

Dv 2599²/₂

251

UNIVERSITÄTS- und
Landesbibliothek Düsseldorf

V 2776

HENR. IOH. NEPOM. CRANTZ
S. C. A. MAIESTAT. CONSILIAR.
INSTITUT. MED. ET MATER. MEDIC. VINDOB.
PROFES. PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT. CURIOS.
ET. SOCIET. BOTAN. FLOR. SODAL.

MATERIÆ MEDICÆ

ET

CHIRURGICÆ

IUXTA

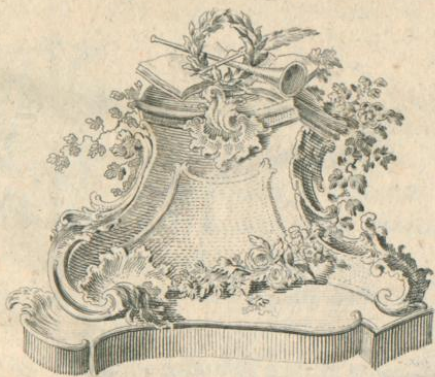
SYSTEMA NATURÆ DIGESTÆ

EDITIO SECUNDA

CORRECTA ET AUCTA.

TOMUS SECUNDUS.

IMPENSIS, IOANNIS PAULI KRAUS,
BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS,
MDCCLXV.

UNIVERSITÄT DÜSSELDORF
BIBLIOTHEK

MATERIAE MEDICAE
ET
CHIRURGICAE

UNIVERSITÄT DÜSSELDORF
BIBLIOTHEK

CLASSIS QUARTA
EMOLLIENTIUM.

MOLLIENTIA habentur, quæ stric-
tas nimis solidas partes laxant, mol-
liunt rigidas, exsuccas humectant,
fotu, balneo, potu, iniectione, vapore.

Locum habent, ubi macies, ariditas, contractio,
in toto corpore, vel in quadam parte adsunt, BOER-
HAAVE.

Tota fere gens columniferarum emollientis est, LIN-
NEUS. Emollientia omnia inspissata, gummata arte
facta sunt, MACQUER, eum gummata naturalia sunt
succu mucilaginosi insolatione inspissati, GREW. of the
generation of liquors in the vegetation, of Trunks §. V.

A 2

AL.

EMOLLIENTIA.

ALTHÆA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Columniferarum. *Germ.* Ebisch. *Gallis* Guimauve. *Anglis* Marsh Mallow.

ALTHÆA *foliis simplicibus tomentosis*, officinis radicem, plantam, femina largitur. Tota demulcens, mucilaginoso, insipida est.

USUS MEDICUS multus in ardentium siccitate, quod relaxet, emolliat, in intestinorum erosione, dysenteria, stranguria, nephritico dolore, pleuritide sicca, raucedine, tussi aspera, acri, quod acrimoniam demulceat, inviscet, vias obliniat, liquida inspisset. Datur etiam, ubi rumpenda vomica est. Externe, ubi lenienda inflammata, maturandi abscessus, dolores sedandi, excoriatae partes demulcendae, stillicidium acre corrigendum, ut in ophthalmia ferosa, acri, & morbis articularibus, plurimum familiaris. Ad libram aquae pro usu interno radicis unc. semis, vel foliorum manipulus, sufficiunt, externa praescriptio saturatior esse potest.

PRÆPARATA. *Mucilago* althææ ex radicibus coctis, per setaceum pressis paratur. *Syrupus* de althæa *simplex* habetur, ut & *compositus*, tum *unguentum*.

ALCEA *Off. MALVA Botanicorum.* Classis Naturalis Columniferarum. *Germ.* Fell-Ris. *Gallis* Mauve Sauvage. *Anglis* Vervain-Mallow.

MALVA *caule erecto, foliis multipartitis*, suam nostris officinis emollientem herbam, non magni usus, largitur.

ADEPS.

ADEPS.

AXUNGIE omnes.

BOMBAX *Offic. Botanicorum* GOSSYPIUM.Classis Natur. Columniferarum. *Germ.* Baumwolle. *Gallis* Cotton. *Anglis* Cotton.GOSSYPIUM *foliis quinquelobis*, exoletu m, femina, & lanam officinis subministrat.BRANCA URSINA *Off.* ACANTHUS*Botan.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Bernklau. *Gallis* Branche urline. *Anglis* Bear's breech.ACANTHUS *foliis sinuatis, inermibus*: Rario-ri in nostris officinis plantæ, male sphondylium substituitur, suis in viribus haud exacte probatum, licet inter quinque emollientes plantas multis numeretur.CANNABIS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Hanff. *Gallis* Chanvre. *Anglis* Hemp.CANNABIS *foliis digitatis*, fere narcotica, inebrians visa, GALENO, KEMPFERO, & aliis, RATIO suspecta est.

Semina mollia emulsa, lubricant, pinguefaciunt, in gonorrhœa utilia sunt. Viri religiosi experimentum erat, ad coxæ dolores oleum cannabis expressum, calide appositum, VELSCH. Seminum dosis in substantia scrupulus, drachina semis, in emulsionibus drachmæ duæ, uncia semis. Fila cum cineribus cocta, abdomini, & pubi apposita, fortissime emmenagoga, RODERICUS a CASTRO.

A 3

CERA.

CERA *Offic.* Classis artefactorum. *Germ.* Wax.
Gallis Cire, *Anglis* Bees Wax.

Vegetabilis ex florum staminibus forte, & nectariis ab apibus collecta, & elaborata substantia *Ceram* officinis nostris suppeditat; non enim omnis ab apibus elaboratur, in Lusiana enim, ut & Florida, Carolina, Americæ septemtrionalis provinciis, ex fructu arboris cera excoquitur, & in China e vermibus niveo candore præstantissima. Quæ nobis usitata est, expresso prius omni ex favis melle, igne liquatur, adiecta aqua lavatur, tum demum in panes funditur glutinosa *flava* venalis Cera; hæc dein repetita ad ignem fusione, purificata, lota, aere, sole, etiam aliis artificiis dealbata Cera *alba* est.

PROPRIETATES, quod spectat specificas, habet non paucas; nam præter saporem lentum, oleosum, odorem debilem non ingratum possidet, & consistens gravitatem specificam maiorem, quam dum ad ignem fluit *Acad. des Sciences* 1726; adhæc pura nec aqua nec spiritu vini solvitur, frigore densatur, fragilis fit, & in loco fracturæ metallo, quam resinosa, aut gummosa vegetabilis substantiæ similior est. Calore mollescit, igne funditur, tota inflammabilis volatilitatem fere camphoræ habet. Ultimo admixta rubescit cinnabari, cum viridi æris viridescit, nigrescit cum fuligine, & cum tenuissimo Gummi arabici pulvere exacte mixta, saponacea fit, aquæ patens; absque intermedio destillata in spiritum acidum & butyrum resolvitur, utrumque odoris penetrantis & ingrati: ipsum butyrum ceræ rectificatum sæpius in oleorum fluiditatem evehitur amisso omni fere in rectificatione acido. Cum arena, aut alio quocunque ter-

terreo corpore destillata, aquam dat primo acidulam ingratiſſimo nidore foetentem, & hanc dat una cum spiritu foetido, tam mutato recipiente, & aucto igne butyrum, quod nec summo quidem frigore in ceram amplius cogatur, BOERHAAVE, & praecedenti methodo preparato butyro semper deterius sit LEMERY *Chymie*, & iterata destillatione in oleum convertatur, citissime vero cum calce IDEM *ibid.*

PRINCIPIA. I. Oleum. II. Acidum. III. Aquã. sedecim cere unciã suppeditant uncias tres cum dimidia olei, duodecim cum dimidia aquã acidulã LEMERY *Chymie*, & in alio experimento, dederunt cere unciã octo olei unciam unam & drachmas sex. *Hist. de l'Acad. des Sciences 1708.* Acidum ad succini acidum accedere visum LEMERY *Chymie*.

USUS cere citrinã, quã albã praefertur ad Unguenta, Emplastrã, Balsama, Cerata, in officinis multus; generalis emolliens. *Butyrum* cere emolliens anodynum, neuroticum, asperis hæmorrhoidum doloribus utile. *Oleum* repetitis destillationibus limpium in curandis labiorum tam oris quam vulvæ, papillarum mammarum fissuris, digitorum manuumque ragadibus incomparabile. Simplex cera in alveolum evulsi dentis vel aperturam in paracentesi factam intrusa harum partium hæmorrhagiam compescuit *Acad. de Chirurgie T. III.*

PRÆPARATA, COMPOSITA non omnes officinã habent, Pulvis testaceus ceratus in dysenteris laudatur.

CYDONIORUM, Semen, mucilago, vide

I. p. 42-43.

A 4

FOE.

FOENU GRÆCUM *Off.* TRIGONELLA *Botanicorum.* Classis Naturalis Papilion:
Germ. Bockshorn. *Gallis* Senegre, ou fenugrec. *Anglis* Fenugreech.

TRIGONELLA *leguminibus sessilibus,* femina dat officinis, unde farina, oleum.

Mucilaginosa, emollientia femina, in clysmate decoquantur ad tenesum: etiam ex his mucilago extrahitur, asperis palpebris utilis. Farina cataplasmatibus emollientibus, anodynis, ut & oleum, adduntur.

FICUS. vide I. p. 44.

GUMMATA.

LINUM *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-flam.
Germ. Flachs. *Gallis* Lin. *Anglis* Flax.
Italis Lino.

LINI *sativi, annui,* femina officinaliâ sunt, emollientia, admodum glutinosa, in acrimonia, stranguriâ, nephritide, calculo, dyfenteria, & omnibus excoiationibus, doloribus, laudata; Interno usu raro usurpantur, licet drachmæ unius, duarum pondere, emulgeri possent, etiam decoqui ad tussim, raucedinem, pleuritidem, empyema; clysmatibus frequentius incoquantur, pugillorum duorum, trium, mensura, in tenesmo, & intestini recti inflammatione. Farina admodum emollit, maturat, cataplasmatibus incocta, vel addita. Oleum multis affectibus perutile, non cito rancescens, etiam in febribus convenit: datur in ileo, colica nephritica, calculo, magna dosi, ad uncias quatuor, sex, decem.

Exter-

Externe etiam scopo emolliente adhibetur, & filii lini non præparata, in lacte cocta, calida, circa herniam circumposita, huic mederi *RELATIONES ab amicorum societate factæ Hamburg. 1753. germanice scriptæ*, fidem faciunt: & linum in aqua, ut fieri solet, maceratum, huic odorem, & saporem, piscibus lethalem, hominibus gravem, conciliare, *Cl. RITTER Acad. N. C. Vol. X.* observavit.

MALVA dicta est I. p. 24. 25.

MERCURIALIS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Binglekraut. *Italis* Mercorella. *Gallis* Mercuriale. *Anglis* English Mercury.

MERCURIALIS *caule brachiato, foliis glabris,* non satis certo emolliens, aquosa, subulsa, eccoprotica est, clysmatibus adhibita: Interne hodie raro datur sola; dosis manipulus semis, unus, cum aliis solventibus in obstructionibus, tum aliorum viscerum, maxime uteri. Subvenenata LINNEO censetur, & iuniorum ovis lethalem, adultiori theriacam antidotum esse, *Acad. N. C. Vol. X.* Mercurialis perennis, repens, cynocrambe dicta I. R. H. venenatos effectus exeruit in pueris & adultis. *SLOAN philosoph. Transact. Nro. 203.*

MEDULLÆ omnes animalium.

MUCILAGO omnis, utpote quæ ex emollienti subiecto potissimum, vel fusione, vel coctione elicitur, vinque emollientem habet, recte huic classi inscribitur. Est vero in hoc argumento id memo-

ratu non indignum, diversas emollientium stirpes, earundem, & aliarum stirpium diversas partes, variam mucilaginis quantitatem largiri, tum pro viscidæ in aqua solubilis, quæ eis inest materiæ vi, tum pro encheiresis adhibitæ violentiæ, & diurnitate, & de hac quidem re quid quodque emolliens siccæ suppeditet facta evaporatione mucilaginis exstant novissima *Clarif. SPIELMANNI in Instit. Chem. Argent. 1763* experimenta.

Rad. ALTHEÆ }
 SYMPHYTI } sui ponderis dimidium,
 MALVAE quartam partem.
 SALEP. subquintuplum concedunt.

Unc. I. sem. CYDON, dedit drachmas tres.
 LINI scrupulos quatuor,

OLEA, omnia, mollia, qualia vel pressione, vel coctione ex subiectis blandis, subdulcibus eliciuntur. Habent vero etiam hæ encheireses, suas non spernendas animadversiones, dum pressio, & purior, et uberiorem olei quantitatem, quam coctio suppeditet, ut in ipsa pressione, ratione præviæ præparationis multis multa, licet inutilis cura adhibeatur; malo enim consilio in calidæ maceratione amygdalas excorticare, excorticatas molendina frangere, & prælo subicere nonnulli satagunt, dum hoc labore obtentum amygdalarum oleum longe citius rancescit. Quæ alia ipsum prælo subiciendum subiectum spectant, scilicet eius ætatem, humidam aut siccam naturam Pharmacopæis notissima sunt, ut dici non debeant; quo vero quodque suum oleum scænore ploret id

id quidem non adeo tritum est: & vidit *Cl. SPIELMANNUS* l. c.

	AMYGD.	} dimidium sui ponderis
	Nuc. AVELL.	
Lib. I.	Nuc. PINEAR.	} uncias V olei largiri,
	Sem. IV. FRIG. MAL.	
	Sem. PAPA V. ALB.	
	Sem. CANNAB.	uncias III.
	Sem. LINI	} uncias duas cum dimidia,
Nuc. BEHEN		

OVI VITELLUS olei denarios duos dedit.

Oleum ovorum dolorem arthriticum, inunctum lenivit, *Act. Physico Med. N. C. Vol. I.* & ab eadem methodo hydropico salus hic Viennæ. Oleum, quo acetaria condiuntur, recens inunctum, tres hydropicos sanavit. *OLIVIER Trans. philosoph. T. XLIX.*

PARIETARIA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Mauerkraut. *Gallis* Parietaire. *Anglis* Pellitory. *Italis* Parietaria.

PARIETARIÆ *foliis lanceolato-ovatis*; est sapor aqueus, vis solvens, non mucilaginosus, nec certo emolliens, ad urinam pellendam laudata, quam succus ad tres uncias cito movet, *CAMMERARIUS*, quod & ante illum alii etiam observaverant: sed & hic succus a lapillis vindicat, *VARIGNAN*; & planta cum butyro cocta, externe applicata, & urinam & lapillos movet. *Commentat. varii argumenti germanice editae Fran-*

Francofurti. 1759. & decoctum cutis vitii, & podagræ mederi dicitur. Dosis pro decocto manipulus unus, duo: succus depuratus ab uncia una ad tres, quatuor, administratur.

PSYLLII Semina. vide *Venena*.

VERBASCUM *Offic. Botanicorum* Classis Naturalis Pauci - stam: *Germ.* Wullkraut. *Ital*is Verbasco. *Gallis* Bouillon blanc. *Anglis* Moth mullein.

VERBASCUM *foliis tomentosis, decurrentibus*; præter vim emollientem, mucilaginosam, adhuc anodiam habet: decoctum foliorum ad dysenteriam, hæmoptoen ab acri, clysmata ad tenesmum valent. Coquitur etiam in lacte ad fovendas hæmorrhoides, & alias partes dolentes, excoriatas, rigidas, maiori, in hac vel illa indicatione, pondere, protractiore etiam coctione.

An flores ad phthisim vere valent? interne, scabie laborantibus certo prodesse, HAMNERIN. Dosis foliorum manipulus semis, unus: florum pugilli duo, ad libram aquæ. Occidere pisces, & temulentos reddere, ut manu capi possint, LINNÆUS; ut ex hoc experimento ratione interni usus cautiore medicos esse velit. IDEM *Dissertatio: de viribus plantarum*.

CLAS-

CLASSIS QUINTA
ADSTRINGENTIUM.

FRUCTUS.

Immaturi omnes, acerbi, vel etiam ex sua indole austeriusculi, austeri fructus, ad hanc classem revocantur. Cum enim illa, quæ fibrillis nimis flaccidis, requisitam conciliant elasticitatem, maiorem sese contrahendi potentiam, roboratis & fortibus vero rigiditatem inducunt nimiam, ADSTRINGENTIA dicantur, patet hos huius classis esse.

USUS MEDICUS roborans, compingens: sylvestrium fructuum decoctorum gargarisma, relaxatæ uvulæ ineditur, ut & tumentibus a mucositate faucibus, maxime melle dilutum: immoderatam etiam compescunt alvum, & solida omnia relaxata firmant.

ACACIÆ Germanicæ fructus *Offic.* Pruni Sylvestris *Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Heckschlehen. *Gallis* Prunelles. *Anglis* Sloe.

PRUNUS *spinosa foliis lanceolatis.* Fructus ovatus, ex cæruleo nigricans, acidissimus, subausterus, nonnullis melle conditur, in officinis exsiccat. Decocto radicis curatam vidit febrem quartanam, cortici Peruviano non obedientem *NEBEL Ast. N C. Vol. X.* Florum acaciæ plenioram, & saturatiorem infusio-

sionem in sero lactis, alvum leniter ducere, & in subiectis tenuioribus magnæ laudis esse, HOFFMANN, *de præst. Med. Domest.* Cortex radicis spiritui vini infusus, calculosis mirabiliter medetur, si bis de die pro una dosi cochlear unum fumatur, IDEM *ibid.*

USUS MEDICUS fructuum, seu recentium, seu exsiccatorum, etiam vino infusorum, in laxitate primarum viarum, dysenteriis biliosis, præstans. Folia amara, styptica, ad unciam dimidiam cocta, gargarisma, in vacillatione dentium, in angina aquosa, addito melle efficax, concedunt. Flos laxans alibi dicitur.

PRÆPARATA. *Succus acaciæ nostratis inspissatus*, drachmæ dimidiæ, vel unius pondere, sumitur interne: externe chirurgis multum ad plurima utilis. *Aquæ acaciæ ex floribus*, alvum laxat, ita & *Syrupus*.

ARBUTI *Offic. Botanicor.* Classis Pauci-flamæ
German. Arbuten. *Gallis.* Arboux. *Anglis* Strawberry.

ARBUTUS *caule erecto, foliis glabris, serratis, baccis polyspermis.* Frago fere similis fructus, crassior, sphaericus, carnosus, ante maturitatem flavus, dein rubens, in quinque loculamenta, foeta seminibus oblongis, dividitur. Nec in cibum in mensis, nec in medicamentum in officinis, hodie recipitur, primus immortalium cibus. Austeram tamen virtutem habet, & ad eadem, ad quæ priora, valere possit.

USUS MEDICUS vix ullus.

BER.

BERBERIS *Off. Botanicorum.* Classis Paucifloram: *Germ.* Wein-schädling. *Gallis* Epine vinette. *Anglis* Barberry.

BERBERIS *spinis triplicibus;* baccæ, rubentes, longe ovales, saporem acidissimum habent, adstrictione exceptum. Mensis baccæ, fruticis cortex tinctoriis operibus, adhibentur.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi putredo, & dissolutio humorum metuitur, vel iam adest, eximius; quum enim tunc acida conveniant, quæ illud compingens, & inspissans simul habeant, & hoc in baccis adsit, ratio præscriptionis evidens. PROSPER ALPINUS febre maligna cum diarrhœa biliosa periculosissime decumbens, decocto, SIMON PAULI ab æri febre, & enormi diarrhœa, syrupo aqua diluto, convaluere; eodem exemplo in diarrhœis, dysenteriiis, cholera, putridis, in quibus quasi homo emungitur, & in putrilaginem soluti humores, intestinorum vi destructa haud coerciti, quasi continuo perfluunt, exemptis feminibus in pulpam redacti, vel in potum cocti fructus, feliciter exhibentur, non adeo facile limitanda dosi. Cortex, radix, amara sunt; folia intense acida, omnia roborantia. Cortex medianus, viridis, ad aquas hydropicorum educendas CLUSIO pro arcano datur, etiam *Illustr. L. B. van SWIETEN* probatur. Ligno propior cortex, flavus, amarus, deterisivus, aperiens, eximii Anglis usus habetur, in ictero.

PRÆPARATA. *Succus, syrupus* berberum, laudati. *Rotulae* in caloribus gratæ, & utiles.

COR.

CORNI *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflorar. *Germ* Cornell - Kirschen. *Gallis* Cornouilles. *Anglis* Cornells.

CORNI umbellis involucreo multo longioribus, oblongi, olivæformes, sed graciliores, parum carnosi fructus, primum virides, dein rubri, officula recondunt similia, qualia fere in olivis, durissima. Saporem acerbum, amarum, immaturi, non ingratum, acido-dulcem, cum quadam semper adstrictione, maturi possident, olim etiam in ciborum honore habiti.

USUS MEDICUS in alvi profluviis, & intestinorum laxitate, forma electuarii, & decocti, ad unam unam, duas, utilis.

CYDONIA *Offic.* vide P. I. p. 42. 43.

Hoc malum, excepto semine mucilaginoso, emolliente, totum roborat, & adstringit, convenientissimum plurimis, quia sapidum adhuc, & gratum. *Succus, syrupus, miva*, prostant pro interno usu, in usum externum oleum habetur.

CYNOSBATI fructus *Offic. Botanicorum.* Rosæ Sylvestris. Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Hetschepetsch. *Gallis* Gratecu. *Anglis* Heps.

ROSA foliis, & fructu rotundo, laevibus, calycis foliolis divisis. Fructus ex rotundo conicus, glaber, intensius rubens, corallinus, saporis non ingrati, lapillis durioribus, multa lanugine vestitis, factus, exemptis lapillis ad mensas vario modo præparari solet, edulis.

USUS

USUS MEDICUS in diarrhœis, dysenterijs utilis: decocto diarrhœa mitigatur, *Acad. N. C. Vol. VII.* An adeo prodest calculosis? conserva ex floribus, ut etiam fructu, in consumptione, & morbis pectoris, tum defluxionibus catarrhalibus, Anglis frequens, ALLEYNE. In fungo, infecti nido, esse vis medicata post tot laudes?

GLANDES QUERCINÆ *Offic. Botanicor.*
Classis Naturalis Incompletar. *Germ. Eicheln.*
Gallis Gland du chene. Anglis Acorns.

QUERCUS *foliis annuis, oblongis, superne latioribus, sinubus acutioribus, angulis obtusis.* Omnia in hac arbore adstringentia sunt, cæteris tamen partibus ipsa glans minus, quæ & in ciborum honore veteribus haberetur.

USUS MEDICUS, ubi adstringendum, præstans. *Folia* ad balnea adstringentia, ut & *cortex*, vocantur. *Lignum* a quibusdam magni habetur, ut etiam Guaiacum Germanorum dicatur, ad pestem accensum valens. *Cinerum lixivium* ad hydropem, pedes œdematosos, commendatur. *Succus* ex quercu terebrata fluens mictui cruento auxiliatur, *Philosoph. Transact.* *Cupula*, involucri fructus, ipse fructus, pulverata, intestinorum laxitatem tollunt. Est etiam adstringens *fungus*, & qui ligno adnascitur *muscus*; sed gemmæ & folia recentia pecori noxia sunt.

MESPILI *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ. Nespeln. Gallis Neffle. Anglis Medlars. Italis Nespolo.*

MESPILI *foliis lanceolatis, integerrimis, subtus tomentosis, calycibus prominentibus, globosi, calyce*
Crantz M. M. T. II. B co-

coronati, carnosus fructus, immaturi ex albo flavi, duri, acerbi: maturi mollescunt, & rubiginosi fiunt, tum magis grati, vinosi; ossicula habent quinque oblonga dura.

USUS MEDICUS, in sistendis alvi immodicis fluxibus, celebris, exemplo FORESTI, qui plurimos hoc medicamento curavit.

MORA *Off.* immatura *vide P. I. p. 49.*
Roob mororum immaturorum est in officinis.

MYRTILLI *Off.* *vide P. I. p. 49.*
Syrupus myrtillorum.

MYROBALANI. *Offic. Botanicorum.* Classis ignoratur. *Germ.* Myrobalanen, *Gallis* Myrobalans. *Anglis* Myrobalans.

Ex Indiis ad nos allati fructus conditi, in quinque species officinis dividebantur, in Belliricas, Chebulas, Emblicas, Citrinas, Indas; botanicis nonnullis in totidem genera, an maiori certitudine? veteres officinae singulis illarum speciebus, vim singularem, & specificum ducendi corporis humorem adscribere, recentiores omnibus eandem virtutem tribuere, an rectius? in sapore, & reliquis attributis horum fructuum manifestam differentiam invenias.

USUS MEDICUS in decocto aquoso, vinoso, quam in pulvere, convenientior, ubi ex intestinali tubo acria irritantia expellere, & vasa firmare consilium, drachmarum duarum, trium, quatuor, unciae unius, exemptis prius ossiculis, pondere, laudatur. Exoptatum, in procidentia ani infantibus familiari, concedere

dere Belliricas, infusas, vel decoctas remedium, & ea dosi, ut purgare non possint, datum, asserit *Illustr. L. B. van SWIETEN.*

COMPOSITUM. *Roob* myrobalanorum, non spernendum, ad unciam unam sumptum.

MYRTI BACCÆ *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Myrten Beerlein. *Gallis* Bayes de Myrte. *Anglis* Myrte Berries.

MYRTUS *floribus solitariis, calyce fructus diphylo.* Baccæ exiguæ, in initio virides, ætate nigrescentes, oblongæ, rugosæ, in tria loculamenta seminibus auricularibus facta dividuntur.

USUS MEDICUS omnium myrti partium non spernendus. Foliorum, & baccarum duplex vis, & adstringens, & aromatica balsamica, multum promittit; sed cur neglecta? in omnibus morbis, ubi utraque virtute opus, ut primarum viarum simplici laxitate, fluore albo, morbis virgineis, eximius usus, seu in substantia ad drachmam dimidiam, seu in infuso, vinis medicatis, ad unciam unam, exhibeantur. Ad manantia capitis ulcera, si siccare expedit, ad articulos a nimia laxitate ligamentorum distractos, decoctum myrti chirurgis familiare, & utile.

POMA immatura, vel matura austeriuscula, P. I. p. 53.

PUNICA, seu GRANATA *Off. Botan.* PUNICA. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Granat-äpfel. *Gallis* Grenade. *Anglis* Pomegranates. *Italis* Pomi Granati.

PUNICA fructum habent globosum, umbilicatum, sub cortice aspero, duro, coriaceo, rugoso, coloris

loris ex luteo punicei, medullam succulentam, innumeris granulis angulosis, rubris, factam; iam veteribus exacte notus fructus, ratione saporis etiam distinctus fuit, in *dulcem*, *acidum*, & *acido-dulcem*, seu *vinosum*. Punicorum flos *balaustia*, cortex *malicorium* officinis vocatur.

USUS MEDICUS, pulpæ folius, vel saccharo remixtæ, acidulæ, subausteræ, in morbis biliosis, putridis, diarrhœis, dysenteriis, valens; etiam ipsius succi admodum felix; ita in diarrhœis, & dysenteriis a bile motis, præmissio leni purgante, succum acido-dulcium affatim sumendum exhibuit *Illustr. L. B. van SWIETEN*, & curavit quam plurimos.

In febribus putridis, decocto avenæ fervido eluta pulpa, potum dat saluberrimum, omni putredini adversum, egregie cardiacum. Mali punici succum in cardialgia etiam adhibuit *HIPPOCRATES*: mulier cardialgia torquebatur, nec prius malum est sedatum, quam polenta, succo punici mali aspersa, semel de die uteretur. De *corticibus*, & *floribus* suo loco.

PRÆPARATA *succus*, & *syrupus* Granatorum.

PYRA immatura vel matura austeriuscula, acerba. P. I. p. 54.

SORBI BACCÆ *Offic. Botanicorum*. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Arlasbeer. *Gallicis* Corne. *Anglis* Sorbs. *Italis* Sorbo.

SORBUS folio septangulo, fructu ovato-biloculari. Baccæ turbinatæ, umbilicatæ, parvæ, pyriformes, immaturæ, ut mespili acerbæ, etiam ut hi in stramine mollescent. Huius sorbi, Torminalis, baccæ pressæ potum dant sapidum, siccæ parum salubres sunt.

USUS

USUS MEDICUS, ut mespilorum idem: pos-
sunt in pulvem contundi, & addito saccharo in condi-
tum præparari: possunt decoqui, haud scrupulosa dosi,
cum nobis in alimentum cedant sanis.

SORBI DOMESTICÆ BACCÆ *Offic. Botanicorum.* Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Sperben. *Austr.* Ascheritz, Speirling.

SORBUS *foliis pinnatis fructu pyriformi quinqueloculari.* Baccæ maturæ edules, acidæ, immaturæ adstringentes.

UVA *Offic.* immatura, vide P. I. p. 60. *Syrupus* de agresta.

HERBÆ, ET RADICES.

ACORUS PALUSTRIS, *Offic. Botanicorum* IRIS. Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Gelbe Schwertel. *Gallis* Flamb bastarde. *Anglis* Gladdon.

Iris corollis imberbibus, petalis internis stigmate brevioribus, foliis ensiformibus, non imbecilliter adstringit, in scorbuto laxo utilis. In infuso vinoso ad unciam semis, unam, datur.

ALCHIMILLA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Löwenfus. *Gallis* Pied de Lion. *Anglis* Laidies Mande.

Plures huius plantæ pariter species sunt, stypticæ omnes. Officinis est, alchimilla *foliis lobatis*, familiaris, & de ea, herba, & radix usitatæ sunt.

VIRES MEDICÆ insigniter adstringentes, vulnerariæ, in laxitate intestinorum, & exulceratione utiles; ad ulcera pulmonum, ramices, etiam laudatæ.

BISTORTA *Offic. Botanic.* POLYGONUM.
Classis Pauci-flam. *Germ.* Naterwurtz. *Gal-*
lis Bistorte. *Anglis* Bistort.

POLYGOINI *foliis imis appendiculatis, semine tri-*
quetro, radix, officinis frequens, acido austera,
adstringens.

USUS MEDICUS in parte laxa firmanda mul-
tus; valet radix ad vacillantes dentes, etiam dentium
dolores, ad reprimendas defluxiones, si consilium:
dosis in decocto unc. unius. In pulvere gran. decem,
viginti, triginta, bis, ter de die.

CAPILLUS VENERIS. *Offic. Botanicorum*
ADIANTHUM. Classis Naturalis Cryptan-
therarum. Ordo filicum. *Germ.* Venus-Haar.
Gallis Capillaire. *Anglis* Maiden Haire. *Ita-*
lis Capel Venere.

ADIANTHUM *foliis coriandri* C. B. vim robo-
rantem habet: syrupus Monspeli, & Parisiis factus, ad
tussim, & morbos pectoris pituitosos multum effertur;
vix multum efficax.

CETERACH *Offic. Botanicorum* ASPLE-
NIUM. Classis Naturalis Cryptantherarum.
Ordo filicum. *Germ.* Kleinmiltzkraut. *Anglis*
Spleenwort.

ASPLENIUM *frondibus pinnatifidis, laciniis al-*
ternis, adnatis; huic vis eadem roborans, & deob-
struens tribuitur. Nuper etiam diuretica eius vis dete-
cta

ta est, nec alia medicina ad depellendum ex renibus fabulum aptior, dum matutino tempore forma Thee cum floribus papaveris rhœados aut alia quacunque planta in calum præsentem coindicata fumitur.

RUTA MURARIA *Offic. Botan.* ASPLENIUM. *Classis Natur. Cryptantherarum, Ordo filicum. Germ. Mauerkraut.*

ASPLENIUM *frondibus alterne decompositis, foliis cuneiformibus, crenulatis: etiam roborans in rachitide utile; in hydromelle infusum, pectorale.*

SCOLOPENDRIA. *Offic. ASPLENIUM Botanicorum. Classis Naturalis Cryptantherarum, Ordo filicum. Germ. Hirschzung. Anglis Spleenwort.*

ASPLENIUM *frondibus ensiformibus integris, basi cordato-inflexis, petiolis hirsutis: præcedentibus magis adstringens, rachiticis datur.*

EQUISETUM *Offic. Botanicorum. Classis Natur. Cryptantherarum. Germ. Rofschwanz. Gallis Queue de cheval. Anglis Horse-tail.*

In officinis maius, & minus promiscue usurpatur, *arvense* frequentius adhibetur, cognoscitur, *scapo fructificante nudo, caule sterili, ramis compositis.*

USUS MEDICUS huius herbæ admodum adstringentis, in sanguinis profluviis, sputo, mictu cruento, in quo HELWICH nunquam fefellit *Ephem. N. C.* tum in alvi profluviis, anginis aquosis, specificus habetur. Specificus itidem diureticus L. Ulceribus internis, pulmonis, renum, vesicæ, urethræ, admodum proficua multiplici experientia planta, in pulvere, sic-

cata, a scrupulo ad drachnam femis, in decocto ad unciam femis, recens in succo ad uncias duas, cochlearium fumendo, datur. Externe etiam contusa recens sanguinem in vulneribus illico cohibet.

His iam omnes plantæ coriariæ dictæ, addi possunt, quæ quoniam vita destitutas animalium pelles cogunt, coarctant, condensant, vivas partes longe magis indurare debent, ut sunt, *Rhus*, *Abies*, *Cotinus*, *Betula*, *Salix* &c. ex quibus remedia heroica.

GNAPHALIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum floribus nudis. *Germ.* Ruhrkraut. *Gallis* Immortelle. *Anglis* Downeweed.

GNAPHALIUM *caule simplicissimo, corymbo simplici, terminatrici, sarmentis procumbentibus: exsiccaus, adstringens est.*

In dysenteria valere nomen Germanicum indicat; contusum contra panaritium esse, & in decocto potum doloribus resistere *GMELIN Floræ Sibiricæ T. II.* An in arthritide, tussi convulsiva, valeat? *LINNEUS* interrogat. In pulmonum ulceribus efficax plurimorum experientia comprobantur.

HEDERA ARBOREA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflor. *Germ.* Epheu. *Gallis* Lierre. *Anglis* the Ivy-Tree. *Italics* Hedera.

HEDERA *foliis ovatis, lobatis; folia, baccas, resinam, officinis exhibet: folia vulnerarium, roborantem, antisepticum usum habent, in ulceribus, ozæna, fonticulis, vel eluendis, vel tegendis, etiam ad tumores mammarum resolvendos, HAMNERIN de viribus planta-*

plantarum indigenarum. In pulvere data laudantur specifica in atrophia infantum. *Aët.* N. C. vol. V. *Baccas* contra pestem valere, & sudorem movere BOYLEUS. *Resina* subadstringens, leniter aromatica, in viscerum debilitate interne utilis, raro adhibita.

LAPATHUM *Offic. Botanicorum.* Rumex
C. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.*
Mengolt. *Gallis* Parelle. *Anglis* Dock.

Inter varias lapathorum species LAPATHUM *acutum*, seu *oxylapathum* C. B. officinæ frequentius, raro, folio acuto rubente EIUSDEM, maxime *aquaticum*, folio cubitali, cordato-lanceolato, recipiunt: ex priori radicem, herbam, semen, media radicem, succum, femina, posteriori herbam, radicem, adhibemus. Radices amaræ, austeræ magis sunt, folia levem etiam aciditatem habent.

USUS MEDICUS primæ, & secundæ plantæ hucusque non satis distinctus, prioris tamen frequentior, adstringens, siccans: decoctum ad scabiem habetur specificum, etiam in scorbuto utile; ad podagræ prophylaxim laudatur MUNTINGIO. Externe humida ulcera compescit lotio, aut fomentum, unguentum, ex his parata.

Tertia, seu herba Britannica ad unciam unam, duas in iufculis, apozematibus, contra oris vitia, cacoethem, scelotyrbem, specifica, ad eruptiones chronicas in cute, aliasque pustulas, dolores rheumaticos, arthriticos, ischiadicos, summopere a suis recommendatur authoribus, longo semper tempore sumta. Semen ex lapatho folio acuto rubente C. B. miraculi loco sopit alvi fluxum dolentem, scrup. unius, vel drachmæ semis dosi contu-
B 5 sum

sum, & in vino sumtum, facit id etiam colatus liquor,
Cl. VOLKAMERUS. *Ephem. Dec. 2. Anno primo.*

LYSIMACHIA *Offic. Botanicorum* Salicaria.
Lythrum L. *Classis* Calyciflor. *Germ.* Weide-
rich. *Gallis* Lyfimachie. *Anglis* Loose-strife.

LYSIMACHIÆ, olim officinis familiares, a materix medicæ scriptoribus fere omnibus, adhuc recensitæ, varias patiuntur differentias, licet congeneres fere virtutes habeant omnes. Ipse Pater DIOSCORIDES lysimachiam *luteam*, & *purpuream*, eiusdem efficacix esse enunciavit, licet ad diversa genera plantæ raptæ, hodie etiam diversis nominibus insignitæ sint; *lutea* enim nomen lysimachix retinuit, & est prima MATHIOLI in DIOSCORIDEM; altera salicaria auctore TOURNEF. HALL. bene dicta est, lythrum etiam L. & hæc secunda MATHIOLI est. Itaque planta, de qua hic loci agitur, definitur Salicaria *floribus spicatis, foliis coniugatis.*

USUS MEDICUS voluit omnes adscribere vires purpureæ, licet de rufa & aurea ita DIOSCORIDES: foliorum succus adstringente sua vi sanguinis reiectionem supprimit, dysentericis potui datur, aut infunditur, mensium abundantiam sistit in pefso, sanguinis profluvio subvenit, si nares ea obturentur, vulnenum cruorem cohibet. GALENUS vero: lysimachia superantem habet qualitatem adstrictoriam, per quam & vulnera glutinat, erumpentem e naribus sanguinem emplastri modo illita compescit, quin & reliquis sanguinis eruptiones sistere potest, cum ipsa, tum succus eius multo magis. Pota dysenterias, sanguinis reiectiones, ac muliebrem profluvium sanat. Ex his fontibus dein omnes alii dixere, rari qui quidquam addidere; lienterix,

teriæ, gonorrhœæ mederi ZORN, ad inflammationes oculorum laudari, HALLERUS.

Purpurea novo tentamini adhibita alvum fistere, & a laxitate ortas dysenterias, diarrhœas curare, ut olim visa; præ aliis nil detectum; cæterum iam hoc encomio ornata HAMNERIN, *de viribus plantarum Upsalïae* 1737. ad qualemcunque hæmorrhagiam, diarrhœam, dysenteriam sistendam, profluviūque muliebri supprimendum, mirabiliter conferre succum, vel decoctum herbæ interne haustum; præstare in dysenteria clysteres ex herba paratos injicere. Ad vulnera & contusiones oculorum etiam aquam stillatitiam enixe a PARKINSONO laudari video, an certa fatis fama?

PENTAPHYLLUM *Off. Botanicor.* FRAGARIA. *Classis Natur. Calyciflorarum. Germ.* Finf - finger - Kraut. *Gallis* Quinte feuille. *Anglis* Cinck - foil.

FRAGARIA *foliis digitatis pedunculis unisfloris, caule repente;* multas differentias patitur, nec forte adeo scrupulose ratione virtutis adstringentis disquirendas; quod usuale est pentaphyllum, est maius repens C. B. Tota in usum venit herba, etiam sola præscribitur: radix herba valentior.

USUS MEDICUS in solidorum laxitate, humorum dissolutione, utilis, ad dolores dentium, ulcera oris putrida, decoctum radice laudat DIOSCORIDES: in nimio mensium, vel lochiorum fluxu, in diarrhœis, dysenteriis, ALII. Datur in substantia drachmæ dimidiæ, etiam unius; uncie semis, integræ pondere in de.

decocto. Recentis plantæ succus quatuor, sex unciarum mensura, in iusculo datus, fluxum album feliciter sustulit, apud *TOURNEFORTIUM*. Quid valeat in intermittente, hodie scimus, sed quid in epilepsia possit, post *AVICENNÆ*, *I. CAMERARII*, observationes, ignoramus.

PLANTAGO *Off. Botanicorum*. Classis Pauci-stamin. *Germ.* Wegerich. *Gallis* Plantain. *Anglis* Plantain.

PLANTAGO foliis ovatis, ut etiam eius differentiarum, promiscue in officinis usurpantur. Tota præscribitur planta, vel sola radix, aut semen.

USUS MEDICUS eam inter adstringentia leniora consecravit; decoctum plantæ in hæmorrhagiis laudatur: vino adstringenti chalybeato herba infusa, in fluore albo, dum ex sola relaxatione catarrhosis est uterus, extollitur; ad sanguinis sputum contusa, cum radice consolidæ maioris, *BOYLEO* deprædicatur; & duæ mulieres phthificæ omni mane sumpserunt per octiduum succi plantaginis recenter pressi cochlear unum, dein per mensem duo cochlearia, elixir autem proprietatis semel, vel bis de die, & convaluere *Ephem. N. C.* vol. IV. Externe macerata, ut mollescant folia, ulceribus antiquis, fordidis, applicantur; Vesparum morsibus contusa planta ut & succus medentur. Dadur contusa in conservam recentem planta, in infuso, decocto, non facile limitanda dosi. Semina innocua, virtute styptica vix gaudent.

PRÆPARATA. *Aqua* plantaginis inutilis, *extractum* vires habet; dosi a scrupulo uno ad drachmam se-

femis, unam. *Succus* ex virente planta exprimendus, laudabilis.

PIMPINELLA SANGUISORBA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Blutverzehrende Bibernell. *Gallis* Pimprenelle. *Anglis* Burnet.

SANGUISORBA *foliis subrotundis.* Tota planta medicis adhibetur; radix enim, quæ in officinis habetur, est saxifragæ, aromatica, stimulans, haud in hac classe recensenda, secus ut alii putarunt. Cæterum in lactucis, & acetariis satis nota planta est.

USUS MEDICUS leniter adstringens, vulnerarius, ad sanguinis profluvia, vulnera, fluxum hæmorrhoidalem, laudatus.

PORTULACA vide P. I. p. 26.

RUBIA TINCTORUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Färber - Röthe. *Gallis* Garance. *Anglis* Madder. *Ital.* Robbia.

RUBIÆ asperæ, radice rubra, radix, tinctoria, adstringens, roborans, diuretica, in officinis accipitur. Assumpta ossa inficit; gallinarum infici primus vidit **BELCHIER** *Philosoph. Transact.* Nro. 443. Tum **BAZANUS** *Instit. Bonon.* T. II. etiam ossa durissima tingi, iuniorum tamen citius, rubrum ossium colorem dein iterum evanescere, **DUHAMEL** *Acad. des Sciences* 1739. etiam dentes tingi **LOESEKE:** ossis fracti callus tamen non erat ruber, **BOEHMER,** nec un-

unquam caro, nervus, tendo, ligamentum, aut alia pars, quæ ossa non sit, inficiebatur. DEHTLEFF. *dissert.* Sed neque rubia solum ossa inficit, GUETTARD *Acad. des Sciences* 1746. sed etiam *Gallia* tam flore albo, quam flavo, ut & *Asperula*. IDEM. Kermes rubrum tamen non tingit eadem, IDEM, nec alia in re tinctoria usitata, ut Indicum, Alcanna, Curcuma, Fernambucum, Tantalum rubrum, Lignum Brasilianum, BOEHMER l. c. nec ossa inficit *Isatis*, nec tingit *Carthamus*, NONNIUS *Act. Acad. Mogunt.* T. I, nec ea aut *Opuntia* fructus, aut plantæ *Indigophoræ* penetrat fucus, licet in vaccis lac cæruleo, in nutrice rubro, & urinam in infantibus itidem rubro colore inficiat GARDEN. *Philosoph. Transact.* Vol. V.

USUS MEDICUS. Firmandis rachiticorum ossibus primus adhibuit LEVRETUS, plurimis curis felix. In pulvere dari potest scrupuli unius, bis, ter de die, dosi: uncia unius in infuso, vel decocto. Radix inter quinque aperientes minores dudum recepta est, & nuper iterum in quæstione medica contra rachitidem laudata COSNIER, & cum absorbentibus omnem curam absolvit.

SANICULA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Sanickel. *Gallicis* Sanicle. *Anglis* Sanicle.

SANICULA subinsipida, habet saporem exsiccatem, & adstringentem: ad vulnera, ulcera mali moris cacoethes, iam dudum laudata, in lavamento: in decocto contra hæmoptoen, dosi unc. una.

TORMEN.

TORMENTILLA *Offic. Botanicorum.* FRAGARIA. Classis Naturalis Calyciflorarum.
Germ. Roth-heilwurtzel. *Gallis* Tormentille.
Anglis Tormentill. *Italis* Tormentilla.

FRAGARIA *foliis quinatis, calyce octofido, flore tetrapetalo*, radix, potissimum in officinis recepta, nodosa; vis ei acerba, adstringens specifica.

USUS MEDICUS specificus in dolore dentium cum aceto coctæ, addito opio, PARACELsus: in diarrhœis, dysenteriis, metu abortus a laxitate, decoctum gratum, & proficuum. Etiam externe ad ulcera mucosa humida utile, SALA expertus. Dosis in decocto ad libram aquæ, uncia semis, una: in pulvere a granis decem ad viginti, triginta, bis, ter de die.

UVA URSI *Offic. Botanicor.* ARBUTUS.
 Classis Pauci-stam.

ARBUTUS *cauliculis procumbentibus, foliis integerrimis*, an veteribus cognita, & adhibita, multum dubium? paucæ pharmacopœæ, & hæ inter vaccinia habent; gallicæ, fœcicæ sub nomine uvæ ursi utuntur.

USUS MEDICUS adstringentem, ut iam sapor indicabat, probavit. Foliorum pulverem, quantum novi, primus L. laudavit præstantem in calculo: multi levantur sopito dolore, alii adiecto diacodiato tantum: in viarum urinariorum suppurationibus utilis comperta, adstringens, vulneraria est. Sed estne certa quædam in vias easdem adstringentium vis? contra cal-

calculofas renum, veficæ, concretioncs, iam dudum alia adstringentia laudantur: præfens eſſe, drachmæ radicis pentaphylli pondus, vino epotum, ad calculum remedium, ZAMAR expertus, ita etiam recommen- datur Agrimonia, adstringens & terrea: de adtrin- gentium uſu in calculo integram diſſertationem olim HEUSCHERUS. Experimenta, in noſocomio practi- co hic Viennæ inſtituta, uvam urſi his in malis mul- tum aliquando deprædicarunt, hodie tacent; & de uvæ urſi virtute nuper dubitavit in diſquiſitione Chémica & Médica huius plantæ GERHARD *Berol. germ.* 1764.

FLORES.

BALAUſTIA, ſeu flores Granatorum *Offic.*
vide p. 19. 20.

BALAUſTIUM ſylveſtris punicæ florem, cyti- num fativæ vocavere veteres. Hodie punicæ flo- re pleno maiore, flos, balauſtium ſeu balauſtia officini- nis audit.

USUS MÉDICUS inferiora longe malicorio, balauſtia probat, in morbis omnibus laxis internis, & externis laudata, forma pulveris ad drachmam unam; infuſi, decocti aquoſi, aut vinoſi, ad unciam unam: unde decocta, gargarismata, collyria, clysmata, fo- menta, ſiant appropriata.

MALVÆ ROSEÆ flores *Offic.* vide P. I.
P. 24. 25.

ROSA.

ROSARUM RUBRARUM flores *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Calyciflorarum.
Germ. Rothe Rosen. *Gallis* Roses Rouges.
Anglis Red Rose.

Inter rosas adstringentes rubras, eliguntur adhuc illæ, quæ pleno flore gaudentes, *provinciales* audiunt, odoratissimæ, & stypticæ, siccatæ, non adeo adultæ, optimæ.

VIRES MEDICÆ adstringentes, balaustris minores, gratæ simul odoratæ. Exsiccatae se pulverisari patiuntur: forma pulveris exhibendæ: aquæ infusæ vim adstringentem, odoratam, cum pulchro colore conciliant, cui si aliquot guttæ spiritus acidi fossilis addantur, saccharum ad maiorem gratiam commisceatur, claretum habetur in morbis calidis, putridis, dissolutione humorum, etiam diarrhœa stipatis, magnæ efficacæ.

PRÆPARATA officinalia plurima sunt, duplex imprimis *conserva*, hæc *simplex*, altera spiritu vitrioli addito ad gratam aciditatem, *vitriolata*; utraque efficax, & egregia ad drachmam dimidiam, integram, per se exhibenda, maiori electuariis ad unciam dosi: prior phthificis, & hecticis dicata, HOFFMANN *de Præstant. Remed. domesticorum*, & ubi roborandum; altera, ubi & putredo simul oppugnanda, convenit.

Ex infuso rosarum rubrarum cum melle cocto, fit *mel rosatum* officinarum, ulcera fordida laxa depurans, roborans, seu gingivarum, buccarum ea fuerint, seu aliarum partium; collutoriis, clysmatibus, unguentis, additur a chirurgis.

Infusum expressum, saccharo inspissatum, dat *syrum* de rosis siccis, iisdem casibus utilem, interne tamen magis usitatum, aphthis, faucium incipienti inflammationi, convenientem.

Florum facta in aceto infusio *acetum rosatum* est, cuius elegans in mensis, & medicina usus in nodulis odoramentibus, quæ vis ad aliam iam classem spectat, ut & *aquæ stillatiæ rosarum rubrarum*, non adstringens, sed cardiaca, excitans.

C O R T I C E S.

CAPPARIDIS Cortex *Offic. Botanicorum.*
 Classis Multi-stam. *Germ.* Capern. *Gallis* Caprier. *Anglis* the Bark of the caper plant.

CAPPARIS *aculeata.* Est radice, quæ officinalis est, cortex. Radicibus quinque aperientibus minoribus adnumeratur. Gemmæ florum in mensis magis quam nobis notæ, licet & multum medicatæ.

USUS MEDICUS eandem huius corticis, ac sequentis vim confirmavit, in malo hypochondriaco, paralyti etiam laudatus L. est: gemmarum vero vis aromatica, solvens, longe magis certa; desperatos spleneticos, solo usu capparum, adiuncto potu aquæ ferrariorum, fuisse curatos, iam plura exempla sunt.

PRÆPARATA. *Oleum* capparum satis inutile.

FRAXI-

FRAXINI Cortex. *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Efele. *Gallis* Fresne. *Anglis* Alsch-tree.

FRAXINUS *floribus nudis*, adstringens est, vim diureticam, & diaphoreticam etiam alii illi adscribunt; dosis drachma semis in pulvere. Semen aperitivum, stimulans, dicitur, quod spiritui Iuniperi infusum in Hydropse laudat *Illustr. van swIETEN.* Corticis Fraxini albi cinerem, aceto in cataplasmatis consistentiam actum, rabidorum animalium morsibus inducto vulnere cum fructu adhiberi, ab agrestibus septemtrionalis Americæ populis exstat, in *Journal. Etranger. Janv. 1761.*

GRANATORUM Cortex, seu MALICORUM *Off.* vide p. 19. 20.

Cum ex adstringenti hoc, & duro pomi cortice olim firmarentur coria, *Malicorium* dictus fuit, quod nomen officinis remansit.

VIRES MEDICÆ *balauſtiis* longe violentiores, ob id minori dosi exhibendus cortex. Forma pulveris ad scrupulum unum, drachmam semis, in diarrhœis, dysenteriis, infusi, decocti, ad unciam semis datur. Inde & egregia in laxitate uvulæ, anginis aquosis, gargarismata.

PERUVIANUS CORTEX. CHINA CHINA. *Offic. Botanicorum* QUINQUINA. Classis Naturalis ignoratur. *Germ.* Fieber-Rinde. *Gallis* Quinquina. *Anglis* the Iesuits barck.

QUINQUINÆ e regno Peruano ad nos advectus cortex, aridus, unam, duasve lineas crassus, foris

scaber, ferrugineus, & non nihil canescens, intus levis, rufescens, cinnamomi colore visitur, Odor debilem, mucidum, aromaticum, sapor anarum, ingratum, austerum iudicat.

Optimus, qui ex ramulis, densus, gravis, a ligno repurgatus, fractu splendens, pistilli ictibus volatilis reddendus, in decoctione spumescens, & ora vasis transcendens habetur.

USUS MEDICUS, ad debellandas febres intermittentes, & continuas remittentes, conditionibus ab *Illustr. L. B. van SWIETEN in Commentariis præscriptis*, specificus: etiam in continua cum delirio, ex intermittente nata, utilis, SUMEIRE; & in febre hydropicum aggremente *Act. nova Phys. Med. N. C. Vol. V.* & in febre petechiali maligna, *HUXHAM de aere, & morbis epidemicis*, in eadem cum hæmorrhagiis, *essai sur les fievres* *IDEM.* in variolosa petechiali nigra cum acidis fossilibus *ibidem.* Pulveris uncie unius pondus, in duodecim doses divisum, imperatur. Formas alii mutant, & oppositæ indolis alia, non æque felici semper successu, commiscent; eadem quantitate in electuarium cogi potest, infundi etiam, decoqui, in syrupum inspissari, imo & clysmate subministrari infantibus delicatulis, aliis, ut res exigit, drachmarum duarum his, uncie semis dosi illis, semel, bisve die intercalari, *BUCHWALD. Prod. Act. Havniens.* Scire enim iuvat decoctionem ferre, & longam requirere, octavum super affusa aqua decoctum adhuc amaricasse, *FULLERUS.* Colata infusa, decocta, imbecilliora esse: turbida quidem nauseosa magis, sed & magis efficacia, *ALLEYNE.*

In

In gangræna, & sphacelo iterum specificus, drachmæ dimidiæ omni quadrihorio dosi, proserpens malum figit, & excitata suppuratione mortuum a vivo separat; hic etiam fomenta ex cortice utilia. Notari tamen meretur in angina gangrænosa incassum datum. *Medical observations and inquiries by a Society of physicians in London.* Vol. I. Tum corticem in substantia non tantum profuisse, ac in tinctura parva dosi datum, HUXHAM. *Recueil periodique d'observations de Medecine &c.* T. VII, & in omni gangræna sicca inutilem corticem esse denuo SHARP. *Recherches Critiques sur l'Etat present de la Chirurgie, & BAGIEV Examen de plusieurs parties de la Chirurgie.* 1757. Alias tamen etiam cancrum lenit, & dexterrima operatione separat. *Illustr.* L. B. van SWIETEN, sed vulnus non consolidat. IDEM. Cancer mammæ exulceratus, cortice peruviano sanatus, Clarissimo RITTER recensetur *Nov. Act. Acad. N. C.* Vol. X. rarum exemplum! hodie cicuta id fit certius. Dedit etiam de usu corticis in cancro mammæ exulcerato observationes Cl. DIETERICHS Ratisbonæ 1746.

Iterum periodicas convulsiones a vomitione compefcit, BORNAINVILLE, dolores periodicos hemi-craniarum *Vol. I. Act. N. C.* artuum mitigat, febres topicas tollit, spasmos, motus uteri, ventriculi, intestinorum compefcit: in podagra etiam SYDENHAMO auxilio fuit, & specificum in podagra laudat HELDIUS *Ephem. N. C.* cent. IV, nuper etiam in Anglia probatum, & multiplici experientia compertum, dum cum vino rubro aliquot diebus fumeretur, prodesset. *Gentleman's Magazine for Septemb.* 1762. & ataxiæ spirituum cum aquis Pymontanis feliciter subvenit; & in phthisi pulmonali iam dudum lau-

davit MORTONUS & probavit TORTI. Hæmorrhagiis nimis etiam medetur. An vi narcotica? ita plures. Corticem coctum filtratum in pilulas coactum, opii vires in sedando quovis immodico fluxu, impetu cordis, & febre suspendenda, strenue æmulari, LINDER *de Venenis*.

Adhæc in casibus scrophulosis, ad resolvendos, ex laxitate colli, parotidis, aliarumque glandularum tumores, multum recentissimis observatis laudant FORDYCE, FOTHERGILL: tum inveteratis ophthalmiis, ulceribus cutis ab exanthe matibus relictis, decoctum mederi, posterior multis observationibus evincit; sed sufficienti dosi continuato usu exhibendum, *Medical observations*. Ignorari ultimo non debet, quod ETTMULLERUS habet, cortice curatas febres, spiritu salis ammoniaci brevi renovari; & epilepticum puerum quatuordecim annorum, cortice sanatum, vidisse RITTER *Acad. N. C. Vol. X.* etiam ischuriam ex laxitate ortam curasse, MACKENZIE, *Medical observations and inquiries by a society of physicians in London Vol. I.* utique roborat!

PRÆPARATA. *Extractum chinæ chinæ* validum; pulvere debilior tamen *essentia* corticis peruvianiani.

SIMARUBA *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis desideratur.

Arboris nondum notæ, satis affinis iuglandi, vel pistachiæ, cortex, odore nullo præditus, saporis subamari est, decoctus in aqua lactescens, spumescens. Ad nos primo 1713. ex Guiana, ubi in dysenteriis famosus, translatus, 1718. in dysenteriis epidemicis probatus IUSSEIO, ea,

ea, qua in Guiana dosi, non adeo feliciter cessit; movit enim vomitus, sudores incommodos, etiam sanguinis profluvia; correctis vero dosibus, & experientia rerum magistra, salubritatis punctum attigit; adstringens cortex non est, GRASHUIS *Acad. N. C.* & in fluxibus alvi sanguinolentis tantum convenit, DEGNER. *Acad. N. C.*

VIRES MEDICÆ in dysenteria specificæ, si drachmarum duarum pondere in libris aquæ, vel cerevisiæ duabus, ad tertie partis remanentiam coquatur, residuum in doses quatuor, una tertia quaque hora propinandum, dividatur: Vel drachmæ semis pondere in pulvere detur, In colica habituali, & dysenterica, drachmam unam, in sex doses dividendam, quarum omni bishorio una daretur, præscripsit feliciter GRASHUIS *Act. phys. Med. N. C. Vol. VIII*, & BONEKEN *eorundem Actorum Vol. II.* hoc remedio dysenterias fex & fluxum hepaticum chronicum & lenteriam sustulit.

TAMARISCI Cortex *Off. Botanicorum. Classis*
Pauci-flam. *Germ.* Tamarisken, *Gallis* Tamaris.
Anglis Tamarisk.

TAMARISCUS *floribus decandris*: Quibusdam in officinis cortex ramorum, in aliis radice, in usu est, non adeo periculosa, ut videtur, substitutione; fruticis enim cortex recens, grate balsamicus, adstringens, exsicicans est; præter corticem ipsa adhuc radix in usu est.

USUS MEDICUS egregium invenit remedium roborans, adstringens, etiam solvens diureticum, in decocto ab uncia dimidia, ad integram cum dimidia: in pulvere ad drachmam unam in rachitide laudatur; ligno sassafras comparandum putat ETTMULLERUS.

S U C C I.

ACACIÆ Germanicæ Succus *Off.* vide p. 13. 14.

ACACIÆ veræ succus *Offic. Botanicorum.* MIMOSÆ L. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Ägyptischer Schlehen-Saft. *Gallis* Acacia. *Anglis* Acacia.

MIMOSA *aculeata, floribus spicatis, legumine laevi, elliptico, compresso:* In massulas coactus, vesicis inclusus succus, non ipse fructus, ex Ægypto ad nos adfertur. Extus fuscus, aut nigricans, intus subfulvus, consistentiæ firmioris, fortem acerbum saporem, saliva quasi coagulata, ore sicco, arido, exerit. Eiusdem arboris productum est gummi arabicum emollientissimum.

USUS MEDICUS in illis casibus, ubi adstringenda vasa, figenda fluida, ut diarrhœis, dysenteriis, sanguinis profluviis, hæmoptysi, anginis aquosis, utilis; forma, & dosis diversæ sunt: pilularis omni trichorio quatuor quinque granorum: potest etiam pro electuario solvi, mixturis dilui, ad drachmam semis, unam. Externe ad loca laxa firmanda multus chirurgis usus.

CATECHU. TERRA IAPONICA *Offic.* Caunga RHEED MALAB. Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Catechu. *Gallis* Cachou. *Anglis* Catechu.

CATECHU gummoso-resinosus, & inspissatus succus est, ex fructu arboris *Caungæ*, non terra ut in *Acad.*

Acad. Reg. 1709. demonstravit BOULDUK; an purus, an mixtus, & quibus conflatus? adhuc multi disputant; purum esse *Cl. IUSSIEU Acad. des Sciences* 1720. contendit. Foris e rufo nigricans, intus e rubro fuscus, inodorus, saporis primo est adstringentis, tum subamari, ultimo dulcis. Probatur ponderosus, ruber, splendens, non combustus.

USUS MEDICUS in gingivarum laxitate, catarthalibus defluxionibus inhibendis, compescendis alvi profluviis, utilis. In substantia in ore volvitur, solutus deglutitur in gratiam halitus, & beneficium digestionis, atque id hodie Parisiis familiare. In tabellas, ut gravior sit, cogitur, linctibus admiscetur, additur & electuariis: In nulla forma scrupulosa dosis; in substantia a scrupulo semis, ad drachmam semis, unam, successive datur. Extemporaneus habetur potus, visui & gustui gratus, proficiuus diarrhœa, etiam febre biliosa laborantibus, maxime si alias ægri prisanas respuunt, si drachmæ duæ catechu in unciis quindecim aquæ solvantur.

HYPOCISTIDIS Succus *Off. Botan.* ASARUM. *Classis Naturalis Incompletarum.*

ASARI foliis sessilibus, imbricatis, floribus quadrifidis, succus inspissatus, ex Turcia, Creta, Gallia Narbonensi, nobis advectus, fuscus, niger, splendens, aliquid odorati habet, intense amarus, os adstringens, exsiccans est.

VIRES MEDICAS adstringentes acaciæ succo maiores habet; si partem roborare consilium sit, inquit GALENUS, quæ videlicet plusculo humore exoluta fuerit, robur, & firmitatem illi non imbecilliter addit; dosis, & exhibendi modus, ut in succo acaciæ, eadem.

OMPHACIUM *Offic.* vide P. I. p. 60.

Est acerbæ uvæ expressus succus, in rubro ære, donec coheretur, insolatus olim DIOSCORIDI, hodie liquidior, colatus tantum, & in doliolis asservatus, mensis magis in Galliis, quam officinis notus.

VIRES MEDICÆ ad ulcera oris humida, scorbutica, partes relaxatas firmandas, egregiæ: In navibus contra scorbutum maximus usus est.

SANGUIS DRACONIS *Offic.* DRACO arbor indica, COMMEL: Classis ignota. *Germ.* Drachen-Blut. *Gallis* Sang-dragon, *Anglis* the Dragon's-Blood.

SANGUINIS *draconis* duplex species habetur; una profundissime rubescens, dura, plurimis non referenda menstruis, in spiritu vini rectificato pro maxima parte solubilis, profundo colore & durabili spiritum vini imbuens; hæc vilior pigmentis inservit. Alia in arundinibus allata, saporis est exsiccantis, adstringentis, salivam rubro colore inficiens, & hæc medica est.

VIRES MEDICAS constanti traditione adstringentes, ad sanguinis profluvia, lochia nimia, hæmoptoen, dysenteriam, utiles laudavere. Specificè adstringere adhuc hodie LINNÆUS affirmat, alii innocuum corpus habent; reiteranda igitur experimenta. Dari in pulvere a scrupulo ad drachmam dimidiam, in mixturis ad integram, duas, dilui potest. Multus est ad vulnera externus chirurgis usus. Recentissime aliud gummi adstringens, multum mucilaginosum tamen, & gratum, ex Gambia allatum, externa facie sanguini draconis simile, describit FOTHERGILL. *Medical observations and inquiries by a Society of physicians in London.* T. I.

FUN-

FUNGI MUSCI.

AURICULA IUDE *Offic. Botanicor.* TRE-
MELLA. *Classis Naturalis Fungorum. Germ.*
Holderchwamm. *Gallis* Oreille de Iudas. *Anglis* Iews-car.

TREMELLA *cyathiformis labio altero inflexo, repando*: ex lignis antiquis, præsertim vero sambucinis, hic excrefcit fungus, officinis fervatus, licet non multum adhibitus.

VIRES MEDICAS exsiccantes, adstringentes, in ophthalmia, incipiente inflammatione, angina, eximias de eo prædicat hodiernum LINNÆUS. Præscribitur in decocto uncix dimidiæ pondere.

CREPITUS LUPI *Offic. LYCOPERDON.*
Botanicorum. Classis Natur. Fungorum. Gal-
lis vesse de Loup. *Germ.* Pofist. *Anglis* Bullfist.

LYCOPERDON *subrotundum, laceratum, dehis-*
scens, iam antiqui in Germania ad sanguinis eruptiones
usus, externe dissectis arteriis, ruptis vasis, felici cum
successu applicatur, experimentis de novo in *Trans-*
Philosoph. T. XLIX. tentatis.

FUNGUS IGNIARIUS *Offic. BOLETUS*
Botanicorum. Classis Naturalis Fungorum.
Germ. Lunderchwamm. *Gallis* Agaric. *Anglis* Agaric.

BOLETUS *acaulis, pulvinatus, lævis, poris tenuissimis*: BROSSARDI Chirurgi Galli, ad compescendas in aneurismatibus, & amputationibus hæmorrhagias,

gias, arcanum, LUDOVICO XV. emptum. Colligendus hic Boletus mensibus augusto & septembri, ficcandus: caro dura filamentosa a cortice villosa separanda, mallei ictibus mollissima reddenda, sic demum vulneri superponenda; huius remedii laudem vide in *Acad. de Chirurgie* T. II. III. *Transf. Philosoph.* Tom. XLIX. p. 28. Vituperium apud *Cl. NEALE*. Nosocomii Londinensis Chirurgum, in opere *Some observations on the use of the Agarici and its insufficiency in stopping hæmorrhages after capital operations*. London. 1757. Tamen etiam scire iuvat, curiosius in vase vitreo clauso asservandum fungum esse, MORAND. *Acad. de Chirurgie* T. III. & fungum vinosum eiusdem virtutis esse *Transf. Philosoph.* T. XLIX. experiente chirurgo FORD.

FUNGUS MELITENSIS *Offic. Botanico-*
rum CYNOMORIUM. Classis Naturalis
Fungorum.

CYNOMORIUM. Non omnibus adhuc receptus officinis hic fungus, est parasiticus, lentisci, myrti, halimi, radicibus enascitur, in illis maxime regionibus, ubi hæc arbores felicissime vigent, ut in Melita, Sicilia. Planta siccata rubra est, ut etiam ex recenti expressus succus. Sapor amaricans, stypticus, linguam adstringens, cum austeritate mucilaginoso. BOCCONE *Mus. di Pianti*.

VIRES MEDICÆ adstringentes roborantes eximæ, in pulvere scrupuli unius, ad drachmam, pondere exhibitæ laudantur; in hæmorrhagiis, & aliis omnibus profluviis sanguineis sistendis, specificæ L. sunt, *Insitut. Bononiens.* etiam confirmatæ; in venereis urethræ ulceribus decocto usus DEIDIER, in dysenteria syrupo vel pulvere, vix unquam fallente successu alii,

LIN-

LINNEUS de fungo *Melitenfi*. *Amoenitatum Acad.*
Vol. IV.

LYCOPODII semen *Offic. Botanicorum* LY-
COPODIUM. Classis Naturalis Cryptan-
therarum, Ordo Muscorum. *Germ.* Löwen-
fus-Saamen. *Gallis* Pied de Loup.

LYCOPODIUM caule repente, foliis patulis,
pedunculis spina gemina terminatis. Ipsum leniter ro-
borat, & adstringit, pectoris morbis utile, etiam cal-
culosis, plica polonica laborantibus.

Pulvis tenuissimus, æquabilis, ad involvendas pi-
lulas commodus, etiam aliquibus antihecticus habetur,
ETMUL. tum diureticus, anti epilepticus, *Ephem.*
N. C. Anno III. Intertrigini, ulceribus madidis, etiam
medetur inspersus, valet etiam ad erysipelas.

MUSCUS CANINUS *Offic. Botanicorum*
LICHEN. Classis Naturalis Cryptanthera-
rum. Ordo Algarum. *Anglis* Ashcoloured
ground liverwort.

LICHEN foliaceus, repens, lobatus, obtusus,
planus, subtus venosus, pelta marginali ascendente:
in hydrophobia, & rabie specificus, divulgante
HANS-SLOAN. *Anglis* inde multum in usu in pul-
vere antilyllo MEAD, qui DAMPIERI præscriptio-
nem vitavit *Transact. Philosoph.* Nro. 443. dum par-
tes inæquales sumeret, scilicet huius lichenis partes
duas, piperis unam: dosim MEAD facit drachmam,
unciam semis HARTLEY, folius lichenis pulverati do-
sim scrupulos quatuor HANS-SLOANE. *Phil. Transf.*
Nro. 237. sed sæpe sefellit.

MUSCUS

MUSCUS CUMATILIS *Offic. Botanicorum*
 LICHEN. *Classis Naturalis Cryptantherarum.*
 Ordo Algarum.

LICHEN *foliaceus, repens, lobatus, obtusus, planus, verrucis sparsis, pelta marginali ascendente; drasticam vim habere, & aphthis, & vermibus mederi, plurimis locis LINNÆUS, dosim non addens.*

PULMONARIA ARBOREA *Offic. Botanicorum* LICHEN. *Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo Algarum. Germ. Lungen-Kraut. Anglis spotted Lungwort.*

LICHEN *foliis oblongis, divisis, superficie reticulato-punctata, in fagis, & quercu habitans, thoracicus est; in phthisi curanda usum præstasse LINNÆUS, qui & in ictero, & tussi laudat.*

EX MINERALIBUS

PETRIFICATA.

OSTEOCOLLA *Offic. Mineral.* RHIZO-
LITHUS. *Classis Petrificatorum.* Ordo Ve-
getabilium. *Germ.* Beinbruchstein. *Gallis* Osteo-
colle. *Anglis* Bone-Binder.

OSTEOCOLLAM esse radices arborum putrefa-
ctas, terra calcarea, sabulo, mediante aqua im-
pregnatas, GLEDITSCH: caules, scapos plantarum,
marga & arena incrustatos, GUETTARD. *Acad. des*
Sciences 1754. contendunt. Terra ipsa calcarea alba
cum acidis effervescit MARGGRAF *Acad. de Berlin.*
dat cum acido nitri phosphorum Balduini, IDEM, tum
destillata, liquorem omnes proprietates liquoris urinosi
habentem, IDEM, nec inventa sunt in osteocolle ea,
quæ NEUMANNUS prodidit principia, nec osteocolle
oleum petroleo simile inesse deprehensum. Est verus
stalactites margaceus, GUETTARD. l. c.

VIS MEDICA adstringens LINNÆO, alia aliis
hand repetitis experimentis, adscripta, tamen specifica
dicitur ad fluorem album.

TER.

TERRÆ.

BOLUS *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis
Terrarum. Ordo terrarum pinguium. *Germ.*
Fett-thon. *Gallis* Bolus. *Anglis* Bole.

BOLUS, Terra sigillata, eadem historię naturalis
scriptoribus significant, & est argilla pinguis, ore
liquefcens.

PROPRIETATES quod spectat, est ad attactum
mollis, attenuata, pinguis, igne lapidescens, in vitrum
redigenda, acido vitriolico, & substantia pingui mi-
nerali constans, terra martialis: Ita fere omnes dixere:
nuper vero, quod hæ terræ nec destillatione, nec de-
coctione cum aqua, acidi vestigium præberent, neque
cum lixivio alcalino coctæ, aut cum siccis salibus al-
calinis mixtæ, & per aliquod tempus in crucibulo igni-
tæ, elixiviatæ, tartarum vitriolatum exhiberent, an
coloratæ terræ bolares acidum vitriolicum continerent
dubitatum fuit, *Comment. varii Argumenti germ.* 1759.
Addi adhuc posset adstrictionis sensum, quem in os
assumptæ facere solent, vi absorbenti potius terræ, quam
adstringenti alteri acido principio deberi.

Cæterum huius multæ species sunt, ut bolus *alba*,
qualis moravica, *rubra*, qualis armena, bohemica,
carnea, ut terra lemnia &c. *cinerea*, *flava*, quæ & axun-
giz lunæ, & solis dicuntur.

Veteribus æstimatissima fuit terra lemnia; hodie dubi-
tari merito potest, an nostra terra lemnia sit terra lemnia
veterum, cum lemnia sphragis impense rufescere solet, ut
GALENI testimonio, nostra tantum carnea sit.

bolus armena, quæ nobis hodie maxime laudatur, terra lemnia veterum?

VIRES MEDICÆ boli armenæ vel terræ sigillatæ rubræ, exsiccantes sunt, plasticæ, in diarrhœis, dysenteriis putridis, phthisi pulmonali, humorum dissolutionibus, catarrhosis defluxionibus, admodum utiles. Corpus, medicamentum hoc, non turbat, unde scrupulose dosis definiri non debet, in pulvere drachmæ semis, unius, pondere, unius, vel duarum in mixtura, unciæ etiam unius aquæ libra una emulsæ, addito syrupo cochleatim exhiberi potest. Non minor eternus eius usus est: locis excoriatis, ulceribus humidis manantibus aspergitur, adhæc additur unguentis, emplastris &c.

CRETA *Off. Mineralogorum.* Classis Naturalis Terrarum. Ordo Terrarum Macrarum. *Germ.* Kreiden. *Gallis* Craye. *Anglis* Chalk.

CRETA cohærens solida W. Farinosa, & sicca substantia, calx fossilis & nativa fere, cum sale ammoniaco trita, & destillata, calcis vivæ proprietates habet; cum tartaro, qui vix, & in aqua ebulliente tantum solubilis, cocta, illi salium alcalinorum solubilitatem conciliat. Adhæc inflammabile quoddam in se principium habet, quod etiam boracem colore flavo tingat, & ex vitro Antimonii & Plumbi, Antimonium, & Plumbum reducat, *POTT. Lithog.* sed & urinosi non parum continet *HIERNE Tent. IV.*

Cæterum Creta acido vitriolico non solvitur, sed ab hoc in aliis acidis soluta præcipitatur, valida igne calcinata in calcem redigitur, cum vitrescibili fluxu fusa in vitrum cogitur. Ope cretæ aquam marinam potabilem
Crantz M. M. T. II.   D   redde-

reddere, docuit in *Comment. Societ. scient. Harlemens.*
 P. II. *Cl. ALLEMAND*, quatuor pintis aquæ marinæ,
 cretæ unciam unam addendo, obtinuit quatuor quintas
 aquæ potabilis, melioris ea, quæ calce pararetur.

USUS MEDICUS cretæ internus, quod in pa-
 flam irrefolubilem cum tenaci ventriculi muco concre-
 scat, vix multus, tamen ubi acidum peccat certus, ma-
 xime vero in Dysenteria acida, quam domat, dum al-
 vum simul adstringit, utilis vel forma pulveris vel mix-
 turæ, vel demum decocti.

Externus vero maior est, in ulceribus laxis, humi-
 dis, quæ siccant, stringit absumpto humido, puncta con-
 tactuum fibrarum solidarum augendo.

RUBRICA FABRILIS. vide *Venena.*

TERRA SIGILLATA alba *Off.* quæ plerum-
 que melitenfis, turcica, licet forte moravica nostra huic
 haud inferior sit, etiam bolus alba vocatur.

USUS MEDICUS boli idem.

MINERÆ

Substantiæ terræ, lapidæ, sale, sulphure, semime-
 tallo, vel metallo imprægnatæ, **MINERÆ** dicun-
 tur: unde etiam in quatuor has classes: primo Salia,
 secundo Sulphura, tertio Semimetalla, quarto Metalla,
 vere distribuuntur. Quibus unius quam alterius princi-
 pii plus inest, ea ad classem potioris relegantur.

ALU.

ALUMEN CRUDUM *Off. Mineralogorum.*
 Classis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.*
 Alaun-Schiefer. *Gallis* Alun. *Anglis* Alun.

ALUMEN lapide fissili mineralisatum W. Confusa admodum apud veteres aluminum historia nostro satis evidens ævo est, quod a vitriolis repurgata. Alumen, quo utimur in communi usu, duplex est, idque, vel album penitus, vel colore rosaceo conspicuum, utrumque factitium, artificii Actis Gallicis, & Anglicis rite descriptis; hoc alumen crudum, illud alumen Romanum, rochæ, rupeum, quod ex marmore rubicundo factum, vocatur.

Primum aluminis principium manifestum, vitriolo, sulphuri, idem acidum vagum esse, quotidiana in Anglia experimenta docent, chemica confirmant, & Suecicæ mineræ demonstrant: Ita ex uno & eodem lapide Sueciæ, alumen, vitriolum, sulphur, minium, ex alio Angliæ, alumen, vitriolum, sulphur, *Philosoph. Transf.* Nro. 21. Quomodo vero facili experimento terra aluminis, in vitriolum converti possit, docet *Mem. de l'Acad. des Sciences* 1744. GEOFFROY. Alterum obscurum magis, adhuc hodie disceptatum, cur? quod simplex, & unicum velint; quo fundamento? ipsi ignorant. Non esse pure calcareum, nec cretaceum NEUMANNUS, bolo simile BOERHAAVE, ex fistulis tabacariis, ut & lapide calaminari BERRI alumen fieri GEOFFROY junior, ex schisto marmore rubicundo L. Terram hanc nec cretaceam, nec calcaream, post longos labores MARGGRAF *Acad. de Berlin* 1754. pronuntiavit. Sed specificam alcalinam argillaceam. *Script. Chem. Germ. edita Berolini* 1761.

Ut in officinis est alumen informis massæ, crystallos suas non exhibet, quas octoedras nonnulli dicunt, dum alii aliter inveniunt: alumen crystallos albas ad hunc modum figuratas LISTERO & aliis dedit; nimirum bis figura paululum compressa est, ex altera parte, quasi vertice dicas, planum sexangulum habet, ex altera & opposita parte, sive basi, plano similiter sexangulo infidet; cuius autem latera claudunt tria sexangula plana, quibus alternatim bina plana quadrangula interponuntur; ita quælibet integra aluminis crystallus, ex undecim planis conficitur, quinque sexangulis, & senis quadrangulis.

Alias aluminis proprietates quod spectat, si peculiares quorundam locorum excipias, Romanum enim plus de sale marino, Suecicum, Anglicum plus de vitriolo participant, *Acad. des Scienc.* adstringentissimum alumen, gustu glaciale, in aere aperto siccum manet, decies quater aquæ pondus, ut solvatur, requirit, solum terram indissolubilem relinquit, igne liquefcit, spumat ut nitrum, lac, sanguinem, coagulat, sed syrupum violarum non mutat.

USUS in vita humana multifarius: marmor, fibras aureas, argenteas, dealbat, colores lanarum, ferri corum firmat, Morvas pisces durat, Chartariis, scriuariis, anatomicis, historiæ naturalis studiosis, multum in usu, adhibetur etiam pigmentis, magisteriis, clarificandi scopo in officinis; est etiam ex alumine pyrophorus pulvis.

USUS MEDICUS non spernendus, ubi a maiori humorum affluxu debilitatæ partes contrahendæ; ita in initio inflammationis oculorum, cum albumine ovi probe agitatum, addito aquæ rosarum momento laudatur,

datur, confirmato malo proscibendum: tum & ad putrescentia ulcera, tenui ichore madida, ulcera alia mala carne luxuriantia, vi stypteria prodest. Sic & medetur vulneribus sanguinem fundentibus copiosius. Maximus externus usus est, isque in dentifriciis adhuc malus. Interne alumen draconifatum, aluminis uncias duabus, sanguinis draconis subtilissime pulverisati uncia una, aqua cardui benedicti solutis, crystallisatum, scrupuli unius pondere ad omnia sanguinis profluvia, maxime muliebria, exhibuit feliciter MYNSICHTUS.

Alumen cum sanguine draconis in cochleari ferreo fufum, in pilulas redactum, in iisdem casibus HELVETIUM non sefellit: in pulverem redegit ultimo THOMSON, & in maximis hæmorrhagiis omni hora drachmam semis exhibuit, quin etiam in fluore albo enixe laudat. *Society of Edimburgh* T. IV. Cur hodie abstinetur? nauseas molestas fecit, quas exigua cinnabaris portio medicamento addita compescit, MALLOUIN, anodyna ipse HELVETIUS miscuit. In colica pictonum, ubi motus intestinorum peristalticus admodum debilis est, vel etiam deficit, expertus laudat CL. GRASHUIS. Serum lactis aluminosum in hæmorrhagia uteri & in diabete valet.

Alumen *ustum* difflata per ignem parte aquea acrius, ad erodendam luxuriantem carnem chirurgis utile.

VITRIOLUM *Off. Mineralogorum.* Classis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.* Vitriol. *Gallis* Vitriol. *Anglis* Vitriol.

VITRIOLUM, seu CHALCANTHUM, quasi æris efflorescentia, atramentum futorium, quod eo

nigro colore coria inficerentur, latinis dictum, daum præcipue generum est, *Ferri*, & id viride, *Cupri*, & id cæruleum, licet etiam a Cupro vitrioli ferri color sit KUNCHEL: datur tamen & album, & id utrumque metallum, sæpe & plumbum, zincum, & terram calcariam continet. Quod ex minera plumbi montis Rammelii habetur album, utrumque metallum, copiosam terram zinci, plumbi nihil, habet Cl. POTT. *Miscell. Berolin.* T. VII. Sunt adhuc aliæ ratione colorum, huius differentiæ: *Ferri viride*, *cubicum*, *Cupri cæruleum*, *dodæcaedrum* LINNÆO, album *oblongum* definitur. De alumine, vitriolo, sulphure, vide experimenta *Transact. Philosoph.* Nro. 103.

Primum Vitriolorum principium *acidum vagum*, secundum *glebam metallicam*, tertium *aquam*, omnia experimenta, ut sint notissima, evincunt; diversa tamen horum in diversis proportio deprehenditur, maxima semper aquæ, & quæ ut videtur absque destructione ipsius vitrioli minui non possit; vitriolum ferri, hypocausto calido expositum, calcinatur, suamque destructionem, subtilissimo acido totum replente locum, etiam experimenti ignaro, indicat. Quin quasi sitiens aquam, hac orbatum corpus, salium alcalinorum in morem attrahit, & bibit. Caput mortuum, destillatum oleum vitrioli, aquæ vel maxime bibula sunt. Ex colcothare siccissimo, aeri exposito, rursus phlegma, spiritus obtinentur: iterum oleum vitrioli concentratissimum, ut in crystallos concreseat priori sali similes, in aere brevi liquefcit, LEMERY, vulgare aeri expositum libero, triplo plus quam ante ponderat, HOFFMANNUS. Sed & id acidum omnium cognitorum ponderosissimum, licet etiam in sinu terræ; & in aere iam fluidum reperiatur tum omnium efficacissimum, licet

licet aqua non dilutum non agat: oleum glaciale vitrioli, ferrum non solvit. Sed cur ex calcinato, calore solis, vel cubiculi, vitriolo, spiritus longe subtilior? GELLERT: cur aqua in colcothar ex aere rapitur? cur hac oleum per furtum imprægnatur? Hodie ratio inventa est, & caustico debetur.

Et nunc quidem, hoc invento, merito quæritur, an vitrioli acidum, quod & acidum *vagum*, *universale*, *catholicum*, *primigenium* sit, de quo recentiorum nemo dubium iniecit, donec ad arcana naturæ natus egregius Vir MEYERS quæstionem detecta acidi pinguis, seu caustici natura proponeret, inque contrariam sententiam, argumentis non paucis, nec debilibus impulsus inclinaret.

I quidem copiam acidi vitriolici, aut sulphurei non sufficere.

II oleum tartari aeri expositum etiam causticum ex aere attrahere.

III acidum pingue de omnibus proprietatibus trium acidorum mineralium participare, aut potius ipsam acidi pinguis naturam tribus mineralibus acidis impressum esse;

Quæ quidem omnia in ipso Auctore latius deducta, legi merentur, dum ad demonstrationem secundi in vitriolo principii transeo.

De existentia vero glebæ metallicæ in vitriolo, res adeo plana est, ut experimentum dici non debeat, quin in ipso vitrioli oleo claro tentamine HIERNE evicta sit; dum enim sumpisset vitrioli veneri spiritum, huncque minio superfudisset, addidissetque ultimo spiritum urinæ, vidit vitrioli spiritum, caruleum illico induere

colorem, & similis coloris sedimentum supra minimum deponi; in alio experimento ferrum supra minii superficiem nigro colore præcipitatum, dum spiritum vitrioli martis adhibuisset. Testis quoque est *Cl. HELLOT Acad. des Sciences 1738*, vitrioli glaciale oleum in aqua destillata solutum, septem, octove dierum spatio digestum, sedimentum floccosum dimittere, quod magno calcinatum igne a magnete demum traheretur, & quod cum cera vel inflammabili alia substantia recalcinatum, purum exhiberet ferrum *MACQUER Chymie*. An inde datur ratio, cur longe fortiori igne vitrioli oleum solum obtineatur? cur id ponderosissimum sit? cur spiritui vitrioli nunquam substitui debeat etiam aqua dilutum? hic enim, ut volatilior sic purius continet acidum leviori vi expulsum: an inde quoque ratio patet, cur spiritui potius substituendum sit vitrioli phlegma? quod & volatile sit, & fugacissimam acidi portionem, minime metallica vitiatam habeat: an inde adeo celebratus recentis vitrioli phlegmatis in mania, Epilepsia usus *CNOEFFELIO*? spiritus vitrioli volatilis in morbo herculeo, *PARACELSO*? debet vero odore esse volatili, nares instar spiritus salis ammoniaci ferire, non fixatus esse, qualis in officinis invenitur.

PROPRIETATES quod spectat, vitriola crystallos habent ficas, polyedras, & quidem vitriolum ferri cubicam, stypticam, cupri dodecaedram, rhomboidalem depressam, saporis horrendi: igne instar aquæ funditur, calcinatur demum vitriolum. Solutio syrupum violarum subviridi colore inficit, sublimati corrosivi solutionem non turbat, gallarum infusionem in atramentum commutat. Acidi eius etiam singulares dotes sunt; fluidorum ponderosissimum, aquæ vel maxime bibulum, vicissitudinibus

nibus aeris mobile ut spiritus vini, frigore condensatur, calore liquefcit, omnia alia acida ex aliis corporibus expellit, &c.

USUS MEDICUS, vitrioli *martis* artificialis, non naturalis, ne illi cuprum commixtum fit, interne rarus, ad vermes, tum ubi auflera roborans vis ferri requiritur, laudatus, drachnam dimidiam, unam, in libra aquæ dilutam, cavendo omnem acrimoniam alcalinam, aut alcalium, & adstringentium assumptionem, imperat. Externus, ubi adstringendum, cohibendus pruritus, in pulvere, fomentis, linimentis, frequentior.

Album ad compescendas vulnerum hæmorrhagias utile, vel in globulos, qui vulnere intrudantur, fingitur, vel meraca solutione applicatur, repellentis scopo etiam collyriis parca dosi iungitur; interne drachmæ femis pondere vomitorium est certum, in casu assumpti veneni solum administrandum.

Caeruleum etiam minima dosi efficax, & si non ita contemperatum, ut nocere non possit, ventriculum rodit, est enim verus lapis infernalis, quo caneros venereos chirurgi etiam exurunt; ubi vero ita dilutum est, ut stimulo suo nocere non possit, in manu periti, heroicum contra epilepsias, manias &c. remedium *Illustr.* L. B. van SWIETEN habetur, & specificum tale antiepilepticum hac præscriptione conficitur, in *novis Actis* Acad. N. C. T. I. vitriolum cupri aqua pluvia solvatur, filtrato adde spiritum falis ammoniaci aquosum, concentratum, cum sale tartari factum, ad punctum saturationis: post tempus adde spiritum vini rectificatis: cryllalli saphirinæ, mediante

charta bibula separandæ, ferventur ab aere, in vitro bene clauso: dosis granorum duorum, trium, infantibus, quatuor; quinque, adultis; quandoque vomitus, quandoque sequitur secessus. Spiritus vitrioli veneris, inunctus clavis pedum, bis ter de die, superposito post duodecim horas emplastro de gummi ammoniaco cum euphorbio, eos tollit, *Ephem. Decad. 3. anno 7. 8.*

PRÆPARATA varia sunt, ex vitriolo martis omnia. Destillationis beneficio, primo, quod facile dimittitur, *Phlegma* vitrioli obtinetur, in morbis putridis, biliosis, ad gratam aciditatem, potulentis, mixturis additum. Tum *Spiritus*, in eandem indicationem laudatus, in dissolutione humorum, variolis confluentibus, dilutus utiliter datur, non solum usque ad plenam pustularum eruptionem, sed & in febre secundaria, *Cl. TYSSOT de variolis*, nec exigua dosi, siquidem drachmas duas larga aquæ quantitate dilutas, & syrupo edulcoratas intra trihorium, etiam uncias duas intra quadraginta horas exhiberet. Oleum vitrioli seu dephlegmatus vitrioli spiritus, causticum externum, minori dosi interne dandum, atque tum adhuc in aquosis suspectum *CARTHEUSER. Comment. varii Argumenti germ.* quod iam dudum *HIERNE* contra *KUNCHELIUM* monuerat. Post destillationem relictum caput mortuum, *Colcothar* vocant, chirurgis multum in usu, adstringens est, sunt qui etiam antisepticum habent. Ex colcothare sal elicitur subviridis, emeticus, *GILLA THEOPHRASTI*, hodie non amplius adhibita, residuum *terra* vitrioli dulcis est. Vitriolum Romanum sub cane radiis solaribus calcinatum, pulvis sympatheticus *DYGBAEI* habetur: Item ex terra aluminis & particulis metallicis vitrioli viridis, per sal alcali, cui

eui principium inflammabile ope ignis iunctum fuit, præcipitatis, fit *Caeruleum Prussicum*. MENON, *Memoires de Mathematique, & de Physique par divers Scavans 1750. Paris.*

COMPOSITA. Calcanthi acidum diversa alcoholi proportione, iunctum, diversisque encheiresibus dulcificatum, nomina omnino diversa habuit, & quidem

I. AQUA RABELLII quam & alii sub nomine liquoris DEMOCRITI cognoscunt, nonnulli etiam acidum DIPPELLII vocant, nihil aliud est quam simplex partis unius olei vitrioli purissimi, & Partium trium alcoholis optimi, digestionis & circulationis interveniente beneficio, mixtura, ita LEMERY *Chymie*, MACQUER *Chymie*; licet non consentiant TOURNEFOR *in Laborat.* SNAT *Cour de Chymie*, ASTRUC *de morbis venereis*: & hi quidem duo posteriores RABELLII aquam elicatum destillatione liquorem esse volunt, hinc spiritum vitrioli dulcem, qualis est nostris in officinis prostant liquor anodynus mineralis.

Nunc vero clarum est discriminandas virtutes medicatas esse, quas diversis his liquoribus Cl. viri adscribere, nec eas uni convenire aquæ Rabellianæ posse. Mixturam simplicem non destillatam diuresim movere, vomitum & alvum sistere, etiam hæmoptoicis convenire dosi guttarum quatuor ad decem LEMERY *Chymie*. Cl. CARL in podagra, arthritide, nephritide summopere recommendat, ut & SCHULZE *in dissert. an dentur medicamenta, quæ calculum in vesica confringant?* 1734. & HUMMEL *in dissert. de arthritide*

tide

tide tam tartarea quam scorbutica 1734. Hi viri vero Part. IV. VI. VIII. spiritus vini rectificatissimi immiscebant olei vitrioli Part. I. additis simul diversis vegetabilibus resolventibus, balsamicis, diureticis egregiarum virium *FOTT de acido vitrioli vinoso.*

Mixturam vero aliam ex priore simplice, destillatione obtentam & quæ non est proprie aqua RABELLI priorum, sed *SNAT, ASTRUC*, hic laudat siccitatem in hæmorrhagiis, & hæmoptysi, paregoricam, diureticam, tum in febribus ardentibus & intermittentibus egregiam; adhæc in vomitu & ructu mirabiliter operari ait, sistere etiam gonorrhæas pituitosa cum ea acidulata. Eadem fere *ASTRUCIUS* repetit, & laudat in hæmorrhagiis quibuscunque, febribus ardentibus, instillatam vehiculo ad gratam aciditatem, & pituitosis refrigerantibus, quæ in initio gonorrhææ præscribuntur, maxime si dischuria nimis discruciat. Sed an hæc acida est? an refrigerat spiritus vitrioli dulcis?

II. SPIRITUS VITRIOLI DULCIS, seu LIQUOR ANODYNUS MINERALIS multarum officinarum ex prioris mixturæ destillatione confectus exurgit ex duobus liquoribus prima sese destillatione excipientibus scilicet spiritu vini aromatico vix non puro & spiritu vini gratiori fragrantiori acido vitrioli iam aliquantulum alterato commixtis; ita fere omnes officinæ parant, & quæ non exacte attendunt hos adhuc acida & sulphurei odoris aqua tertio demum loco prodeunte plurimum debilitant. Inde est quod vitrioli dulcis spiritus seu liquor anodynus mineralis manifestam aciditatem aliquibus in officinis habens fragrantiam minorem, minime sit probandus, & super alcali rectificandus aut quod melius est post aliquot

quot dierum cum alcali digestiones, concussiones, cohobandus: sic enim iterum purior spiritus odore elegantiori aromatico & fragranti prodit **POTT.**

Quamquam vero prima vice summa exactitudine paratus sit, nec saporem manifeste acidum habeat, occultam tamen suam aciditatem docent, florum Cyani ab hoc rubor, Mercurii ex spiritu nitroso in flavum turpethum præcipitatio, & cum salis ammoniaci vinoso spiritu exurgens sal ammoniacum secretum, cuius tamen ne vestigium quidem obtineas cum eodem vitrioli dulci spiritu prius cum alcali digesto, abstracto cohobato **POTT.** Cæterum corpora resinosa & alia compactiora, quæ soli spiritui vini alias pertinacius resistunt, huic victas dare manus coguntur: & solvit Gummi Copœal, Myrrham, Ambram etiam bituminosum succinum.

VIM MEDICAM si spectes, est spiritus fragrans, aromaticus, calidus, carminativus, anodynus in doloribus spasticis ventriculi intestinorum a causa frigida utilis, speciatim in nausea & vomitu: in convulsionibus, hysterica passione, epilepsia a dentitione & plurimis aliis. Infantibus ad guttas sex datur a viginti ad triginta adultis; cum Balsamo vitæ mixtus singulum momentanee auferre solet, si inflammatio nulla subsit; sunt qui etiam cum spiritu salis ammoniaci vinosi, sunt qui cum spiritu tartari in alias indicationes miscent cum aliis medicinis. Ambra, quam probe in calida digestionem solvit gravidum, in gonorrhœa habituali & contumaci dosi **IV. VI. VIII. X** guttarum datum prodesse **ASTRUCIUS** dicit, succino vero, quod etiam totum solvit divitem in fluore albo dosi guttarum viginti triginta.

III. SPI.

III. SPIRITUS NAPHTAE est proprie secundum distillationis productum vini nempe spiritus gravior fragrantiorque vitrioli acido alteratus; precedenti quidem subtilior, cum æthere tamen non componendus. Spiritum acidum vitriolicum vinosum **POTIUS** vocat.

USUS prioris dosi guttarum X, XX.

IV. AETHER quem & alii Naphtam simpliciter vocant aut etiam Phlogiston **FROBENII**, tertium est distillationis productum limpidissimum fragrantissimumque admodum inflammabile & volatile.

PROPRIETATES quod spectat ex omnino mirabiles sunt; rerum omnium cognitarum levissimus æther se ad alcohol habet :: 1 : 1,002 & ad aquam :: 1 : 1,114; fugacissimus manus instillatus frigoris sensum imprimit & illico in aera absque ullo humiditatis relicto vestigio rapitur, spiritui vini inflammabilior electrico igne inflammatur & flammam e vicinia eripiens fere absque fuligine deflagrat; Resinosarum unicum & adæquatam menstruum, verum eos colorem, odorem, saporem ex vegetabilibus extrahit, nec aquæ nec spiritibus acidis vel fossilibus vel vegetabilibus miscetur, hinc etiam aquæ instillatus & accensus super eam ardet.

USUS in morbis vasorum minimorum ut in Epilepsia, Hysterica passione, Paralyfi, Rheumatismo, Podagra, etiam hodie plurimum laudatus, dosi guttarum III ad VIII.

V. NAPHTA VITRIOLI seu **OLEUM VITRIOLI DULCE** etiam Quinta Essentia vegetabilis

172 III

bilis aliis dicta, Oleum æthereum est ex eadem mixtura destillatione post phlegma acidum sulphureum, elicitum, quod modo aquæ supernatat & limpidum est, modo fundum petit, & diversi coloris aut flavescens, aut viridiasculi visitur.

PROPRIETATES. Est oleum hoc penetrantissimum, sulphureum, fragrans, fugacissimum admodum inflammabile in spiritu vini solubile, aquæ non miscibile: diutius asservatum diaphaneitatem amittit, rubedinem contrahit, & acidum corrosivum evadit, quod cum alcali commixtum aperte effervescat, ab eo vero abstractum nec amplius rubescat nec acidum evadat nec mercurium, aut argentum rodatur. **POTT.**

VIREs anodynæ summæ in doloribus spasticis & arthriticis, eas in medendo sibi notissimas fuisse testatur **HOFFMANNUS**, ut inde multi suspicentur verum & genuinum liquorem anodynum mineralem **EIUSDEM** viri hoc divitem oleo fuisse, constare igitur spiritu vitrioli dulci, vitrioli dulci oleo liquorem anodynum mineralem. Veniunt etiam in hunc censum

VI. GUTTÆ Generalis de **LAMOTTE** antipodagrice. Constituantur spiritu naphthæ solutum tenente aurum. Dosis spiritus naphthæ.

VII. LIQUOR MANCHINI. Sub hoc nomine habetur spiritus naphthæ solus vel supra remanens caput mortuum prioris destillationis digestus, abstractus, coloratus; nonnulli etiam simplicem liquorem anodynum cum portione capitis mortui digerunt denuo distillant: alii alia addant. Dosis ex præcedentibus facilis.

Cæterum *Cl.* BAUME qui & optimam dissertatio-
nem de æthere conscripsit, hoc ordine destillationis
producta recenset: *I.* Spiritum vini non alteratum.
II. Spiritum vini aromaticum acido vitriolico altera-
tum. *III.* Ætherem. *IV.* Phlegma acidulum. *V.* Pri-
mum acidum sulphureum volatile. *VI.* Oleum dul-
ce Nro. *IV* & *V* supernatans. *VII.* Oleum citrinum
ponderosius fundum petens. *VIII.* Secundum acidum
sulphureum. *IX.* Oleum vitrioli nigrum spissum sul-
phureum. *X.* Sublimatum sulphur. *XI.* In fundo
sucurbitæ bitumen.

VIII. TARTARUS VITRIOLATUS vel
ex sale alcalino, & spiritu vitrioli, vel ex alcali puro,
& vitrioli martis paratur, secundus Tachenianus dici-
tur: Sal medius est, satis vehementer movens, inci-
dens, a granis decem, quindecim, ad triginta pro do-
si exhibendus.

IX. ARCANUM DUPLICATUM acido vi-
trioli, & basi fixa alcalina nitri, operatione non sem-
per exacta conficitur. Notabile est discrimen inter ar-
canum duplicatum, quod ex nitri destillatione cum
vitriolo fit & illud, quod cum oleo vitrioli conficitur;
docet in crystallis observanda diversitas. Dosis præce-
dentis eadem, vel paulo maior.

SEMI.

SEMIMETALLA.

FLORES ZINCI *Offic. Mineralogiae.* Classis

Præparator: Ordo femimetallicorum.

ZINCUM sulphure, plumbo, ferro, mineralisatum, particulis micantibus, fuscum, arsenici vix aliquid continens **POTT** contra **IUSTI** in *Send-Schreiben Berlin. 1760.* hos flores largitur, fixos, non volatiles amplius, **SCHWEDENBORG**, interne nunquam, externe sæpe præscriptos, in ulceribus, lippitudine; in posteriori casu in aqua rosarum pro collyrio adstringente dat *Illustr. L. B. VAN SWIETEN*, in intertrigine specificos habet **LINNEUS**, in excoriationibus, fissuris papillarum, laudat **BARBETTE**.

METALLA.

FERRUM. CHALYBS. *Offic. Mineralogiae.*

Classis Minerarum Metallicarum. Ordo ferrearum præparatarum. *Germ.* Stahl. *Gal-*
lis Acier. *Anglis* Steel.

FERRUM *durissimum & purissimum, ad silicem scintillans*, **W.** acies, stomoma, chalybs. An detur naturale, malleabile, *Historiæ Naturalis* scriptores multum disputarunt, hodie res plana est. Tamen in usus nostros omne, præter id, quod in aquis medicatis natura exhibet, præparatum est, præparatum in aciem verti potest, omnium optime docente de **REAUMUR**. Cur multis plantarum succis, vegetabilium cineribus, coralliis, ipsis animalium partibus, ossibus, sanguini, castoreo, & extracto subtilissimo florum melli, inest ferrum inagnete conspicuum? Experimenta adfunt, ratio deest.

Crantz. *M. M. T. II.*

F

Ten.

Tentamina vero, quibus præsentia Ferri in corporibus latitantis expiscatur, vel magnete instituntur in siccis pulveratis, quæ attrahit, vel gallarum, aut alio adstringente pulvere, aut decocto, etiam alcalina fixa animali solutione, in fluidis, quæ colore tentat. Est vero in hoc negotio id non infimæ considerationis, quod ferrum quocunque fossili acido in aquis solutum, non perinde gallarum, aut adstringentium vi mutetur, quam dum vitrioli interveniente acido suspensum est: proin gallarum, aut adstringentium adminicula, tutissima in omni casu esse non posse Ferri criteria; contra vero, cum solutio cærulei Borussici alcalino fixo lixivio, etiam volatili alcalino spiritu facta determinati acidi fossilis præsentiam nec postulet, nec expectet, eam unicum verum, & certum Ferri criterium esse in propatulo videri.

Quamquam vero adstringentium vis ferratis aquis atramenti nigredinem communiter conciliare soleat, ut illis alcalica fixa animalia cæruleum colorem inducunt, est tamen etiam, ubi gallarum pulvis, aut cæruleum, aut purpureum iisdem colorem in experimento inducit; atque primum fieri observatur, dum his vitriolum martis purum inest, alterum dum hæ aque, aut natro, aut sale alcalino minerali, aut alio alcalino imprægnatæ sunt.

PRINCIPIA Ferri quod concernit, id ex principio communi inflammabili, & terra vitrescibili metallica exurgit.

Primum quidem putridus, sulphureus, inflammabilis, limaturæ martis, ab oleo vitrioli solutæ halitus, ex sedimento nigricante in eadem operatione, eductum verum cum mercurio in cinnabarim sublimandum sulphur, calcinatio ferri in crocum, croci in ferrum reductio, addito omni phlogisto, excepto sulphure, & Arsenico, quæ metalla omnia præter Aurum

rum

rum forma metallica exuunt, demonſtrant. De altero principio non dubitatur, & utrumque docet Ferri geneſis, ex abſtractione olei unguinoſi a terra vitreſcibili exſurgens, etiam magnete exploranda.

Cæterum ex parte terrea omnia Phyſices cum magnetæ phænomena vix non dependent, a ſulphure illi, qui a ferro in experimentis chemicis, & in corpore humano ſequuntur effectus. HOMBERGIUS ſecretum invenit priuſ, quo ſulphuream a terrea ſepararet partem in *iisdem*, & e ferro cum aliis, cæruleum Berolinenſe ALII: eſt enim hoc nihil aliud, quam ferrum valde ſubtiliſatum, quod ope alcali fixi, cum phlogiſtica animalium parte coniuncti, in pulverem, plus minus cæruleum, præcipitatur, prout portio terræ aluminosæ adhibitæ ſeſe habet.

PROPRIETATES ferri ſunt, magnetæ attrahi, quanquam aliorum plurimorum corporum metallicorum non exiguam in ſe contineat vim, magnetis virtute infici, & ferrum attrahere, minime inter metalla malleabile, maxime elæſticum eſſe, igne, tritu, candefcere, difficulter fundi, ſcintillas projicere, adhæc igne conſumi, ſpeculo cauſtico ſemivitrificari, & ſubjectis carbonibus in ſcintillas totum diffundi, & evaneſcere: in aere, aqua, rodi in crocum, diſſolvi ab acidis, cum vehementi efferveſcentia in ſpiritu ſalis, & vitrioli. Solutionum colores diverſos eſſe pro diverſis menſtris, flavam ex acido ſalis, viridem ex acido vitrioli, fuſcam ex aqua forti &c. hoc metallum bilance hydroſtatica ponderatum fere octavam ſui ponderis partem perdit.

USUS MEDICUS iam veteribus notus, & multus: vinum aut aquam, in qua candens ferrum reſiſtum ſit, potu cæliacis, dyſentericis, lienofiſis, chole-

ra laborantibus, & dissolutis stomacho, auxiliari, tum & restringere, sistere fœminarum profluvia, DIOSCORIDES reliquit. IPHICLUM improlem eandem ab oraculo in remedium accepisse, ex historiis adhuc novimus. Recentioribus, in iisdem morbis, usus non minor est, adhuc in corpore laxo pallido roborans, hæmatopœticus & emmenagogus: docent id auctus ab eius usu cum respiratione pulsus, diffusus maior per totum corpus calor, subsidencia laxi corporis, absque ulla prædominantis viscosi evacuatione, habitus, & amœnus oculis, labiis, gingivis, genis, subnascens purpureus color. An igitur, quia menstrua nimia sistit, deficientia restituit, restituta expellit, opposita vi adstringendi, & aperiendi ferrum gaudet? vera physiologia semper negavit.

Est tamen quibus etiam obstat: non dandum phthiſicis, scirrho affectis, plethoricis, biliosis, imo ipsis phlegmaticis, ni manifesta acidi signa in primis viis sint, vix in substantia, sed in acido vegetabili solutum exhibendum. Sub eius usu abstinendum alcalinis, acidis fossilibus: iniungendus, qui iuvat, corporis motus.

Limatura ferri ea chalybis potior omnium confectum, in alcohol attenuatissima, si acidum in primis viis, in substantia datur, optime in bolo, electuario, pilulis, quinque, decem, granorum dosi; ructus sulphurei ovi quasi putrefacti, soluti in acido ventriculi testimonium præbent; anxietas, spasmi obvenientes, opio solvuntur: fæces nigræ bonum signum habent. Cæterum in succis vegetabilium acidulorum, fructuum horæorum, vinis acidis, acetis &c. solvi potest, uncie dimidiæ pondere in libra una liquidi, & bis de die uncie duæ sumi.

Ex-

Externe adhuc magis usus martialis in fontibus medicatis fax, roborandi scopo. Neque inutile est nigram stratorum sabulum, ferro ditissimum, experimento MALAYAL Acad. de Chirurg. T. III.

PRÆPARATA. *Croci martis* varii: ablato sulphure pars metallica ferri, in spiritibus acidis fortissimis non adeo dissolubilis, ipso semper deterior ferro: rejiciendi. *Tincturæ* simplices meliores: martis cum succo pomorum in casibus recensitis laudabilis. Aliæ, ut martis *adstringens*, *aperitiva*, *helleborata*, suis authoribus placent. Ultimo etiam dici debet rubiginem ferri destillatam ad urinosum sal vergere. HIERNE, NEUMANN &c.

LAPIS HÆMATITES *Off.* Ferrum Mineralisatum minera figurata rubra, aut tritura rubente W. Classis Minerarum. Ordo ferrearum. *Germ.* Blutstein. *Gallis* Pierre hæmatide.

HÆMATITIS martialis minera est, coloris obscure rubentis, etiam ferruginei, nigricantis, fibris instar ligni longis, tenuibus, & acuum in morem acutis constans, saporis vero terrei, adstringentis, addito phlogisto ferri naturam consequens. Principia eadem sunt, sunt & eadem proprietates, ab acidis, ut ferrum, dissolvitur &c.

VIRES MEDICÆ adstringentes, siccantes, roborantes, sunt in sputo sanguinis cruento, ulcere pulmonum, aliis hæmorrhagiis, alvi fluxibus etiam moderandis, fluore albo &c. proficua. Huius quam ferri maior dosis est, forma pulveris a scrupulo semis ad scrupulum unum, ita proportione habita in electuariis,

riis, & aliis formis datur: Externe plurima ingreditur emplaftra.

PRÆPARATA. Flores falis ammoniaci martiales

AQUÆ FERRATÆ.

THERMÆ MARTIALES.

SULPHURÆ etiam in hanc classera revocandæ.

ANIMALIA.

CHERMES *Offic. Entomologorum* COCCUS.

Classis Naturalis Insectorum. Ordo Hemipterorum.

COCCLUS quercus cocciferæ, aceto immerfus, fupra lintea exficatus, nostris divenditur officinis: Recens fanguineum colorem habet, qui expreffus basis est confectionis alkermes, quæ in Gallo-provincia optime paratur, & divenditur.

VIM adstringentem docet factum cum folutione vitrioli atramentum, Comes MARSILLI, roborantem in præcavendo abortu LINNÆUS, tum præstantem in profluviis fanguinis, etiam diarrhœa, dysenteria, alii habent: in memoriæ imbecillitate, epilepsia idiopathica, aliisque convulfionibus, hæmorrhagiis, adhuc laudat CARTHEUSERUS in *Commentationibus varii argumenti Germanice scriptis 1759.* An adeo analeptica confectio, ut etiam aphrodisiaca? Sal alcali volatile examine chemico demonstravit MARSILLIUS de *Granis Kermes Adf. Phys. Med. Acad. N. C.*

T. III.

T. III. Sumuntur in substantia ad scrup. unum, duos, succo recenti, vel per se, vel cum syrupo cochlearum: etiam in decocto ad unciam unam, duas, datur succus: tinctura ex his, mediante spiritu nitri dulci parata, præstantissimæ virtutis esse dicitur, CAR-
THEUSER l. c.

In hanc classem, quæ maiorem fibræ cohesionem, & elasticitatem conciliare possunt, ex animalibus ossa, eaque adhuc aeriter calcinata numerantur luculentius, quod hæc superfluum, quæ fibras macerat, relaxat, humiditatem absorbendo, eis maiorem in mutuum nisum occasionem concedant. Externe vero applicari solum ea solent, quod resorpto liquido concretescentia, coherentem admodum pastam constituent. Neque ex animalibus solum ea parari possunt, sed etiam ex terreis. Similis terra bolaris *Memoir. de l'Acad. des Sciences 1669.* descripta est, qua lymphæ stillicidium, vitriolo, alumine, non compescendum, siluit, & quæ, abrupto ad umbilicum fune umbilicali, lethalem hæmorrhagiam prævertere posset.

CLASSIS SEXTA

ATTENUANTIUM.

ATTENUANTIA dicuntur illa, quæ fluidorum
 nimiam tenacitatem tollunt. Locum habent, ubi
 signa docent æquabilem humorum per vasa motum ob
 nimium lentorem in toto, vel in parte, impediri.
 Lassitudines spontanæ, dolores inflammatorii, acuti,
 vel & alii obtusiores, hæc indicant; licet ex his alia
 in acutis, in lentis alia, feligere medicus debeat, tum
 & pro genio materiæ attenuandæ diversa.

 I. ABSTERSIVA,
 RESOLVENTIA.

BARDANA *Offic. ARCTIUM Botanicorum.*
Classis Naturalis Compositarum Capitatarum.
Germ. Kletten-Kraut. Anglis Burdock.

ARCTIUM DIOSCORIDIS, radices, & semina
 officinis exhibet. Radices lene aroma, amarum,
 resolvens, aperiens, habent, absque stimulo, ut in acu-
 tis absque metu adhiberi possint, HALLER; in cere-
 visia cocta arthritidem superavit, FORESTUS, ad
 lueni veneream, & mercurii in corpore delitescens
 ægri tudines, arcanæ habentur: In decocto ab uncia
 semis, ad unam, radices dosis est. Seminis amarissi-
 mi,

ni, diuretici, drachma: uncia semis in emulsis: drachma semis, una, in pulvere: in nephritide in aqua laudatur. Folia recepta non sunt, tamen in lacte cocta externe ad arthritidem valere ETTMULLER. Succus recens pressus, defæcatus, diureticus; dosis uncia unius, bis ter de die.

CICHORIUM. *vide* P. I. p. 22. 23.

CICUTA *vide* venena.

EBULUS *Offic. Botanicor.* SAMBUCUS

Classis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Niederholder. *Gallis* Yeble. *Anglis* Dwarb. Elder.

SAMBUCUS *herbacea floribus umbellatis.* In usu alimentari non adeo familiares hæ baccæ, amariores, acriores, quam sambuci. Plantæ cæterum omnia habent similia, nisi quod Ebulus Sambuco valentior.

USUS MEDICUS æ Sambuci idem, sed efficacior, *hydragogus, diureticus, solvens, discutiens, stimulans.* Radix tota infusa ad drach. duas, unciam semis, exteriori cortice pulverato ad drach. dimidiam, nimio mensium fluxui roborando obvenit. Corticis mediani succus validissimus, hydropicis uncia dimidiæ vel integræ mensura datur: pulvis radice drach. semis, unius dosi, ut & semen, quod ex chamæpityos decocto podagricis, ischiadicis potum, multum prodest. Cataplasma ex foliis extravasata solvit, discutit, maxime sanguinea, serosa. An non pleuritico lateri utilis vesicatorio, rubefaciente alio? utique adhuc sol-

vit? Flores vi diaphoretica etiam laudantur, femina purgante.

PRÆPARATA. *Roob* ebuli validum purgans unciæ dimidiæ, aut integræ pondere. *Aqua* stillatitia ebuli discutiens, etiam purgans ab aliquibus habetur. Unc. IV. dosi exhibitam singulis diebus, ieiunio ventriculo, in ascite & tympanitide utilem, TABERNÆMONTANUS dixit. *Sal* etiam non nullis habetur officinis, haud specificæ virtutis plantæ.

ENDIVIA *vide* P. I. p. 23.

FUMARIA *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Papilion. *Germ.* Erd-rauch. *Anglis* Fumitory. *Gallis.* Fume-terre.

FUMARIÆ *pericarpis monospermis*, herba, amarissima, solvens, sanguinem depurans, HOFFMANN, obstructionibus, ictero utilis, RIVERIUS, pruritu, SIMEON PAULI, lepræ FR. HOFFMANN, scorbuto, arthritidi LINNÆUS. Datur in cerevisiæ pinta, manipulus unus, duo: vel in conserva, extracto, dosi drachmæ semis, unius: Etiam *syrupus*, *essentia*, prostant.

HIERACIUM.

LACTUCA *vide* P. I. p. 23.

MANNA *vide* Purgantia.

MEL *vide* antidota.

SACCHARUM.

SAPO.

SAPONARIA *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Seiffen-kraut. *Anglis* Soapwort. *Gallis* Saponaire.

SAPONARIA *foliis trinerviis, floribus umbellatis,* efficaciter abstergit, coagula bilis, viscerum abdominalium infarctus resolvit, etiam ictericis, & scorbuticis proficua, tum purulentis utilis: An debellat luen veneream? Semen ad epilepsiam laudat HOFFMANN. In lib. IV. aquæ manipulum unum viridis plantæ, incoquit SEPTALIUS cum passulis, pro potu: pro lavamento vel fomento manipulum unum in libra una: feminum dosis gran. quindecim, viginti, triginta, quam contra Epilepsiam laudant.

SCORZONERA *vide P. I. p. 32. 33.*

SEDUM MINUS *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Mauer-pfeffer. *Anglis* Wall-Pepper. *Gallis* Tete de Souris.

SEDUM *foliis subovatis, adnato sessilibus, alternis, racemo triplici;* acre, alcalinum, BURGHARD. Succus eius, æquali quantitati spiritus vini rectificati commixtus, coagulum album constituit, volatile, faciei cosmeticum non utile, IDEM. *Satyr. Silesiac.* Flore albo multum contra cancerum, ubi etiam inutilis cicuta fuit, extollit ex observatione QUESNAY, atque id ipsum est sedum minus, teretifolium, album, C. B. non sedum parvum, acre, flore luteo I. B.

SEDUM

SEDUM MAIUS seu SEMPERVIVUM

Offic. Botan. Classis Pauci-flam. Germ. Hauswurzel. Gallis Ioubarbe. Anglis Great Houfeleck.

SEMPERVIVUM *foliis radicalibus carnosis, caulinis imbricatis, corymbo racemoso, reflexo: acidostylerum, etiam acre, aphthis utile, ad alvi profluvia, maxime putrida, insigne, externe ambusta coercescit, & refrigerat, ulcera calida temperat, laxa curat. Succum papillis mammarum inflammatis & dolentibus, ut & dolentibus & inflammatis gingivis lactis cremore & syrupo violarum mixtum applicat van swieten.*

SONCHUS *Off. Botanicorum. Classis Naturalis Compositarum Semiflosculolarum. Germ. Glatt - Leber - Distel. Anglis Sow - thistle. Gallis Palais de Lievre.*

SONCHUS *foliis laevibus, & teneris, calycibus glabris, ut tota tribus, succulentus, saponaceus, amarus, viscerum obstructionibus, ictero utilis, etiam choreo praefertur SYLVATICO. Succus in pleuritis salutaris, BOCCONE.*

TARAXACON.

TRAGOPOGON, *vide P.I. p. 33. 34.*

SAPONES.

BILIS ANIMALIUM, lucii piscis, anquillarum, tauri &c. adeo magni usus in glutinoso spontaneo
L. B. van SWIETEN.

LAPIS PORCINUS, PEDRA del PORCO
Off. Forte bili suam efficaciam æque, ac originem debet, L. B. van SWIETEN. Vix magnæ laudis capax, bili animalium non præferendus.

SAPO VENETUS, *vide* antidota.

SAPO HISPANICUS seu ALICANTHINUS, qui drachmæ seinis pondere in drachmis tribus lactis coctus, triginta diebus ante epilepsiæ insultum haustus, dirum hunc morbum sustulit.

SAPONES alii medici. *vide* antidota.

GUMMI AROMATICA.

GUMMI AMMONIACUM.

BDELIUM.

GALBANUM.

OPOPANAX.

SAGAPENUM. *vide* P. I. p. 163.
ad 174.

II. ALCA-

II. ALCALESCENTIA, ANTISCORBUTICA.

ALLIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Knoblauch. *Gallis* Ail. *Anglis* Garlick.

ALLIUM *sativum*, seu *vulgare*, *staminibus alterne trifidis*, *foliis gramineis*, *capite bulbifero*, *radicibus in unum bulbum congruentibus.* HAL. *Philosoph. Transact.* Hoc *graveolens*, *acre*, *subcausticum*, *salem volatilem concretum continere* NEUMANN, *penetrabilissimum esse*, *ex ulcere olens* KERKRINGIUS, *ex sudore* PAULIN *observarunt*; *ad hæc infusum obstructam urinam solvere* BLAIR, *prodesse calculosis omnium fere experientia*, *etiam in prophylaxin sumptum* *Ephem.* N. C. HOYERUS, *specificè podagræ mederi*, TILEMAN, *a causa acida*; *ad vermes expertus laudat* BINNINGERUS: *Est etiam in hydrope diureticum potens*, *quò etiam hic morbus sæpe percuratur*, *in colica carminans*, *in hysterica passione naribus suppositum excitans*: *Ut spiritu frumenti*, *cui allium infusum*, *se perfricet æger in tympanitide*, *author est* BORRICHIVS *de usu plantarum indigenarum.*

ALLIARIA *Offic. ERYSIMUM Botanicorum.* Classis Naturalis Cruciform. *Germ.* Knoblauch - kraut. *Anglis* lack by the Hedge.

ALLIARIA *foliis cordatis*, *interno raro usu*, *externo ad gangrænam plurima*, *non omnibus recepta officinis est.*

BEC.

BECCABUNGA *Off.* VERONICA *Botanicorum*. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Bachbungen. *Anglis* Brooklime.

VERONICA *aquatica*, foliis ovatis, racemis lateralibus; succo saponaceo aliis antiscorbuticis mitiori, plena, multum in referendis viscerum obstructionibus utilis, etiam in morbis cutaneis, ictero, laudata, in scorbuto maxime deprædicatur, sero lactis ad manipulum unum, duos, quatuor, decocta, etiam in succo expresso, defæcato, sumpta unciarum duarum mensura, bis ter de die: Adhæc iuvat ab acido ortam podagram diu adhibita.

Prostat *conserva*.

BRASSICA *vide* P. I. p. 19. 20.

CEPA *Off.* ALLIUM *Botanicorum*. Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Zwiebel. *Gallis* Oignon. *Anglis* Onyon.

ALLIUM *flaminibus alterne trifidis*, caule ad terram ventricoso. HALL. Aquæ septem octavas partes, & plurimum salis volatilii concreti, destillatum largitur, NEUMANN, ut magna vis in aqua stillatitia sit. IDEM. Cepæ vires calculum confringendi a plurimis adscriptæ, an veræ? Cocti, in cataplasma redacti bulbi, admodum maturant, etiam bubones KRAMER, *Commerc. Litterar. Norimberg.*

COCHLEARIA *Off.* *Botanicor.* Classis Natur. Cruciform. *Germ.* Leffelkraut. *Gallis* Herbe aux Cuilliers. *Anglis* Scurvy-grafs.

COCHLEARIA *folio radicali subrotundo*; scorbuticis sacra, acrior quandoque, aliis temperanda. Græc.

Grœnlandis ex acetosa, & cochlearia simul crescentibus, in scorbuto salus, BARTHOLINUS. Valet etiam in scelotyrbe, hydrope, asthma, orthopnœa; specificè diureticam LINNÆUS habet. Manipulus semis infunditur serè lactis libræ uni: succus per chartam bibulam defæcatus, datur cochleatim, solus, vel sero lactis permixtus, ab uncia semis ad unam pro dosi. Succus cochleariæ cum vino pressus, præsentaneo ischuriæ remedio fuit, *Ephem. N. C. Conserva* recens utilis: Egregia aqua stillatitia, bona in cancro oris aquatico, ut & *Spiritus*.

DRABA *Off.* Lepidium *Botanicorum*, Classis Naturalis Cruciform.

LEPIDIUM *foliis lanceolatis, amplexicaulis, dentatis*, in Austria adeo frequens, nondum officinis recepta, an non tanta copia nascitur, ut a vinis acidis, ortis malis medeatur?

ERUCA *Offic.* Brassica *Botanicorum*. Classis Naturalis Cruciform. *Germ.* weisser garten Rautkœnig. *Anglis* Rocket. *Gallis* Roquette.

BRASSICA *foliis lyratis, caule hirsuto, siliquis glabris*, acris, graveolens, acetariis stimuli loco additur; viscidos humores incidit, solida stimulat, in asthma, lethargo, paralyfi, hydrope, apoplexia serosa, laudanda in vino infusa: semen masticatum apophlegmatifans. In infuso vinoso, seroso, pugilli tres, Manip. Semis. Pulvis feminum a granis decem, ad quindecim pro dosi, etiam liberalius frigidis, datur.

ERY-

II. ALCALESC. ANTISCORB. 81

ERYSIMUM *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Cruciform. *Germ.* Weggenff. *Gallis* Velar. *Anglis* Hedgemulard. *Italis* Eryfimo.

ERYSIMUM *siliquis cauli appressis*, gustu acre, urens, pituitam potenter incidens, morbis pituitosis pulmonum abs febre, plurimum utile. Pulverem femininum contra calculum, drachmæ unius portione, in albo vino valere, FONTANUS.

Syrupus de Eryfimo in asthma, & lentore acido, egregius.

NASTURTIUM HORTENSE *Offic. LEPIDIUM Botanicorum*. Classis Natur. Cruciform. *Germ.* Garten Kresse. *Anglis* Garden cresses. *Gallis* Cresson alenois.

LEPIDIUM *foliis oblongis, multifidis, incis.* Acris diuretica planta, valet in iisdem casibus: adtunt etiam præter herbam in officinis femina. Doses priorum. *Aqua* stillatiua ad vesicæ calculos mire præstans habetur, HARTMANN. *Praxi Chymiatri.*

NASTURTIUM AQUATICUM *Offic. Botanicorum* Sisymbrium. Classis Naturalis Cruciform. *Germ.* Wasser-Kresse. *Anglis* Water-Cresses. *Gallis* Cresson.

SISYMBRIUM *foliis pinnatis, angulosis, floribus super folia vix elatis*, minus acre cochlearia, omni laude in scorbuto lento maius, EUGALENUS, viscidos humores incidit, & per diuresim eliminat, in succo potum, per se cochlearium sumptum, aut fero, aut vino dilutum, unciz femis, unius pondere: Infunditur etiam ad manipulum unum in libra aquæ. Phthificos
Crantz M. M. T. II. F etiam

etiam curatos esse nasturtii aquatici, & lactis ebutyrati potu, N. C. *Ephem. Decad.* 2. Anno 8. Iterum ad calculum renum, lapid. Cancrorum drachmam unam, in aquæ nasturtii e succo destillatæ unciis duabus cum semisse, probatæ virtutis remedium esse, *Ephem. Decad.* 3. Anno 7. 8. habetur. Dum cerevisiæ dolio aliquot brassicas rubras capitatas, minutim conscissas, cum duodecim manipulis nasturtii aquatici, vel cochleariæ, & libra recentis raphani rusticani, infunderent, integras familias a scorbuto curatas, hoc potu ordinario diu utentes, vidit *Illustr. L. B. van SWIETEN. Comment. T. III.*

Conserva egregia est, *essentia*, *spiritus* laudabilis.

PORRUM *Off. Botanic.* ALLIUM. *Classis* Naturalis Liliorum. *Germ.* Lauch. *Gallis* Pourreau. *Anglis* Leek. *Italis* Porro. *Præso.*

ALLIUM *staminibus alterne trifidis, foliis graminis, floribus sphericis congestis, radice tunicata, caulis circumnata.* HAL. Culinaris potissimum, medicis usibus raro adhibetur, tamen decoctum porri ex potentissimis solventibus calculi, LOBB. habetur.

PIPER INDICUM *Off.* CAPSICUM *Botanicorum.* *Classis* Naturalis Pauci Stam. *Germ.* Indianischer Pfeffer. *Gallis* Poivre d'inde.

CAPSICUM *annuum, igneum, rarius datur, hydropicis solum & asthmaticis utile, etiam glutinosum spontaneum domat. Dosis scrupulosa, ad grana quatuor. Hominum respirationi noxium est, suffocat vapor omnes cimices, araneam, apes, panorpes, MARTINET de Respiratione insectorum. Piper muscis lethale.*

SCIL-

SCILLA *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis
Liliorum. *Germ.* Meer Zwibel. *Gallis* Squille.
Anglis Sea onions.

SCILLA *radice tunicata*, acris admodum & cor-
rosiva, recens viscidos humores potenter incidens, &
solida exstimulans. Pura ad grana duo, tria, cum sac-
charo trita, horrendas sæpe in pectoris hydrope anxie-
tates citissime, etiam infomnes noctes, orthopnoeam su-
fluit, *TYSSOT de Hydrope*. Cæterum præparata in
asthmate, orthopnoea, Lethargo, hydropis tum alia
specie, tum illa pectoris multum in usu est dosi grano-
rum quinque, ad decem. Infunditur pariter a drach-
ma una, ad drachmas duas in vino, quod tamen vo-
mendi conatus excitat, quo casu aliis corrigendum est,
ut aqua Cinnamomi lactea Baccis iuniperi, aut iuniperi
spiritus, corticis peruviani virtute.

Cæterum acre, & penetrans remedium sæpe in toto
corpore sævos dolores ciet, imo & mobiles in convul-
siones agit, utrumque tamen incommodum campho-
ram auferre *HALLERUS* apud *TYSSOTTUM* testa-
tur. Ventriculi vires deicit, quos cortex erigit, &
sanguinem solvit, ut in dissolutione humorum cum eo
caute mercandum sit, & ubi scirrhus cum febricula, can-
cer periculo non caret. *TYSSOT de Hydrope*.

Acetum squilliticum, & *oxymel squilliticum* heroica
medicamenta sunt, vel per se cochleatim exhibita, vel
aliis ad unciam mixta; mane & vesperi bina cochlearia
aceti squillitici calculosus haufit, & multos calculos ex-
crevit. *Asta N. C.* Vol. III. Sæpe tamen & hoc into-
lerabiles anxietates excitat *TYSSOT* l. c. Terræ folia-
tæ iunctum egregium est Hydrope remedium & a cau-
sa frigida mucosa singultientibus plus una vice auxi-
lio fuit.

SINAPI *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis
Cruciform. *Germ.* Senff. *Gallis* Mustard. *Anglis* Mustard. *Italis* Senape.

SINAPIS *filiquis glabris, tetragonis*, semen, maxime officinis receptum, acerrimum, corrosivum, externe corpori applicatum rubefaciens, utile, interne raro datur. Datur tamen in prophylaxim apoplexiæ pituitosæ, HOFFMANN, in curationem lethargi, paralyfis. Ante paroxysmum febris intermittens, maior dosis spiritu iuniperi diluta, assumpta, lethalis. L. B. van SWIETEN. Tamen scorbuticis prodest, CHOMEL. Externe in rubefaciendis, sinapismis, princeps, mollioribus, ut unguento de Althæa, pulpa ceparum dilutum, inritum, tineam, & impetiginem faciat, FORESTUS. An tuto, emplastro subactum, faciei, ut hæc a variolis immunis præstetur, imponitur? ut id quidem fieri *Cl. ROSEN* reliquit.

TRIFOLIUM FIBRINUM *Offic. MENYANTHES Botanicorum*. Classis Naturalis
Pauci-stam. *Germ.* Biberklee. *Anglis* Buch-bean.

MENYANTHES *foliis ternatis*, multum saponacea, amara, antiscorbutica, & anti-arthritica, per excellentiam dicta, SIMON PAULI, SCHULTZ. Arthritidi præsentanea medicina, BOKELMANN, FRANCIS, rheumatismo, podagræ utilis, etiam in nephritide laudatur, L. in obstructionibus, ictero summum remedium est, BOKELMANN, & asthmati hypochondriaco præfens subsidium, IDEM; cochlearia, nasturtio, in scorbuto efficacius, IDEM. Notari meretur, antiscorbuticarum vim in humido, & sapido esse, perire siccatis plantis, hinc in succo dandas, usum harum in hypochondriacis, melancholicis utilem. Pulvis

vis radiceis acrioris purgat drachmæ pondere. Plantæ manipulus femis infunditur in libra una feri lactis recentis, etiam succus in eodem datur, unciæ femis, unius dosi.

VICTORIALIS *Offic.* ALLIUM *Botanico-*
rum. Classis Naturalis Liliorum. *German.* Siegwurtz.

ALLIUM *radice oblonga, reticulo obducta,* ad spasmos abdominales gravidarum ex amuleto suspensum, laudat HALLERUS. Cæterum ad usus magicos plurimum adhibetur.

III. INCIDENTIA SALINA:

SALIA dicuntur corpora linguæ saporem imprimentia, aqua solubilia igne vel fluentia vel volatilia; hæc quidem omnia acida sunt vel alcalica vel media, possent etiam addi terrea. Quæ ad hanc Classem Attenuantium spectant, potissimum media sunt & alcalica: de prioribus hic, de posterioribus Tomo III. potissimum dicam.

Sunt vero salia media, alias & Neutra, & Enixa dicta, ea salia, quæ intimiori & saturatori acidi & alcali connubio exsurgunt: criteria igitur horum exactissima, eorundem principia sola esse possunt, docent syncrasis, diactris minime syrupus violarum ut contendere Pharmacopæi possent vide NEUMANNI *Commentat. de syrupi violarum commixtione ad probanda liquida insufficienti & fallaci Miscel. Berolin. T. III. IV. insertam.* CARTHEUSERI *Hydrologiam,* aquarum

medicatarum Angliæ examen ALEX. SUTHERLAND. Sed & inde patet terreas acido saturatas substantias salia neutra dici non posse. Inter ea quæ hic recensere convenit, sunt sequentia:

AMMONIACUS SAL. *Offic. Mineralogiae.*
Classis Minerarum. Ordo Salinarum: an artefactarum? *Germ.* Salmiack. *Gallis* Sèl ammoniac. *Anglis* Sal ammoniac.

SAL AMMONIACUM in glebas igne subterraneo concretum, WALLERIUS. In Italia, & in Anglia naturale esse creditur, etiam in Calmuccarum regionibus, rupibus accretum inveniri *MODEL experimenta & tentamina super nativo sale ammoniaco. German: Lipsiæ 1758.* Figuræ indeterminatæ esse, nec duas sibi similes glebas, friabiles, aqua in integrum solubiles. *IDEM.*

Ammoniacum artificiale, vulgare, solum ex Ægypto ad nos adfertur, ex stercoreum animalium, & straminis fuligine sublimata, paratum: docent LEMAIRE & GRANGER *Acad. des Sciences 1735*, ut frustra fuligini arcana addi salem marinum encheiresi, NEUMANN, CARTHEUSER, POTT, suspicentur.

At unde acidum salis in sale ammoniaco? facile dictu; terra Ægypti sale communi abunde imprægnata est LEHMANN, & plantæ & stercorea animalium eodem grava sunt *IDEM*, tum animalibus, & vegetabilibus inest, BOERHAAVE, in fuliginis nostrarum regionum analysi, magnam satis salis ammoniaci quantitatem obtinuit *IDEM*, sed neque acidum salis iunctum fuligini, maiorem suppeditat salis ammoniaci copiam, DUHAMEL *Acad. des Sciences 1735*. Calcis vero siccæ pulvis, additus, maiorem volatilis salis copiam producit, quam

quam non additus, IDEM. At falis marini acidum non facile volatile fit, CARTHEUSER; id de acido falis marini per se adhibiti manifestum, volatilibus animalium, & vegetabilium partibus incorporati, horum fabrica mutati, non adeo luculentum, quin contrarium evidentissimum in sale nostrorum humorum: adhæc plantæ sale marino plurimo gaudentes combustæ, in cineribus falis marini nihil relinquunt. q. e. d. Adde etiamnum omnium acidorum ponderosissimum vitrioli acidum ex levi causa volatile fieri, & ipsum falis acidum sæpe sua basi liberum, in terræ visceribus inveniri. LEHMANN l. c.

PRINCIPIA igitur huius falis: primo acidum: secundo alcali volatile urinosum: tertio inflammabile. Primum, quod aliud, præter falis acidum, salem ammoniacum verum nunquam efformet, docet sal ammoniacum secretum GLAUBERI, acido vitriolico, & alcali urinoso factum: docet nitrum flammans, acido nitri & alcali urinoso exurgens: tartarus solubilis sale urinoso, & acido vegetabili factus: contra vero spiritus falis salii volatili animali iunctus perfecte ammoniacalis est in omni experimento, adde quod sal ammoniacus in aere liquecat, falis acidum in hoc demonstratur. Secundum odor urinosus, dum cum sale tartari vel calce teritur, & spiritus urinosus in destillatione, manifestius evincunt. Tertium, quatuor partium nitri cum una falis ammoniaci, perfecta detonatio, suadere videtur. Est vero una circiter pars acidi falis communis ad duas vel tres partes alcali urinosi, alii alias proportionem habent: in Tentaminibus GEOFFROY Junioris in libra una falis ammoniaci falis volatilii uncias quindecim, acidi marini unam invenit Acad. des Sciences 1723.

Cæterum, quod proprietates eius spectat, in eadem fere, ac sal gemmæ, aquæ quantitate solvitur, vulgare aqua solutum spiritu vini non præcipitatur: irregularis, non facile determinandæ figuræ, crystallos habet, lanugini similes: cum oleo tartari, aqua calcis, odorem penetrantissimum exhalat; mixtum cum vi-trioli oleo vehementem effervescentiam, frigidam tamen, init; cum spiritu nitri, aut aqua forti, aurum non adeo solvit, quam volatilifcat, licet aquam fortem in Regiam commutet; Igne avolat, maiori tamen, quam ad aquæ ebullitionem requiratur; vase clauso per se sublimatur: degustatum linguæ frigoris sensum imprimit, maxima sua penetrabilitate omnia pervadit, nec acidus, nec alcalinus; sal nostrorum humorum similimus. Sal ammoniacum fixum ex calce viva, & acido salis communis conflatur.

USUS MEDICUS, ubicunque in fluidis tarditas, in solidis inertia, eximius; in morbis lentis, pituitosis, incidendi, attenuandi scopo; tum etiam ad diaphoresim augendam, egregius. Dosis a granis quinque ad duodecim, quindecim, vel in pulvere vel cum vehiculo, bis, ter, de die. In febribus intermittentibus pro puerulis dosis granorum quinque ad quindecim, in aquæ stillatiæ sambuci uncia una, vel potu Theiformi, dimidia ante paroxysmum hora; adultis drachma una multum multis laudatur. *Nova Acta Acad. N. C. vol. I.*

Externus chirurgis celebratissimus, & in suffimigiis, & fomentis ad tumores frigidos. In gargarismatibus, collutoriis etiam, in angina aquosa, tumore glandularum salivalium, linguæ paralyfi familiaris. Drachmam unam salis ammoniaci crudi, in duabus drachmis succi limoniorum solutam, ad dolores dentium gossipio
hac

hac solutione madido, denti immisso, arcanam fuisse,
GODFREY *Treasure.* &c.

PRÆPARATA.

SPIRITUS SALIS AMMONIACI intermedio corpore alcalino destillatione liberatus, addita solum aqua, *Simplex Urinosus*, affuso simul spiritu vini *Vinosus* audit. Prior etiamnum duplex, vel enim cum sale tartari solum paratur, vel interveniente viva calce expellitur; & in his adhuc magnum discrimen quoad proportionem salis ammoniaci, salis tartari, aquæ, tum quoad easdem calcis observes:

In genere dici potest, spiritum salis ammoniaci *urinofum* cum sale tartari solum paratum, longe diversum esse a spiritu salis ammoniaci cum calce viva facto. Est enim posterior priori non solum volatilior, sed & magis causticus, ut ob hanc rationem *spiritus volatilis causticus*, seu *spiritus salis ammoniaci cum calce* vocetur; præterea adhuc proprietates plures possidet, quas alter non habet.

- I. Quod sal volatile forma sicca salina haud appareat, nec hyeme crystallifetur hic spiritus.
- II. Quod cum spiritu vini offam Hellmontianam haud constituat, contra cum spiritu vini rectificatissimo amice se gerat, & huic iungatur.
- III. Quod bene præparatus, sive puncto saturationis salis ammoniaci volatilis cum sale caustico calcis obtentus, cum nullo acido effervescat.
- IV. Quod sit spiritus salinus perfecte medius, quod multi hinc inde negaverant, posteriores vero Chemicus clarius perspexerant, & iam BOERHAAVE

bene monuerat, licet hodie iniuste in lyceo nostro ob id culpetur.

Cæterum inter efficacissima stimulantia spiritus salis ammoniaci urinosus recensetur, aqua dilutus tantum exhibendus a guttis quinque ad viginti; externe linimentis, & unguentis insignem penetrandi vim conciliare solet.

Spiritus salis ammoniaci *cum calce* paratus, priori volatilior ad excitandum animo lapsos naribus solum admovetur, etiam extemporanee fieri potest immixta in spiritum salis ammoniaci calce. Interne raro datur, neque tamen sine ratione, cum causticum ignis in se possideat; cum vero menstruum egregium habeatur plurimarum vegetabilium substantiarum, ut v. g. corticis peruvianii, a quo simplex urinosus parum extrahit, posterior vero integram efficaciam, nonnulli interne aliarum tincturarum more hunc vegetabili substantia imprægnatum exhibere solent.

Vinosus dulcificatus interno usu multum laudatur, simplici urinoso calidior, eadem tamen fere dosi datur diluendus vehiculo.

Est etiam addita anisi vi *Anisatus*, in pituitosis pectoris morbis, asthma commendatus; tum succini *Succinatus*, in lethargicis & apoplecticis affectibus a causa frigida utilis. A capite mortuo vero, a destillatione spiritus salis ammoniaci, tam urinosi caustici, quam vinosi, residuo, *Sal digestivum* SYLVII paratur, acido salis communis, & alcali fixo, urinoso constans, egregium incidens: Dosis a granis decem ad triginta. In capite mortuo vero spiritus caustici habetur sal ammoniacum fixum acido salis, & terra calceis constans.

FLO.

FLORES SALIS AMMONIACI SIMPLICES. Qui cum sale communi sublimantur, inutili in officinis labore, verum sunt sal ammoniacum purum.

FLORES SALIS AMMONIACI MARTIALES. Cum limatura martis, vel lapide hæmatitide facti, multum laudantur in pertinaci mensium suppressione a causa frigida, fluore albo, viscerum obstructionibus. Dosis a granis tribus, ad decem, bis, ter, de die.

SAL VOLATILE SALIS AMMONIACI SICCCUM, ANGLICANUM vulgo dictum, valde activum, externo tantum usui dicatum una parte Salis ammoniaci duabus calcis valido igne sublimatum. Siccum cum oleis aromaticis stillatitiis etiam oleosum, varium a variis concinnatur: ita familiare est & solenne sal volatile ammoniaci salis siccum, cum oleo maioranæ, vel florum aurantium, aut cedrino, probe imbuere, & naribus crebrius offerre, quod mire mucositatem colliquat, & vigorem sensibus affert, FR. HOFFMANN *de Selectioribus Medicamentis.*

BORAX *Offic. Mineralogicæ. Classis Naturalis Mineralium. Ordo Salinarum; an artefactarum? Germ. Borax. Gallis Borax. Anglis Borax.*

BORAX non depurata *Tincar offic.* ut ad nos allata, plurimis compacta est, & tantam terræ gryseæ a spiritu salis solubilis, ab alcali præcipitandæ quantitatem habet, quanta est 11 ad 12. Centenarii BRAND *Acad. Reg. Suec. Vol. XVII.* Depurata alba octangularis, semi-pellucida est, saporis falsi lixiviosi nauseosi, non alcalini, in aere in farinam fatiscit in igne funditur, fusa ut Alumen intumescit & in vitrum commutatur,
 massa

massa ad dimidium fere ponderis reducta G E O F F R O Y *Acad. des Sciences* 1732. in aqua calida solubili (licet ipsa Borace aliquantulum difficilius) & denuo in veram Boracem crystallifabili L E M E R Y, *Acad. des Sciences* 1728.

Borax salium alcalinorum multas dotes habens, & volatile ex sale ammoniaco, alcali excutiens, dotes specificas plurimas habet; & primo naturam Vitriolorum & Aluminum contra omnis salis alcalini indolem in eo sectatur, quod in eius compositionem notabilis adeo aquæ quantitas recipiatur ut dimidium sui ponderis fere aqua fit, notabilis itidem requiratur ut in ea solvatur. Cæterum in frigida difficilius, citius longe in calida solvitur, ita tamen ut semper X imo XII partes requirantur aquæ ut soluta maneat; sex uncix aquæ ebullientis unciam semis Boracis solum solvere in experimento L E M E R Y *Acad. des Sciences* 1729; atque tum adhuc post aliquot dies aliqua præcipitabatur salis portio *idem ibidem*. Nuper tamen in aqua ebulliente etiam plus Boracis quam alterius cuiusvis salis solvi vidit C I. B R A N D *Acad. Reg. Suec.* Vol. XVII. an est in Borace diversitas?

Sunt adhuc inter specificas Boracis dotes, aliæ plures haud præter videndæ, scilicet quod in oleo tartari per deliquium facillime solvatur, huic uniatur, & instituta evaporatione in crystallos denuo concreseat iam in aere humescentes C I. B A R O N *Mem. de Mathématique* Tom I. Tum quod in acidis maxime vegetabilibus longe facilius quam aqua solvatur, cum etiam difficiles cæteroquin acidorum nonnullorum solutiones promoveat; uncix duæ Boracis pulveratæ cum duplo comminatarum crystallorum tartari pulvere mixta in una fere sexta parte illius aquæ quantitatis solvuntur, qua ad horum

rum duorum corporum separatam solutionem fuisset necessaria, & per quadrantem horæ coctæ formam solidam non amplius induunt continuo in aere desiccantes. Idem cum tartaro crudo phenomenon Borax exhibet, & tam acidis mineralibus quam vegetabilibus secreta, non conspicua unione nubi LEMERY *Acad. des Sciences* 1729 prodidit, etiam igne fixam alas addere & vitrioli & nitri & salis acido, non vero acido aceti IDEM asseruit.

Borax officinalis, encheirisi Venetis, & Hollandis arcana præparata, sal est medium, quod nec cum acidis nec cum alcalinis conflictum ineat, violarum syrupum non mutet ex LEMERY & NEUMANNI testimonio; sed alii aliter censuerunt: alcalinum pronunciatum est a Cl. GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1732 siquidem præcipitet terram metallicam vitriolorum, eam aluminis & aquæ calcis, viridem etiam succo florum violarum colorem conciliet, præcipitet solutionem Mercurii in spiritu nitri factam colore citrino, solutionem sublimati corrosivi colore aurantio. Et nuper unico, in tanta Chemiæ germanicæ luce, syrupi violarum *bene præparati*, operoso si superis placet experimento, alcalina boracis natura, proclamata est, ut vix opus sit, consecrata *Acad. Reg. Suec.* Vol. XVII. Cl. BRAND experimenta adducere, scilicet I. Quod saturata Boracis in aqua ebulliente solutio cum acidis sensibilibiter effervescat. II. Quod ex Boracis & acidi vitriolici mixtura, sal producat mirabile. III. Quod ex sale ammoniaco & Borace spiritus destilletur salis ammoniaci. IV. Demum, quod Borax tam cum oleis pressis, quam pinguedine saponem constituat, ut salia alcalina solent. Nunc tamen post omnia non liquet, an de uno eodemque subiecto, Cl. Viri disputent, an Borax LEMERY
et

& NEUMANNI fuerit Borax GEOFFROY? an Borax Veneta eadem sit ac Batava? an encheireses Venetiis adhibitæ semper eadem, nullo peccato obnoxia? & ultimo certum est, Boracem simplicem sale non esse, nec purum, sed commixtum compositumque, nec videtur tanta esse huius a sale communi quoad compositionem diversitas, utpote quod non spernendam portionem alcali mineralis contineat, acido non adeo exacte saturatam. Nuper egregius BEAUME *Manuel. 1763.* compulsis & pensatis omnibus, Boracem sale medium particularem, qui sale sedativo perfecte quidem neutro tamen hic basim salis marini saturante conflatus, saporis falsi & salis medii sit, pronunciavit; & hæc quidem sententia non imbecilliter probatur, ex vitro Boracis in aqua cocto, soluto, & in veras denuo Boracis crystallos, absque ulla mutatione, evaporatione redacto.

Cum vero acidum Borax habeat principium, merito quaeritur cuius naturæ id acidum sit, quod in eius compositionem recipitur. Acidum salis esse omnium primus Cl. NEUMANNUS edixit, hunc pauci secuti sunt, ultimo tamen post varia de Borace tentamina in *Acad. des Scienc.* BOURDELINUS accessit. Esse acidum vitriolicum plurimis POTTIUS probavit, tum vitrescentia, tum transitu spiritus salis, in destillatione salis compositi ex borace & fixo sale ammoniaco, transitu spiritus nitri in destillatione eiusdem cum nitro, mercurii ex aqua forti in pulverem nigrum præcipitatione, POTT, in brunnum MODEL; ut igitur borax, acido vitriolico, terra alcalina vitrescibili, viscido parco inflammabili commixto, tum demum aqua constare POTTIO videatur, quod tamen Cl. BRAND negat, etiam multum impugnavit BARON. *Mem. de Mathematiques T. I.*

Quoad

Quoad basim duplex alcali, refractarium unum, alterum minerale MODEL statuit; terram vitrificabilem unam, alteram salis marini GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1732. Prior cum acido vitrioli facit sal sedativum, altera cum eodem sal mirabile GLAUBERI, ut inde sal commune, vel saltem eius terram boraci inhærere contendat THUE *prod. Art. Havniens.* Unde etiam borax cum carbonibus, aut alio inflammabili fusa non reddit hepar sulphuris, IDEM, quin cum sale communi, & aliis simplicibus, arte produxit boracem, *ibidem*, a POTTIO alienus. Nuper ex borace cupri, & arsenici regulum produxit CADET.

Mechanicus, & chemicus boracis usus multus, non parcior medicus, scopo resolvendi, attenuandi viscidos tenaces humores, emmenagogus, antiparalyticus, granorum decem, viginti dosi, gummatibus, aut aliis stimulantibus iunctis. Pro expellendo fœtu mortuo specificum admodum ridiculum est. Externus usus cosmeticus.

PRÆPARATA.

SAL SEDATIVUS HOMBERGII ab authore sublimatione ex Borace cum acido vitrioli factus. *Acad. des Sciences de Paris* 1702. difficulter in aqua solvitur, MACQUER, tepida facile, CARTHEUSER, etiam in spiritu vini calefacto, cui flammam viridem conciliat; ut & Borax solet.

Hic sal, licet sublimatus, non tamen volatilis est, dum siccus maximo igni resistit, funditur, vitrificatur. Nec credere fas est, acidum vitriolicum purum semper requiri, siquidem & aluminis spiritu, & sulphuris

phuris quoque obtineatur LEMERY. *Acad. des Sciences 1728.* imo alio, etiam acido, nitri, salis conficiatur GEOFFROY *Acad. des Sciences 1732.* Quid quod etiam exurgat vegetabili BARON. l. c. imo fieri possit nullo interveniente in integrum acido IDEM, neque etiam sublimatione semper sed sola crystallificatione opus, ut igitur sal sedativus ex coniunctione sola acidi vitriolici & parte urinosa Boracis sublimatione nasci dici non possit.

Tam sublimatione, quam crystallificatione etiam cum diversissimis acidis paratus sal sedativus, idem semper est sal medius GEOFFROY, BARON, levissimus omnium & aquæ supernatans, acidis mineralibus non decomponendus, ex parte tamen solvendus, dum volatili salis ammoniaci spiritu nullatenus solvitur, licet in illo illico liquecat, & huic miscetur BOURDELIN. *Acad. des Sciences 1755.* Quanquam vero sedativus sal nec ipso calcanthi acido alteretur, is tamen acidum nitri, & salis expellit, BARON. At neque inde natura huius planior, aut est evidentior, dum etiam sal sedativus acido vegetabili obtentus ex suis habitationibus acida fossilia expellit. Ceterum vix sapidus, in aere non humescit, cæruleos vegetabilium colores non tentat, in crucibulo absque intumescencia vitrificatur; vitrum aqua solutum evaporatione denuo in crystallos easdem, non mutatas ducitur; & si sodæ crystalli sali sedativo iungantur, denuo regeneratur Borax.

Anodynum præstantissimum, nulla præsentente inflammatione, laudatur etiam in febribus malignis, in acrimonia acalina volatili, quam domat, CARTHEUSER. Datur forma pulveris a granis tribus ad decem,

in mixturis aquosis ad scrupulum, concentratis solutus sal, ad guttas quadraginta, quinquaginta, sed tum febris abesse debet. Sal hic omnibus in officinis non habetur.

KERMES MINERALE. vide P. III.

NITRUM *Offic. Mineralogorum.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.* Salpeter. *Gallis* Salpetre. *Anglis* Salt Petre.

NITRUM *prismaticum hexaedrum, in igne flagrans,* non evidentius cognoscitur quam a crystallorum detonatione cum inflammabili materie. Nostrium a nitro vel natro veterum, quod erat sal acalinum, distinctum, cognitum non fuit veteribus. An in aere nitri matrix? experimenta MARIOTTE, LEMERY, *Acad. des Sciences* dudum repugnant. At oleum tartari per deliquium aeri expositum, in salem medium, tartarum vitriolatum concrescit (quod multi negaverant) PIETSCHE, & loco expositum, in quo corporum putrefactio sales volatiles urinosos producit, in verum nitrum convertitur, IDEM, quid? quod ex aquæ pluvie maiori quantitate spiritus vitrioli omnidote præditus eliciatur, IDEM, tum Cl. MARGGRAF. l. c. p. 297. & ante hos viros aquam procellosam mense augullo 1735 vasis terreis loco elato positis collectam, sulphur redoluisse & oleum calcis in simile coagulum, in quod dilutior vitrioli spiritus hoc agere solet, præcipitasse HELLOTUS vidit; & soluto tartari sale in aqua procellosa 1724 tartarum vitriolatum natum GROSSE *Acad. des Sciences* 1737.

Cranz M. M. T. II.

G

Tam

Tam naturæ, quam artis productum hocce sal, generatur, dum terram calcaream imprægnat acidum vitriolicum, tum vel vegetabilibus, vel animalibus nubit, & per putrefactionem inflammabili, & urinoso principio ita mutatur, ut sit iam particulare nitrosum. Et primo quidem, quod acidum nitri acidum vitriolicum sit, hæc argumenta sunt: maxima similitudo acidi nitri & spiritus sulphurei volatilii; ex spiritu enim nitri cum oleo terebinthinæ obtinetur balsamus sulphuris, & ex duabus partibus nitri crudi, aqua soluti, una vitrioli, spiritus sulphuris per campanam, *Clarif. PIETSCH Dissert. sur la generation du Nitre, qui a remporté le prix de l'Academie de Berlin.* Secundo, quod huic inflammabile principium insit, docet nitri puri inflammabilitas, spiritus nitri exhalatio, salis urinosi exhalationem contingens, in flammam erumpens, accensio eiusdem cum oleis stillatitiis &c. *IDEM.*

Utrumque principium nitro inesse hæc demonstrant: quod verum nitrum ex spiritu vitrioli, urinæ putrefactæ, calcis vivæ, miscela generetur, *IDEM*, etiam ex permixtis lixivis ab antimonio diaphoretico, antihæctico *POTERII*, & cerussa antimonii, elotis, residuis adiecto spiritu vini; nitrum obtinuisse *BRENDELIIUM*, alii addunt, haud convincente experimento. Verum inflammabile hoc principium ab acido separari posse, separato, acidum superesse salis communis, *KUHNST. Act. N. C. Observ. 138. Vol. VI.* notavit; veritas adhuc latet.

Acidum nitri sal minerale non esse, nec eius vestigium in terræ visceribus deprehendi, *BOURDELIN Acad. des Sciences 1742.* & semper ex nitro educi arte debere *LEHMANN Conspec. mineral.* testantur. Ad didit quoque principiorum in depurato, & crystallifato

II. ALCALESC. ANTISCORB. 99

to hoc sale observatorum proportiones *Cl. GEOFFROY Acad. des Sciences 1717*, & libram unam nitri, dimidium aquæ, terræ quartam partem, quartam itidem acidi continere dixit.

PRINCIPIA igitur nitri quod spectat: I. Acidum vitrioli debilitatum phlogisto salium alcalinorum. II. Terra calcarea alcalina copiosa. III. Aqua. Ex parte phlogistica uniente terream acidæ, est, quod acidi nitri debilioris, non facilis etiam a fortiori acido vitrioli, expulsio: ab aliis alia, *Cl. PIETSCH l. c.* Acidum nitri non expellit acidum salis, quod tota chemia assumpserat, *SCHULZE*. Dum duæ unciaë salis marini sumuntur, & spiritus nitri fumantis uncia una, facto processu spiritus nitri obtinetur, omni dote præditus, & in retorta merum sal commune habetur, *IDEM*, non nitrum cubicum; & in tentamine suo *Cl. MODEL* guttas aliquot puri acidi salis obtinere non potuit, licet inde productus spiritus hoc esset mixtus, quod argentum non aggredereetur, *IDEM*. An hic spiritus ex utroque acido constans, erat aqua regia? omnino: licet enim aurum non solvisse illico *vi- sum MODELIO*, solvisse tamen aliis observatum, & *HOMBERGIO Acad. des Sciences 1706*. & *BRAND Acad. Reg. Svec. & GMELINO in Præfat.*

Limitanda vero *SCHULZII*, & aliorum virorum experimenta esse, nuperrime novis tentaminibus docuit *Cl. MARGGRAF Script. Chem. Germ. Berolini 1761*. & acido nitri certo expelli acidum salis, & nitrum cubicum obtineri, modo debitæ proportiones ferventur, p. 147. 149. & contra, acido salis tam ex nitro cubico, quam prismatico, acidum nitri expelli. p. 160.

G 2

PRO.

PROPRIETATES. Nitrum purum levissimum salium, marino liberum in aere siccum manet, in aqua solvitur, totum leni igne funditur, & per crucibulum transit, cum carbonibus fulgurat, parum carbonum relinquit, sponte tamen non inflammatur: non est acidum, nec alcalinum, licet utrumque elici possit: deguflatum frigiditatis sensum cum amarore linguæ imprimat. Acidi maximam quantitatem post vitriolum in sinu suo fovet, illud vaporum caruleorum forma prodit mediante arsenico, rubrorum vero interveniente vitrioli oleo tanta quantitate, ut dimidia fere nitri adhibiti obtineatur.

Quamquam vero vaporum horum ratione intervenientis corporis alia aliquantulum ratio sit, ii etiam alba ascendunt forma, dum fumantis nitri acidum vitriolico coniungitur acori, est tamen hæc vaporum rubrorum natura nitro adeo individua, ut in nullo alio acido, quam in hoc observetur; & certum est in miscela, aut destillatione acidorum fossilium, ascendentes rubros vapores, aut admixti nitri, aut generati indolem testari, quæ res probe tenenda est, exempli gratia: sublimatum absque acido nitroso factum, nitrosi quid rubrorum vaporum forma dimittit in phænomeno: & hic acidum salis in acidum nitri converti debuit, ut sublimatum rubros vapores dimitteret; eundem, si in eo adfuisset verum nitri acidum, id cum salis acido debuisset constituere aquam regis aurum solventem, quod non est in experimento &c. *POTT. Send-Schreiben.* Habet adhuc nitri acidum alias longe diversas, argentum seu purum, seu cupro permixtum solvit.

III. INCIDENT. SALINA. 101

Concentratum nitri acidum cum multis oleis stillatiis, multis etiam pressis luculenter ardet; cum stillatiis quidem gravissimis per se, cum pressis vero vitrioli acuatum acido. Sunt etiam olea cum quibus solum fumat, & est in diversis harum substantiarum experimentis, successus, tum ratione acidi nitrosi, tum ratione admixtionis modi, tum ratione temporis diversus, ut testatur ROUELLE *Acad. des Sciences.*

Et primo quidem thermometro glaciem denotante, & datis amplissimis vasis, tum inflammatur terebinthinæ oleum, dum ex commixtis liquoribus exorto fungo acidum nitri superfunditur satis concentratum, cuius pondus ad eandem aquæ mensuram hoc complexum calculo, ut ad

Aquæ	- -	unc. I.
I. Acid. nitrosum	- -	unc. I. drach. III. scrupulos duos habeat.
II. Acid. nitrosum	⊖	unc. I. semis minus XII. grana possideat,
III. Acid. nitrosum	⊖ ⊖	unc. I. semis, & duos scrupulos.

Hac acidi nitri activitate diversa, vidit inflammari oleum Terebinthinæ, Cedrinum, Juniperinum, Lavendulæ; fuere pariter in flammam concitata olea pressa, oleum lini pressum a secundo acido nitri magis adhuc a tertio, oleum nucum, cannabinum solum a tertio. Nitri solo acido vix inflammari potuit oleum olivarum, amygdalarum, raparum, sed hic vitrioli oleum suppetias ferre debuit, ut etiam obscuriori & partito incendio hæc olea flagrarent, quanquam id
 G 3 ipsum

ipsum oleum eadem, cum phlogisto destituatur nunquam inflammet, & si pulverem pyrium oleum glaciale unquam accendit, id ex phlogisto pulveris pyrii pendebat. Cæterum, ut ex lixivio nitri, addito oleo vitrioli, catharticum sal confici possit, docuit *Cl. RIETSCH* *dissert. citat.*

Vis nitri attenuans, solvens, in inflammationibus proficua, utique & sanguinem fluidiorem, & rubicundiorum reddit! *SCHWENKE*: etiam æstum antiphlogistica compescit, *BOERHAAVE*: adhæc diuretica aquosis mixta, ut aquis medicatis in corpore resistentibus addatur. Dosis in libra aquæ drachma semis, una.

PRÆPARATA.

ARCANUM DUPLICATUM acido vitrioli & parte alcalina nitri conflatum, sal commune plerumque recondit; docet spiritus per additionem arenæ elicitus, mercurium sublimatum colore albo præcipitans, & aurum foliatum solvens, aquæ forti mixtus. Cæterum eiusdem, ac præcedens, usus, nec ipsa dosis diversa est.

MAGNESIA ALBA NITRI. Ex lixivio a nitri crystallatione residuo, evaporato, calcinato, parata, calx est in acidis soluta amara purgans; sicca cretæ similis, nullius odoris, nullius saporis, albissima, serum tamen corporis movens, & lympham solvens, certo experimento, *HUNDERTMARK de Saccharo Saturni.* Sunt, qui inutilem dicant, haud certa auctoritate *NEUMANNI, IDEM.* Absorbens est, acido laborantibus utilis, cathartica, etiam pueris, a granis

II. *ALCALESC. ANTISCORB.* 103

nis quinque, ad decem, in lacte datur: adultis a drachma semis ad drachmas duas, unciam semis, HUNDERTMARK, etiam a drachma semis ad unam, cum aliis scopo absorbente, est etiam diuretica, sudorifera, in humorum acrimonia, minori dosi scrupuli unius, bis, ter, de die sumta, HUNDERTMARK l. c.

NITRUM ANTIMONIATUM, acido vitriolico, & parte nitri alcalina pro maxima parte constans, est arcanum duplicatum, nitro, & regulo inquinatum. Usus priorum.

SAL PRUNELLÆ, seu nitrum tabulatum, cum exigua sulphuris quantitate paratum, minus nitro refrigerat, ad anginas inflammatorias, gargarismatibus drachmæ semis vel unius dosi additum, valet.

SAL POLYCHRESTUS. Acido sulphuris, & basi nitri constans, sal enixum, resolvendi, & abstergendi, scopo datur, a granis decem ad viginti in pulvere: A granis viginti ad drachmam in libra decocti solventis.

SPIRITUS NITRI ACIDUS, omnium mineralium maxime causticus, corrosivus, dilutus dandus. Vide *Venena*.

SPIRITUS NITRI DULCIS. Ad sui dulcificationem maiorem alcoholis vim deposcit, quia acrior. Ad minimum quinque partes addi solent: bene custodiendus vase clauso, temporis successu etiam acrior evadit, ut sæpe de novo dulcificari debeat. Criterium, perfecte dulcificatorum salium acidorum, est

horum ab additis salibus alcalinis quies. Dosis a guttis decem ad triginta, de viribus alibi.

SAL GEMMÆ, MARINUS, FONTIUM

Offic. MURIA *Mineralogiae.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Salinarum. *German.* Berg-Saltz, See-Saltz, Brunnen-Saltz. *Gallicis* Sel gemme, Sel commun, Sel de Fontaine.

Muria fossilis pura, SAL GEMMÆ, *muria marina*, SAL MARINUM, *muria fontana*, SAL FONTIUM, definitur. Sitne sal marinum cum sale gemmæ idem, ut in *Actis Regiis Paris.* 1702. HOMBERGIUS? magna dubitatio. Sal marinum non a montibus salinis provenire, sed in mari continuo generari, iam dudum HIERNE monuerat.

SAL GEMMÆ purum, cubicum, semi diaphanum, aqua non facile solubile, ab alcali, fixo, aut volatili non præcipitatur; contra marinum, & fontanum, quod aqua illico referandum, alcali fixo, & volatili, ejicitur ex solutione alba: An quia hæc magnam vim alcali natura rudiori, & terrea præditi in se continent, dum proportionata magis in sale Gemmæ principia sunt, etiam intimius coniuncta? res sane plana est. Sal gemmæ solidum, modo album, cinereum, quale Polonicum, Transylvanicum, Hungaricum, modo rubrum, cæruleum, quale Hispanicum, ex fodinis, saxorum in morem, ferro excinditur. Coloratum omne metallicis partibus inquinatum est.

USUS eius in clysmatibus apoplecticorum, lethargicorum, ubi excitandum, stimulandum, revellendum, fa-

III. INCIDENT. SALINA. 105

fatis efficax; a drachma una ad unciam semis, unam præscribitur.

SAL MARINUS per maria ubique distributus, maiori quantitate sub æquatore, minori sub polis reperiendus, triplici artificio, ex aqua marina, sole, igne, frigore, chemicam evaporationis operationem absolventibus, obtinetur. Prima Hispanis, Portugallis, Cretenfisibus, Gallis, familiaris methodus; altera folis Gallis, tertia septentrionalibus populis propria. Sal in lacubus, fossis, sole vel frigore chemicis, concretum, sapidius, & ad usum culinarium, & medicum excellentius habetur, excoctum igne deterius, amarum, quale etiam illud est, quod ex profundis puteis extrahitur, & tam nitrosa, quam bituminosa, & terrea materie inquinatum difficilius depuratur.

Sal Marinum modo antea dicto præparatum, etiam aliis additis despumatum, in crystallos albicantes cubicas concrefcit, tumque depuratum officinis vocatur; sunt vero, & in eadem hac quæstione sequentia momenta tenenda: scilicet depuratum hoc sal non adeo castum esse, ut non infectum adhuc aliis deprehendatur, ut frequenti puræ solutionis salis tartari fixi, quæ huius criterium, experimento MARGGRAFIUS docuit; & cubicam his salibus constantiorem figuram esse, licet tamen non perpetuam, nec essentialem. Sal Polonicum quod *Iarka* dicitur longis nitro simillimis crystalis constari & quod *Schibier* vocant rhomboidalibus coire LEHMANNUS auctor est, Sibiricum quod *Zagan Ijus* appellant crystalis nitro simillimis constare GMELINUS observat: esse etiam, ubi subinde figuram regularem crystallinam sal commune assumere renuat, CARTHEUSER habet.

Cæterum aqua marina diversis Sueciæ locis diversam quantitatem salis largitur, modo unam trigessimam, modo unam decimam sextam, modo unam decimam, SWEDENBORGII *Miscell.* vix maiorem ad littora Hollandica, ad Hispanica spectabilem. WALLERIUS *Hydrolog.* Cæterum increfcit falsedo maris pro ratione decrefcientiæ longitudinis dierum, & viciffim decrefcit pro ratione crefcentiæ longitudinis diei; fiquidem in folftitio hyemali falsedo maris in finu botlnico ea deprehendatur, ut ex 50 tonnīs aquæ, una falis obtineatur; in æquinoctio vero five vernali, five autumnali 150 tonnæ aquæ, in folftitio æftivali 300 aquæ, ad unam falis excoquendam vix fufficiant. Eft pariter falsedo maris sub fluxu maior, quam sub refluxu, eft etiam in alto mari maior, quam prope littora, WALLERIUS; & aquam ex fuperficie defumptam 35 fui ponderis partem, e fundo vero hauftam 29 in falem largiri MARSIGLI *Hift. de l'Acad. des Sciences 1710*, teftatur. Nec ea femper imprægnata eft aqua marina falis quantitate quam folvere valeat, vidit enim modo laudatus Comes MARSIGLI, aquæ marinæ eam copiam, quæ falis drachmas fex continere debuiffet, adhuc alias quatuor cum dimidia folviffe.

PRINCIPIA. Hum acidum falis, quod aliqui fimplex, alii vero duplex non exigua opinionum varietate pronunciant, fubtilius hoc, aliud fixius ftatuentes. At certum eft in fale marino depurato, & genuino unum folum, & fimplex acidum deprehendi, & exemplum terræ virgultis, in ædibus gradatoriis, adherentis non fuppeditare acidi volatilioris argumentum, fed folum acidi marini bafis terræ laxè iuncti. Hum alcali minerale eft, in depurato fale marino fimplex; funt etiam qui duplex ftatuunt genus alcali, unum terreum, aliud fa-

III. INCIDENT. SALINA. 107

salinum, quod cum acido vitrioli tartarum vitriolatum, cum acido nitri nitrum cubicum efformet, dum simplex terra alcalina id nunquam facit. *Cl. PIETSCH Dissertation du Nitre qui a remporté le prix.* Est tamen in sale solum unum genus alcali, idque salinum. Experimenta *MARGGRAF* decretoria vide l. c. p. 167. seq. & est sal hoc alcali minerale distinctum ab omni sale alcalino fixo, *IDEM*, & a terra, quæ illi in non depurato sale marino fuerat coniuncta. Unde etiam crystalli cubicæ, hac eadem ablata adeo magnæ obtineri non possunt, quam hac præsentè, & est posterior, seu depuratus sal marinus perfectè neuter, qui nec igne ipso videatur decomponi posse. *BAUME Manuel de Chymie.*

Cæterum sunt, qui sali communi aliquid terræ inflammabilis adhuc inesse, non absque fundamento suspicantur, referente *THUE Prod. Act. Havniens.* quod tamen alii minime perspiciunt. Fixum acidum an vitriolicum? an specificum? multa in utramque partem argumenta sunt *POTT. MACQUER.* Aliud magnæ teneritatis, & volatilitatis acidum est, cum iterata solutione sal commune cadaver terreum in experimento exhibeat, igni expositum sal commune per se acidum brevi dimittat, & sic omnem suum spiritum repetito opere largiatur. *POTT, Observ. Chem. coll. I. p. 9. MACQUER. Memoir de l'Acad. des Sciences 1738.*

PROPRIETATES eius quod spectat, in aere humescit, nitro etiam, quo plerumque inquinatur, promptius in aqua solvitur, in igne dissilit, crepitat cum fragore, & in pulverem gryseum fatiscit, tum sal decrepitatus dicitur: fortiori igne funditur, absque sui
im.

imminutione diu superstes, alia fluida reddit, & illa in fluore conservat. Cum borace non ut alia salia spumat, quod magnam affinitatem indicat: alia prius dicta sunt. In corpore animali perstat immutatus, in urina demum demonstrabilis, tum, & in illis reperitur, qui nunquam assumpere, **POTT**, valide tamen corpus mutat, rigidiori stimulo febrim excitans, etiam acrimoniam muriaticam ponens.

USUS antisepticus, condiens, in œconomia humana, & medica multus, gangrænam figit, fugillatas, contusas, quassas partes stimulat, extravasatos humores resolvit in fomento: additur adhuc stimulandi, & discutiendi scopo pulveribus includendis sacculis, cataplasmatibus &c. Est etiam apophlegmatifan. Sale hoc imprægnata aqua, fere ad eadem valet, ad morbos glandularum perfanandos eximia inventa. **RUSEL** proprio libro *de aqua Marina*.

PRÆPARATA.

SAL DECREPITATUS aquæ vel maxime bibulus, cruribus hydropicorum calide applicatus utilis, sed usus eius cautus esse debet, quod facile exulceret; sacculis Cephalicis plantis confectis cum successu additur in Hydrocephalo.

SPIRITUS SALIS MARINI acido vitrioli expulsus, acidissimus, omni spiritu fossili acido subtilior, & penetrantior, putredini potenter resistit, in scorbuto aquatico oris, specificus, tripla aquæ quantitate dilutus, aut etiam purus pennicillo pustulis gangrænosus applicatus, **L. B. van SWIETEN**. Ad hernias olim in Gallis laudatus vino rubro sumtus,

GEOF-

III. INCIDENT. SALINA. 109

GEORGEY *Mat. Med.* effectus hodie non respondet; tum ad calculum renum dissolvendum & expellendum, in vehiculo conveniente, IDEM *ibid.* datur efficaciter in diarrhoeis, dysenteriiis biliosis, putridis, dilutus in vehiculo ad gratam aciditatem.

Mixtura ex uncis duabus salis cum una olei vitrioli facta, superfusus duabus uncis olei terebinthinæ, destillata dat spiritum salis oleo terebinthinæ mixtum, qui ab aqua purus redditus laudatur ut optimum topicum, quod arthritidem fixam, paralysem, & alios morbos sæpe curasse, & tumores duros calcarea materie refertos resolvisse fertur. *The Gentlemans Magazine for Sept. Decemb. 1752. 1753.* Cæterum pulmonibus plurimum infensum hunc spiritum FR. HOFFMANN *de Medicamentis Selectioribus* habet, & ad urinæ fluxum ciendum eo non præstantius aliud medicamentum. Spiritus salis perunionibus applicatus laudatur. *Recueil periodique &c.*

SPIRITUS SALIS DULCIS non eo cum alcohole coniugio, ac alia acida fossilia vitrioli, Nitre iunctus in doloribus, spasms, flatibus, egregie anodynus, etiam diureticus, a guttis decem ad triginta dandus, saccharo instillatus, vehiculo dilutus. Cum charta emporctica caute cuti applicatus hirsutiem tollit, crines exstirpat *Illust. ROSEN.*

SAL MIRABILE GLAUBERI; Sal enixum est, acido vitrioli iuncto basi salis communis decrepitati constans. Sal hoc minerale in acidulis martialibus reperitur STAHL *Spec. Becher.* In aquis mineralibus aliis HOFFMANN, HENCKEL, etiam naturaliter in sinu terræ est BOULDOG *Acad. des Scien-*

ces

ces & in Tamarisco Narbonensi MONTE *Acad. des Sciences.*

Naturale, vel factitium, semper a Tartaro vitriolato diversum est, primo figura crystallorum oblongorum sexlaterum MACQUER, quadrilaterum & aliquando pentagonorum BOULDUK *Acad. des Sciences 1724.* in aere aperto facile fatiscentium IDEM, & alii omnes; secundo faciliori in aqua solubilitate, vide scalam solutionum salium. Tertio etiam aliis GLAUBERO recensitis proprietatibus discrepat.

PRINCIPIA eius patent: Sal mirabile GLAUBERI, ut alia taceam, eas omnes substantias metallicas præcipitat, quas oleum vitrioli solum deiecit, ut acidum vitriolicum adsit. Solutio basis huius salis cum spiritu nitri, dat nitrum cubicum, quod supra carbones, ut nitrum fundatur, BOULDUK *Acad. des Sciences a. c.* Cum spiritu salis, sal marinum verum IDEM.

Incidens hic sal est, datur a granis XX ad XXX & ultra adultis.

SAL DIGESTIVUS SYLVII. Falso sal commune regeneratum, ex acido salis in sale ammoniaco præfente, iuncto alcali lixivioso tartari exurgit, distinctus est ab ipso sale communi ratione baseos, distinctione non adeo spernenda, ut credidere NEUMANN *prælecti. Chem.* GEOFFROY *Acad. des Sciences 1720,* MACQUER *Chymie;* nam quamvis crystalli elixiviatione & coagulatione obtentæ cubicæ, in igne ut sal marinum decrepitent, tamen etiam a sale marino discrepant, quod sublimati corrosivi sublimationem albidam præcipitent, & violarum tincturam viridi colore inficiant, acriori sint sapore, fluxu etiam
in

III. INCIDENT. SALINA. III

in igne celeriori, & aliis POTTIO de sale communi dictis dotibus.

Acidum, quod huic sali communi regenerato inest, ab acido nitri certo expellitur, quod tamen non expellebatur ex sale communi, adeo facile in experimento Cl. MODEL, quippe acidum nitri, ardentius in amplexum alcali fixi vegetabilis, acidum salis in coniunctionem alcali mineralis ruit, IDEM. de Borace p. 18. sed etiam in hoc experimento paucum obtinetur nitrum cubicum IDEM, miro sane spectaculo! Experimenta Cl. MARGGRAF de sale communi regenerato, fere eadem sunt: ab acido nitroso obtinuit nitrum prismaticum, ab acido vitrioli tartarum vitriolatum, non sal mirabile, quod falso edixerat NEUMANN; tum & clara huius viri experimenta eam Cl. MODEL sententiam, scilicet acidum salis in coniunctionem alcali mineralis promptius, quam alterius cuiuscunque rapi, luculentius confirmant: dum enim sali communi calcareum commisceret lapidem, & huic calcem vivam adderet, instituta operatione nunquam potuit salis acidum in hæc, quæ cæterum amat corpora, deducere.

Quoad usum medicum sal hic multum laudatur in primarum viarum glutinosa saburra incidenda, etiam in febribus intermittentibus, sumptum bihorio ante paroxysmum, calefacto per theiformia corpore: dosis drachma una.

Ultimo demum nec id ignorari debet, plurima salia adhuc naturalia ex acri, sulphureo, lixivio, residuo in ahenis post coctionem, & crystallificationem salis communis, educi posse. Et quidem,

i. Sal

1. Sal mirabile nativum.
2. Sal ebshamense nativum.
3. Sal quoddam, quod refert boracem & fal gemmæ.
4. Tartarus vitriolatus nativus.
5. Sal commune, cuius cryftalli fulgore ipfos æmulantur adamantes.
6. Sal commune referens fal ammoniacum.
7. Bona portio Spiritus falis fulphurei.
8. Sal seleniticum cum terra calcarea cruda.
THUE Prod. Act. Havniens.

Ad hanc Classẽm pariter spectant

SALES ALCALINI FIXI. *Vide Venena.*

SAL TARTARI *Ibidem.*

SALES ALCALINI VOLATILES. *vide Venena.*

SALES VEGETANTIUM USTULATORUM.

ABSINTHII.

STIPIT. FABARUM.

GENISTÆ.

SULPHUR ANTIMONII AURATUM
vide antim.

TARTARUS VITRIOLATUS. p. 64.

TERRA FOLIATA TARTARI ex acido oleoso aceti, & alcali lixivioso constans, alias etiam

III. INCIDENT. SALINA. 113

etiam *Tartarus regeneratus*, *Arcanum tartari*, & *Sal essentielle tartari* dicta, saponis mirabilis species est, qui omnibus liquoribus miscetur promptissime, vel in ipso alcohole vini facile dissolubilis: qui omnia gummata resinosa, oleosa, viscosa, sive animalia, vegetabilia, solvit optime, imo laccam, succinum, myrrham, tenacissima certe corpora, HUXHAM *de constitut. aeris*; qui brevi in aere deliquescit in liquorem teræ foliatæ tartari.

Sal hic medius, optimus habetur, albus, foliatus, instar Talci splendens, ad contactum levis, unctuosus, saporis quidem pungentis, non tamen prædominans acidum aut alcali detegentis; qui alias dotes habet, male paratus est, brunnus, oleum acetiustum testatur, unde pessimus CADET *dans un Memoire lu à l' Acad.* Sunt vero notabiliora, rectæ huius salis cæterum difficilis, præparationis momenta:

- I. ut purum sal tartari in aqua frigida solvatur.
- II. ut collatura ad punctum saturationis, acido ex vasis vitreis, aut terreis destillato, saturetur; cuprea enim cupro acetum inficere possent, & hinc malæ qualitatis progenerare salem.
- III. ut collaturæ iam saturatæ acidum adhuc superaddatur.
- IV. ut leni igne absque ebullitione evaporatio ad pelliculam fiat.
- V. ut ulterior in balneo mariæ suscipiatur, eburnea spatula massam agitando, donec in spumam albam concesserit, quæ in furno calido magis exsiccanda veniat CADET *ibidem*.

Cæterum non adeo volatilis est, ut multi credunt, imo eousque igni resistit, donec omne fere acidum evaporetur tandem, sale solum alcalino fixo manente, HUXHAM.

Ultimo & id notari meretur, Arcanum tartari a Tartaro regenerato non distinctum plurimos contendere, imo ipsum iam id edixisse TACHENIUM; horum tamen diversam naturam patefecit in processu cum oleo vitrioli instituto Cl. Vir POTTIUS *disq. unionis acidi Vitriol. & acid. tartari germ. Berolini 1761.* Equidem illico vehementem cum arcano tartari conflictum iniit oleum vitrioli, & aperto fumo in aera rapiebatur, tum instituta destillatione maxime concentratum cum albidis vaporibus acetum destillatum transit, oleo brunno in sine sæpe exceptum, quæ tamen in tartaro regenerato non observantur.

USUS MEDICUS. Multum multis deprædicatus ad lentos pituitosos humores dissolvendos, obstructions referandas. Dosis a granis quindecim ad triginta in haustu decocti solventis; vix ullam habet acrimoniam hoc remedium, æque tuto pleuriticis, ac hydropicis exhibendum, HUXHAM. Huc etiam revoca lapides cancerorum aceto, vino solutos, speciem salis medii facientes.

TARTARUS TARTARISATUS ex acido tartari, & sale lixivioso factus, parum a terra foliata tartari diversus, in aqua, & spiritu vini solubilis, salibus mediis aliis tenerior, hæc etiam virtute superat, in ictero, viscerum obstructionibus, eadem dosi; huius medicamenti egregium multiplici experimento effectum, omnibus aliis incassum adhibitis in melancholia invenit Cl. Vir MUTZEL.

SAL

III. INCIDENT. SALINA. 115

SAL SEGNETTI ex acido tartari, & alcali fo-
dæ crystallifatum in aqua facillime solvitur, etiam fri-
gida in pulverem redactum; carbonibus ardentibus
inpersum funditur, & ebullit demisso tartari usi odo-
re; in aqua calida soluto, si paucum olei vitrioli af-
fundatur, cremor tartari crystallifati, & sal mirabile
GLAUBERI obtinentur, BOULDUK *Acad. des Scien-
ces* 1731.

USUS & dosis præcedentium.

SAL VEGETABILE ex acido tartari, & basi
falis marini, alcali minerali, crystallifatum, MACQUER,
crystallis parallelepipedis planis, in Gallia multum in
usu: dosis eadem.

TARTARUS SOLUBILIS ex acido tartari, &
sale urinoso conflatus, cum sale secreto GLAUBERI
multam affinitatem habet, facile in aere diffluit, in ipso
spiritu vini solubilis, etiam in igne semi volatilis est.

Aliæ adhuc species tartarorum solubilium aliis factæ,
ex acido tartari & alcali Boracis, LE FEVRE, LEME-
RY *Acad. des Sciences*. Cum calce, creta, ostracoder-
matis calcinatis, non calcinatis, DU HAMEL, BOUL-
DUC, GROSSE. Omnes vero solubiles tartari, facti
crystallis tartari & sale alcalino, omnibus acidis decom-
ponuntur, nequidem acido aceti excepto, & resuscitan-
tur crystalli tartari, manifesto argumento basi
adoptivæ laxius cohærere acidum tartari, propriæ,
quam nunquam in totum deserit arctius. Ex his intel-
ligitur, hæc salia cum aliis acidis, tamarindis, aceto &c.
nec in mixturis, nec in decoctis præscribi debere, cum
adeo facile decomponentur.

H 2

Hæ

Hac vero facilitate solubiles tartari etiam aceto decomponuntur, ut docetur in *Act. Acad. Scient. 1733.* & omnium quidem facillime

I.	Tartarus solubilis cum cineribus factus.
II.	- - - cum Creta compositus.
III.	- - - ostrocodermatis non calcinatis.
IV.	- - - cum calce.
V.	- - - ostrocod. calcinatis.
VI.	- - - sale tartari.
VII.	- - - cum foda.
VIII.	- - - cum Borace.

Ceterum sunt etiam ex his, qui in aere liquefcant, ut numero V, VI, *ibidem.*

TINCTURÆ horum *Simplices & Compositæ.*

TINCTURA TARTARI sale tartari, & spiritu vini constans, antacida, aperiens: dosis a guttis decem, ad triginta in vehiculo.

TINCTURA MARTIS TARTARISATA.

TINCTURA ANTIMONII cum liquore niri fixi vide *antimon.*

MERCURIUS. Varia eius præparata. vide *Sialogoga.*

AQUÆ MEDICATÆ SALINÆ. vide *purgant.*

EX

EX ANIMALIBUS.

FORMICÆ *Off. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum. Ordo Hymenopterorum. *Germ.* Ameisen. *Gallis* Fourmis. *Anglis* Pismire,

FORMICA *thorace compresso, ferrugineo, capite, & abdomine nigris, contrita odorem penetrantem spirat, examine chemico inter omnia animalia maximam acidi vim largitur HOMBERG. Acad. des Scienc. 1712. licet duplex sal habeat, acidum unum, alcalinum aliud, HIERNE.*

Unciæ tres formicarum mundarum 1mo. unciam dimidiam liquoris aciduli. 2do unciam dimidiam liquoris pellucidioris, magis acidi. 3^{tio} tres drachmas liquoris clarioris, etiam magis acidi. 4to spiritum minus acidum, cui iam olei, & salis volatilis aliqua pars admixta erat. 5to Sal copiosum in collo retortæ, largiuntur. Oleum æthereum inesse NEUMANN, etiam MARGGRAF, *Acad. de Berlin 1749.* spiritu vini tartarifato solum solubile, phosphorum solvens, non acidum: etiam aliud unguinosum, pressione eliciendum, omni dote aliis oleis pressis simile. Acidum harum sali alcalino mixtum, salem medium constituit. Cæterum formicarum ova fere matura, ut etiam iuniores formicæ acidum non largiuntur NEUMANN.

H 3

USUS

USUS MEDICUS, totius nidi cum infecto, in paralyfi, artuum tremore, atrophia, in balneo utilis, interne spiritus formicarum acidus magnum stimulans iisdem morbis, & ubi in parte, vel toto motus augendus, valens, gutt: viginti, ad quadraginta dosi. Externe etiam dolentibus a rheumatismo, arthritide partibus in declinatione illinitur.

LUMBRICI.

MILLEPEDES.

Huc refer ex diversis naturæ Regnis petita olea empyreumatica, quorum nonnulla interne, & externe administrari possunt; talia sunt

OLEUM SUCCINI.

LIGNI GUAIACI.

BENSOINI.

EBORIS.

UNGULÆ ALCIS.

CORNU CERVI.

SANGUINIS.

ANIMALE DIPPETII.

Atque hoc quidem ultimum, oleum est sanguinis vel cuiuscunque animalis partis empyreumaticum, destillatione solitaria duodecies abstractum, ad spiritus prope modum subtilitatem deductum.

Multum olim laudavit Author in epilepsia, arthritide vaga, podagra; utile in iisdem morbis etiam recentiores

com-

comprobarunt; ita in tuberculis post morbos arthriticos, in exostosis, tophis, induratis glandulis, epilepsia symptomata, & morbis spasticis, tam interno, quam externo usu BAUMER *Act. Acad. Mogunt. T. I.* Oculi suffusionem incipientem, eo curatam, confirmatam immixtam, IDEM *Ibid.* Anodynum esse, & placidum somnum, etiam per viginti quatuor horas inducere cum euphoria, HOFFMANN *Observ. Physic. Chemic.* Post hos anodynum, antispasmodicum, discutiens, diaphoreticum, tam interne a XV. ad XXX. guttas datum, quam externe spinæ dorsi inunctum. Cl. VENEL in *Quæstione IV. pro Cathedra Medica vacante Monspeliensi*, dixit.

CLASSIS SEPTIMA
INSPISSANTIUM.

Quæ nimiam humorum fluiditatem, tenuitatem emendant, INSPISSANTIA, seu INCRASSANTIA dicuntur, quæ horum acrimoniam involvunt, OBVOLVENTIA, seu OBTUDENTIA: quæ vero siccos nimium solidorum parietes, & asperos lubricant, LUBRICANTIA, seu OBLINIENTIA proprie dicuntur.

Usum prima habent, ubi signa docent humores adeo tenues esse, ut vasis suis coerceri nequeant, quales sunt hæmorrhagarum, sudorum profusiorum, Diabetis casus; Alia indicantur, ubi humorum acrimonia solutionem fluidorum facit, & vasorum erosionem minatur; alia in aliis circumstantiis requiruntur.

Triplicis huius Classis auxilia pro re nata ex diversis petuntur, & I quidem

---

EX PLASTICIS

ALTHEÆ Rad. Decoctum p. 4.

AVENÆ Decoctum P. I, p. 2.

CACAO Off. THEOBROMA Botan. Classis Naturalis Pauci-stam. omnibus Cacao.

THEOBROMA foliis integerrimis, fructum largitur multum oleaginosum, nunquam rancescentem,

tem, tostum nutrientem, acrimonia laborantibus, tabidis, senibus, utilem. Inde butyrum, & cocholada: butyrum ebullitione ex fructu tosto elicitur, raro rancescit & præ reliquis oleis pinguis, id habet, quod consistentiam non amittat, etiam magis album fiat.

Reeens anodynum acrimoniam involvens, morbis pectoris asperis utile, cum saccharo in formam tabularum redactum. Cocholadae compositio nota est, ipsa reficiens, nutriens, restaurans.

CANNABIS *Semen* p. 5.

CYDONIORUM *Semen, Mucilago.* P. I. p. 42.

DACTYLI P. I. p. 44.

EMULSIONES *saturatæ.*

FICUS P. I. p. 44.

FARINOSORUM *decocta.*

AVENÆ.

CICERUM.

FABARUM.

HORDEI.

LENTIS.

OROI.

SECALIS.

TRITICI P. I. vid. *cereal. legum.*

GELATINÆ ANIMALIUM,

CORNU CERVI.

EBORIS.

PEDUM VITULINORUM,

GELAT. VEGETABILIVM

FRUCTUUM.

GLYCYRRHIZÆ Radicis Decoctum vide p. 124.

GUMMI ARABICUM *Offic.* MIMOSÆ

Botanicorum. Classis Natur. Incomplet. *Germ.*
Arabisch Gummi. *Anglis* Gum Arabic. *Gallis*
Gomme Arabic.

GUMMI ARABICUM arboris adstringentis, mollis succus, pellucidus, ex albo flavescens, aqua totus solubilis, oleis & spiritu vini non solvendus, prorsus mucilaginosus, insipidus, tenues humores inspissat, acres involvit, abrasum oris, œsophagi, ventriculi, intestinorum, mucum restituit, ob id in omni acrimonia valet, præprimis in tussi acri, cardialgia, singultu, colica, diarrhœa, dysenteria ab erosione mucii, & acri, itidem in ardore urinæ, vel in pulverem contusus, vel in vehiculo solutus, drachmæ semis, unius pondere.

Notari meretur, industrium virum BOGLE FRENCH Pharmacopœum Londinensem nuper artificia, olea, resinas, & pingues alias substantias aquæ miscendi, ope mucilaginis gummi arabici, tum sola agitatione commixtorum in phiala, tum trituratione, docuisse, horumque unionem pertinacem satis esse, adiecto syrupo. *Medical observations and inquiries &c.* T. I.

Est vero rerum harum talis modus, ut si mucilaginis gummi arabici drachmam unam, olei olivarum, vel amygdalarum dulcium, vel lini drachmas duas sumferis, & in mortario commixtis sensim aquæ unciam unam affuderis, emulsionem veram obtineas; item si

par-

partes æquales mucilaginis & balsami copaivæ sumpturis, trictis subactis aquæ unciam unam addideris, emulsionem etiam obtineas. Camphora, & Moschus eadem methodo facile subiguntur & forma liquida exhibentur. Cæterum non aliud gummi æque efficax observatum ac gummi arabicum, siquidem cum gummi tragacantha non successerit experimentum; & notari adhuc meretur mixtionem aut acido aut medio sale non turbari, turbari vero adiecto alcalino.

GUMMI CERASORUM *Offic. Botanicorum.*
 Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Kir-
 schenbaum Glibber.

Ex Ceraso *foliis ovato lanceolatis*, stillans rubellum, insipidum, eiusdem, ac præcedens gummi, virtutis est. Notari ea meretur ab HASSELQUIST facta observatio, plus centum homines obsidione cinctos, per duos fere menses absque alio cibo, solo hoc gummi in ore liquefacto & deglutito vitam sustentasse. Gummatum analysi exhibuit multum aquæ, acidi, paucum olei, aliquid alcali volatilii, & in carbone alcali fixum.
 MACQUER.

GUMMI TRAGACANTHÆ *Offic.*
 ASTRAGALI *Botanicorum.* Classis Naturalis Leguminosarum. *Germ.* Tragacanth Gummi,
Anglis Gum Tragacanth, *Gallis* Gomm
 Tragacante.

ASTRAGALUS caudice arborecente, petiolis spinescentibus, vermiculatum hoc gummi, flavum, quod purissimum, album, quod aliis commixtum exhibet, in iisdem ac priora laudatum, eadem dosi. Collyriis etiam additur solutum, forma mucilaginis.

HOR.

HORDEI *Decoctum*, *Cremor* P.I. p. 3.

ICHTHYOCOLLA *Offic.* *Classis* Artefacto-
rum ex Piscibus. *Germ.* Hausen-blafen. *Anglis* Linglas.

Ex *Acipenseris tuberculis carentis*, pinnis, intestinis, corio, excoctum gluten est, quod refrigeratum in pelliculas deductum, & in spiras coactum proflat.

Admodum glutinans & inviscans, tenues, & acres humores est; in dysenteria, tum præsentis acris, tum abrafo mucosus, utile, solutum per os potum, per anum pauca quantitate iniectum: ex ovis huius amphibii nantis, *Garum* conficitur.

IUIUBÆ.

LIQUIRITIA *Offic.* GLYCYRRHIZA *Botanicorum.* *Classis* Naturalis Papilion. *Germ.* Süßholtz. *Gallis* Reglisse. *Anglis* Licorice. *Italis* Regolitia.

GLYCYRRHIZÆ *leguminibus glabris*, radix lubricans, mucilaginosa, grata, acrimoniam omnem contemperat, humores inspissat, & exasperatas partes lenit, demulcet: unde in tussi acris, tenui, utilis, in stranguria, nephritide valens, etiam rheumatismo laborantibus recommendata. Mixtum pulpæ cassiæ, vel etiam terebinthinæ coctæ glycyrrhizæ pulverem, in calculo multum laudat SIMON PAULI. Decocta amarescit. In filamenta divisa, vel rasa, unciz semis, unius dosi, infunditur sæpius, drachmarum duarum pondere aliis adiiicitur: dosis pulveris, scrupulus, drachma periculosa haud est.

MAL-

MALVA P. I. p. 24. 25.

OVORUM ALBUMEN, præterquam quod gelatinosum, adhuc nutriens est, conquassatum aqua dilutum, in acrimonia, dissolutione humorum, interne dari potest: illinitum externe acrimoniam, & ardores compescit: inungere conquassato albumine manus & brachia obstetricantes solent, dum venereis opitulantur, ne lue afficiantur. Albumen conquassatum in spumam, aqua graminis commixtum, mane & vesperi ad uncias quatuor assumptum, insigne arcanum ad icterum, milles probatum LANZONUS *Ephem. Decad. 3. Anno II.*

OVORUM VITELLUS. Saponaceus, pinguis magis, acrimoniam involvit, interne datus: digerit, & maturat, externe cum terebinthina, balsamis, & resinis subactus, dein applicatus, hæc enim corpora omnia solvere solet.

PINI NUCES. P. I. p. 51.

PISTACHIA P. I. p. 52.

SARSAPARILLA. *Offic. SMILAX Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Steckende Winde. *Anglis* Scharpe - Smilax. *Gallis* Liferon epineux.

SMILAX caule aculeato, angulato, foliis inernibus, ovatis, retuso-mucronatis; saponacea, involvens, glutinosa, morbis arthriticis, rheumaticis utilis, etiam in lue venerea deprædicatur. Experimenta dissentiant. Radicis dosis in decocto uncia semis, una, in pulvere drachma semis, una. Experimenta nuper repetit FORDYCE *Medical Observations and Inquiries* T. I. & hanc ad dolores capitis venereos, & nocturnos laudat.

dat. Tum in scabie venerea, similibusque ulceribus cum mercurio iuvare, valere in emaciatione venerea, & luem, quæ mercurio, & aliis sanari non potuisset, hac curatam, etiam a mercurio relicta mala eadem auferri, observavit. Est vero hic Clarif. Viro, medicinali exhibendi modus: Radicis recentis succulentæ uncias tres infundit tribus mensuris aquæ fluviatilis, coquit ad libras duas, addito sub finem radicis glycyrrhizæ momento, exhibet calide, vel frigide per duas, tresve vices intra viginti quatuor horas; cæterum nihil nisi abstinentiam a vino imperans p. 149.

SCORZONERA. P. I. p. 32.

SEBESTEN *Offic. MYXIS Veterum*, Classis Naturalis . . . *Germ.* Schwartzte Brust-Beerlein. *Anglis* Sebesten.

MYXIS *foliis subovatis, serrato-dentatis*. Drupa, officinalis, mucilaginosæ, acrimoniam obvolvens, morbis pectoris dicata, valet in raucedine, tussi. Prescribuntur Nro sex, duodecim, viginti, etiam maiori quantitate, vel soli, vel cum iuiubis forma thee, vel decocti. Laudant etiam aliqui in stranguria.

SILIQUÆ DULCES. P. I. p. 59.

SPERMA CETI *Off. Hist. Natur.* PHYSETER. Classis Naturalis Mammalium. Ordo Cete. *Gallis* Blanc de Baleiné. *Anglis* Parmafitty. *Germ.* Wallrath.

PHYSETER *Macrocephalus dorso impenni, fistula in cervice*, ex cerebri ventriculis hoc medicamentum largitur, multum olim contestatum, omnium optime descriptum *Illustri DUDLEY Philosoph. Trans.* Nro. 387. p. 258.

p. 258. *adeps*, seu oleum cerebrale est huius animalis: adiecto lixivio alcalino parari, ANDERSON. Sincerum album, dulce, recens, flavum rancidum est.

USUS MEDICUS demulcens, balsamicus, farcoticus, in morbis asperis pectoris, intestinorum, viarum urinarum, aliarum partium exulcerationibus: datur lactantibus grani unius, duorum, quatuor, octo, dosi, adultis a scrupulo semis ad quatuor, forma boli, electuarii, cum confervis &c. forma linctus, eclegmatis, cum syrupis, forma mixturæ cum vitello ovi, mucilage gummi arabici, additis syrupis; in ultima autem hac præscriptione, id tenendum est, subactionem spermatis ceti cum mucilage gummi arabici, & longe gratiorem ea esse, quæ cum vitello ovorum fiat, & minus ranciditati subiectam esse, cum & ipse ovorum vitellus rancefeat. Cæterum potest adhuc sperma ceti cum mucilage gummi arabici subactum in pastam cogi, sicque deinde aqua solutum emulgeri.

Externe solutum in oleo amygdalarum dulcium sperma ceti, crustis variolosis exfuccis inunctum, emollit, & a cicatricibus præservat. QUINCY.

II. COA.

II. COAGULANTIA.

ACACIÆ GERMANICÆ *Fructus* p. 13.

VERÆ *Succus* p. 40.

ALCOHOL nihil aliud est, quam oleum essentialē, ex vegetabili fermentatione generatum, attenuatissimum intime aquæ nuptum, & nova destillatione superflua dephlegmatum. Est tamen sæpe etiam post multas curas adhuc aquosum, quod ex octo uncias alcoholis, uncias quatuor, drachmas tres phlegmatis adhuc obtinuerit GEOFROY. *Acad. des Sciences* 1718. In spiritu frumenti novem aquæ partes ad quinque spiritus, in spiritu vini gallici septem aquæ ad novem spiritus habentur, SHORT. Libra una spiritus vini ordinarii uncias novem aquæ, & libra una spiritus vini a *preuve d'Huile* quinque, PEYRE. *Assemblée publique de la Société Royale des Sciences de Montpellier* 1749. qui etiam docet ibidem e vino, absque ignis adminiculo, spiritum edacere. Quanquam vero variis modis rectificari spiritus vini possit, ignorari non debet, etiam antiæ pneumaticæ beneficio, eius rectificationem obtineri, & educto aere spirituosum maxime vini spiritum in vas recipiens depluere.

Cæterum spiritus vini alcoholis usus Pharmaceuticus multus: resinorum, & oleosorum corporum familiarē menstruum: non tamen solvit olea pressa, si non destillata, & quo magis cohobata, eo etiam solvit facilius, perfectiusve, MACQUER *Acad. des Sciences* 1745. contra olea stillatitia, quo magis rectificentur, eo difficilius in spiritu vini solvuntur, IDEM.

Ad-

Adhæc alcohol arsenicum recipit BRAND, plurima
 falia media deiicit, causticum ex calce & salibus alcali-
 nis suscipit, quo coloretur, suscipit etiam ipsam alcali-
 vim mediante caustico, quo ultimo tandem destruat,ur,
 ut in tinctura Antimonii, & tinctura tartari officinarum
 id observatur, dum temporis successu, & ad fundum,
 & ad latera vasis, in extractiformem substantiam decom-
 positum alcohol deponitur, quod facile in aqua, diffi-
 culter in spiritu vini solvatur, & extractum gummo-
 sum potius, quam resinofum habeatur. MEYERS. I. c.

USUS ALCOHOLIS MEDICUS internus
 rarus, serofos tamen humores coagulat, solida crispat,
 etiam a putrefactione præservat. Externus chirurgis
 plurimus, ad stillicidia lymphatica, vasa humores per-
 pluentia, corruganda, hæmorrhagias sistendas. Rara
 est in *Actis Anglicanis* 598. Nro. observatio, spiritum
 vini forma enematis datum inebriare longe magis, quam
 per os potum.

ALUMINA: horum solutio. p. 51. 52. 53.

CYDONIA. P. I. p. 42. 43.

Adde his omnes alios fructus immaturos.

FERRUM acido solutum.

HÆMATITES LAPIS p. 69.

HYPOCISTIDIS SUCCUS p. 41.

LACCA GUMMI. P. I. p. 170. Tinctura cum
 alumine ad ulcera laxa, vacillantes dentes, utilis.

MALICORIUM p. 20.

Crantz M.M. T. II.

I

QUER-

QUERCUS, *Folia, Glandes, Cupulæ.* p. 17.

SULPHURIS SPIRITUS. p. 143.

VINA AUSTERA.

VITRIOLUM MARTIS, SPIRITUS.

p. 53. seq.

ANTACIDA.

Quæ acrimoniam acidam corrigunt, talia habentur. Acidum infantum his corrigitur, maxime vero diætâ animali nutritis.

VICTUS fit ex ovis, carnibus, piscibus, cancris, cammaris, maxime vero cancrorum & cammarorum iufculis, de quibus in Bononiens. scientiar. & Art. Institut. T. 2. P. I. Cl. viri BECCARIUS & MONTIUS experimentis institutis reliquere, ab his syrupum violarum viridescere magis, quam ab aliis; hinc crustaceorum iura ad sales acidos emendandos esse aptissima. Est præterea in hac acrimonia in usu plantarum antiscorbularum, vel similium, asparagi, brassicæ, naporum vis.

POTUS optimus aqua.

ABSORBENTIA.

DENTALIUM TESTÆ *Off. Obsoletæ.*

CANCORUM CHELÆ *Off. Entomologorum.* Classis Natur. Insectorum, Ordo Apteriorum. *Germ.* Krebs Klauen. *Anglis* Crabs elaios.

CANCER *brachiurus, manuum digitis atris,* suas officinis chelas, quas præparant, concedit, insipidas, calcareas, absorbentes, lapidibus cancrorum inferiores. Dosis a granis quindecim ad quadraginta.

CAN.

CANCERORUM LAPIDES *Off. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum. Ordo apterorum. *Germ. Krebs - Augen. Anglis Crabs eyes.*

CANCER *macrourus, rostro supra serrato, basi utrinque dente simplici,* lapides hos, quos vulgo oculos esse credebant, ventriculo accretos habet. Inter illa, quæ acidum absorbent, pulverati principes, omnibus aliis, quibus facile carere possumus, palmam præripiunt; acido saturati falis enixi solubilis vires consequuntur, potenter resolventes, ut etiam indurati testes, & alii tumores, his vino acido solutis resoluti L. B. van SWIETEN, visi. Diuresim augent omnium observatione, alvum nonnullis, si vel acido in primis viis hærenti occurrant, vel in acido sumantur, movent. In mixtura HOFFMANNI acido aceti soluti, temperantem, blande resolventem vim exerunt, in febribus non tantum sane, quantum drachma nitri, vel alterius falis medii, movent. Aceto saturati, vitrioli superaddito oleo, in destillatione dant spiritum acidum, fugacissimum, nares ferientem penetrabilissimo odore L. B. van SWIETEN Tom. I. Dantur præsentem acido in corpore per se, a scrupulo uno ad duos, quandoque etiam acido citri saturati, aceto, vino soluti, in aliam indicationem resolventem, in actu effervescentiæ cum succo citri sumpti vomitum compescunt, HEISTERUS. Supra porphyritem in impalpabilem pollinem redacti, non semper tuti, cum glutinosis enim in massas difficulter resolubiles abeunt L. B. van SWIETEN T. I. Sæpissime rachiticis profunt, quin etiam hunc morbum superant continuo usu, quod & ostracodermata faciunt.

COCHLEÆ TESTÆ reiciendæ, dari tamen in pulvere possunt pro præservatione calculi renalis; hoc aliquoties in septimana dato, nihil deprehenditur præstantius, HOFFMANN. Nec hoc loco prætereundum est Hieronymi ZANICHELLII, quod Cl. MORGAGNI concedidit arcanum, & quod *Epist. Anat. Medic.* XLVII. *Artic.* 7. ita describit: Cochleas ex parvulis istis, & albicanibus, quæ super Carduo stellato inveniuntur, exacte una cum testis in mortario contundi iubebat, additaque modica portione conservæ violarum in linteo suspendebat, liquorem, compressionis etiam ope, descendente excipiens. Huius liquoris satis recentis uncias tres mane, totidem meridie ante prandium, totidemque vesperi ante cœnam propinabat, cum a dissoluto sanguine, & irritantibus particulis fœto nimium ipsius ex utero cursum fieri censebat. Ea autem felicitate, confirmabat sibi hunc, liquorem respondisse, ut ad sanguinis etiam expectorationem, si ab iisdem causis fieret, compescendam transtulisset.

CONCHÆ. OSTRACODERMATA *Offic.*
Hist. Natur. Classis Vermium, Ordo Testaceorum. *Germ.* Austerschalen.

OSTREA testa semi orbiculata, valva altera plana, altera elatiore, suam officinis domum largitur, calcaream, absorbentem, raspatam cum succo citri effervescentem; in eandem indicationem dantur pulverisata, etiam præparata, granorum viginti triginta dosi contra acidum. Calcinata acriora, omnis humidi magis bibula, lithonriptica habentur. A calce e vino sumpta hydrophobia curata. *Acad. des Sciences* 1749.

CO-

CORALLIA ALBA *Offic. Hist. Natur.* MADREPORA. Classis Vermium. Ordo Lithophytorum. *Germ.* Weiße Corallen.

MADREPORA *alba, oculata, stellis distiche alternis*, lenem absorbentem, & adstringentem vim habet: calx usta magis bibula.

CORALLIA RUBRA *Offic. Histor. Natur.* MADREPORA. Classis Vermium. Ordo Lithophytorum. *Germ.* Rothe Corallen. *Anglis* Red Coral.

MADREPORA *rubra, stellis parvis, obsoletis, lateralibus*, quandoque in maioribus ramis corticalem substantiam dimittit; etiam calcarea, absorbens, materialis aliquid habet, *GEOFFROY Acad. des Sciences 1708.* Magisterium & syrupus abesse possunt, dum præparatione vis infringitur *Hist. de l' Acad. des Sciences 1710.* Spiritus Ceræ, spiritus mellis rectificati, crudus citri succus coralliorum tincturam extrahunt, quod spiritus vini non potest. Recentium coralliorum succus lacteus alcalinus est, cum acido falis & nitri vehementer effervesces *Hist. l' Acad. des Sciences 1710.*

CORALLINA *Offic. Hist. Natur.* Classis Vermium. Ordo Zoophytorum. *Anglis* Coralline.

CORALLINA *trichotoma, articulis cylindricis, terminali-ovato.* Salsa, absorbens, subadstringens, anthelminthica habetur. Datur a granis viginti ad drachmam, vel in aqua, vel in lacte.

CRETA.

LAPIS HÆMATITES, absorbens, magis tamen adstringens p. 69.

MATER PERLARUM lapidibus cancerorum non utilior.

MARGARITÆ repudiandæ: nulla docuit observatio pretiosas margaritas ad usum absorbentem præferri debere vilibus cancerorum lapidibus, L. B. van SWIETEN *Tom. I.*

OLEA mollissima infantibus acido laborantibus profunt, L. B. van SWIETEN *Tom. I.*

OSTRACITES *Histor. Natur.* Classis Concretorum. Ordo Conchyliorum fossilium, *Germ.* Versteinerte Austerfchalen.

OSTRACITES, fabulo, lapillis nephriticis, drachmæ semis, unius dosi, in vino albo cum floribus chamomillæ sæpius profuit, HOME *Trans. Philosoph.* Nro. 250. In nephritide fabulosa, cum semine faxifragæ expulit multos, exiguos, calculos, cum dolorum levamine, Dr. CAY, *ibidem.*

OSSA animalium calcinata.

Piscium, mandibula lucii piscis &c. reiicienda.

OS SEPIÆ *Offic. Histor. Naturalis.* Classis Vermium. Ordo Molluscorum. *Anglis* Skuttle-fish. *Germ.* Weißes Fischbein.

Ex sepia corpore ecaudato marginato, tentaculis duobus, os & atramentum habemus. Os saporis terreo salis, calcinatum omnis humidi, hinc & acidi bibulum, absorbens, & adstringens est, in gonorrhœa, & fluore albo laudatum.

SANGUIS DRACONIS p. 42.

SALES ALCALINI fixi, & volatiles. Vide *Vener.* Acidulorum vinorum abusus podagram fecit, alcalino

linorum parco, & repetito sæpius usu, sanatam, L. B. van SWIETEN. Tom. I.

SAPO VENETUS. Vide *antidota*.

His omnibus iungendus moderatus corporis motus.

ACRIMONIÆ ALCALINÆ CONTRARIA.

Que vel alcali assumptum, vel vitæ vi generatum, invertunt; talia dicuntur. His per sua signa cognitis, indicatur

Vicius ex acefcentibus, lacte, fero lactis, fructibus horæis, farinosis acefcentibus, potulentis similibus, cerevisia, vinis acidiusculis, imprimis vero lacte, fero lactis, de quo testatur MOLLENBROCCIUS, agrestes Frifios, & Batavos, quotidiano feri lactis usu, a scorbuto patrio sese munire & liberare.

EX VEGETABILIBUS.

ACACIÆ Succus p. 40.

ACETOSA *Offic. P. I.* p. 17.

ACETOSELLA *Offic. OXYS Botanicorum.*

Classis Pauci-flam. *Germ.* Sauer- klee. *Gallis* Petit Oseille. *Anglis* Wood- Sorrel.

OXYS *trifolia, radice articulata, scapo unifloro, acicula, refrigerans, sale essentiali acido prægnat, acetosa gratior, minus austera, manipulo uno, duobus, in libra feri lactis infunditur, vel leniter decoquitur, utilis in acrimonia alcalina, febribus putridis: datur*

etiam succus unciæ semis, unius dosi. Sal essenziale acetosellæ acidum, ad drachmam semis. Hoc sal etiam acida fossilia separat a sua basi, unde nitrum antimoniatum cum sale acetosellæ, haud præscribendum. *Commentat. varii Argumenti, Germ.*

ACETUM vide *antidota.*

AURANTIORUM ACIDORUM *Succus*
P. I. p. 36. sq.

BERBERIS *fructus, Decoctum* p. 15.

CERASA ACIDA P. I. p. 38.

CITRI *Succus* P. I. p. 39.

OMPHACIUM P. I. p. 60.

PICIS AQUA P. I. p. 205. hic indicatissima.

TAMARINDI vide *purgantia.*

TARTARUS *Offic. Historia Naturalis.* Classis Salium Essentialium. Ordo natura productorum. *Germ.* Weinstein. *Gallis* Tartre. *Anglis* Tartar.

TARTARUS sal acidus essentialis vini, parte terrestri, & oleosa inquinatus, duplex, vel albus, vel rubellus, e vinis acore præditis maxima copia ad latera dolii deponitur.

Acidum tartarum est, tum sapor indicat tum solutio depurati tartari cum solutione lacmus rubescens, & cum alcali fixo effervescens, ut id præparatio tartari tartarificati evincit. Aliud eius terreum principium evidens est; & tertium, quod in igne flagret, facile patescit oleosum. Sed an non est constitutum tartari principium

pium aër? hic illi incredibili semper quantitate inest & impetuosos illos vapores sub destillatione tartari ascendentes, rarefactus efficit, quos ab actione acidi in terram & oleum deduxit NEUMANNUS.

Qui per destillationem tartari per se obtinetur spiritus, manifeste acidus non est, quia oleo eiusdem dulcificatus; reëtificatus vero omnia acidi signa habet, cum calce viva tractatus etiam urinosum largitur nova combinatione productum ut in sale tartari exemplum: cum spiritu tartari fumat spiritus Nitri ob particulas oleosas in spiritu tartari presentes WALLERIUS in HIERNE.

Cæterum omnis tartarus ut figuram crystallinam acquirat, solvitur; filtratur, evaporatur. Datur a scrupulo semis, ad unum, in acrimonia alcalina, bilis putredine &c.

PRÆPARATA.

CREMOR, & CRYSTALLI TARTARI, eadem operatione ex tartaro depurato fiunt; Cremor sola coëctione, ex supernatante pellicula salina colligitur, Crystalli colato, & refrigerato liquido concresecunt: utrumque igitur sal essentielle acidum, tartarus purificatus, figura differens. Tartarus crudus communis tres quintas sui ponderis in cremorem & crystallos concedit, albus vero crystallinus electus duas tertias Cl. FIZES *Acad. des Sciences* 1725.

In acrimonia alcalina sæpius de die datur scrupulus semis, purgantibus pulveribus iungitur drachmæ semis, electuariis uncix dosi; cæterum uncia semis, una, sumptus etiam per se alvum sollicitat: In omni hydropo utile remedium invenit, ad minimum uncix semis dosi omni die, Vinc. MENGHINI in *Acad. Bononien. T. IV.*

Et nuper in Leucophlegmacia pertinaci huius viri observationes felici successu confirmavit TROGHER *Gazette Salut.* Nro. XVIII. 1762.

Cæterum crysalli in aqua difficulter solvuntur; septem drachmæ vix in uncii duodecim aquæ solvebantur. LEMERY *Acad. des Sciences* 1728. solutæ in calida in frigida iterum concresecunt, quare varia tentavere Cl. Viri, ut vel solutum tartarum vel crysallos in aqua obtinerent, fecere vero experimenta frequentium rerum fidem, addita soda etiam in aqua frigida solutum manere tartarum, sale tartari in eadem suspensas & solutas teneri crysallos GROSSE, DUHAMEL *Acad. des Sciences* 1732: solve re etiam Boracem has crysallos LEFEVRE *ibidem*. Non vero ut præcedentes sales alcalinos acidum eius invertere.

Sunt adhuc nonnullæ aliæ haud ignobiles, licet nostris officinis non usitatæ præparaciones; ita ex simplici miscela spiritus vitrioli & tartari depurati digestionis & concentrationis in balneo, artificio, crysallos acidas, cum fermentantibus vegetabilium succis adversas, tum febribus acutis utiles, conficere docuere LANGIUS, LEMORTIUS *Collect. Chem. Leydens.* Ex una parte tartari duabus vitrioli crudi, vel etiam anaticis utrinque portionibus, obtinetur destillatione spiritus vitrioli tartarificatus, Tincturæ coralliorum, quæ colore defraudat adhibitus, antihydopicus MOUFFETO visus & transpiratione & sudore auctis proficiuus Cl. POTT *de unione acidi vitriolici & acidi tartari.* 1761. de aliis tartaris solubilibus ut tartari præparatis iam antea dictum fuit. Cæterum ad hanc Classem adhuc spectant

VINA AUSTRIACA.

MOSELLANA.

RHENANA.

ACIDA omnia.

EX

EX FOSSILIBUS.

BOLUS ARMENA p. 48. seq.

SULPHUR *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Sulphurum inflammabilium. *Germ.* Schwefel. *Gallis* Soufre. *Anglis* Sulphur.

SULPHUR *nativum, purum, flavum,* WALLERIO, sulphur vivum officinis dicitur; hoc aut purum est, aut impurum. At præter fossile illud datur etiam factitium; sulphur vulgare officinarum factitium ex pyrite ferreo, scintillante, amorpho, sublimationis, vel fusionis beneficio separatur. Inter factitii species sunt *stillatitium*, aut citrini, aut ex flavo viridescens coloris; sulphur *vulgare* officinarum, flavum, vel ex flavo-viridescens: sulphur *caballinum* grisei coloris quasi præcedentis caput mortuum. Sunt adhuc aliæ sulphurum differentiæ, & sulphuris eliciendi modi.

PRINCIPIA sulphuris duo: acidum vitriolicum, & substantia inflammabilis. Utrumque docet sulphur inflammatum. Ardente enim, & flammante sulphure pars inflammabilis patula est, & sub campana collecti vapores acidum exhibent. Adhæc ex acido vitriolico, & phlogisto sulphur emergit; ita ex oleo vitrioli, & antimonii regulo, ex oleo vitrioli & stanno, ex oleo vitrioli & oleo terebinthinæ, ex oleo vitrioli & aliis oleis, resinis BOYLEUS, GEOFFROY &c. ex alumine, & phlogisto experimentis Anglicanis. Cæterum terra simplex, aut etiam metallica, non est sulphuris

ris principium tertium, ut contendit in *Acad. des Sciences 1703.* HOMBERGIUS, & nunc post illum hinc inde alter, ut inter terras sulphur ordinare posset, quanquam & hoc verum sit, nunquam adeo purum adinventi sulphur, ut de metallicis particulis, sive cupreis, sive ferreis nihil commixtum gerat, ut evidens est in spiritu sulphuris per campanam his gravido instantia *MIERNE Tentamine VII.* sulphuris depurandi optima via sublimatoria est, leni instituta igne per vasa aludel *WALLERIUS ibidem.*

Cæterum duorum horum sulphuris mineralis principiorum dispar multum proportio est. Integra enim libra vix duas habet phlogisti drachmas, dum ultra uncias quindecim, & drachmas sex, acidi, *NEUMANN,* & ratio acidi vitriolici ad principium inflammabile : : 50 : 3. vifa *BRAND. Acad. Reg. Suec. 1756.* Tamen sulphur facile, & accenditur, & ardet, & consumitur totum in experimento. Ex libra integra sulphuris accensi, vix unciam unam spiritus sulphuris per campanam obtines.

PROPRIETATES sulphuris quod spectat, tenendum est, nec in aqua, nec in spiritu vini sulphur per se solvi, licet spirituofum liquidum leni odorato imprægnat principio *CARTHEUSERUS;* sed patere salibus, non adeo quidem acidis, quam alcalinis, quibus amico tam infusione quam incoctione iunctum vinculo, iam prioribus in liquidis facile solvatur: an ille effectus caustico, seu acido pingui debetur? quam vero hæc ita sese habeant, est tamen ubi sulphur concentratis lixiviosis salibus vix multum referatur *IDEM;* est igitur aliquis horum ad se invicem, cuius nondum inventa ratio sit, singularis modus, & forte adin-

adinvenit industrius vir MEYERS, dum demonstraret, caustico calcis imprægnatam solutionem alcalinam citissime sulphur solvere: causticum hoc, & in aquam, & in spiritum trahi, & aliis in hæc ingressum conciliare: alcali minerale non eam in solvendo sulphure exerere efficaciam, quam vegetabile, priusque minori quantitate sulphur semper solvere, an forte & inde ratio habetur? cur vitrioli acidum aliquam sulphuris quantitatem solvat? etenim in experimento acidi vitriolici albi adhibiti, ipsum coloratur acidum, & sulphur olivarum colorem induit BAUME *Manuel de Chymie. Paris 1763.*

Cæterum sulphur adhuc oleis tam pressis, quam stillatitiis auscultat, referaturque; pressis quidem citius, & saturatius in consistentiam balsami: Coques florum sulphuris partem unam in unciis olei olivarum quatuor, quinque facile ad consistentiam balsami sulphuris: succedet etiam operatio cum Petroleo, difficilius vero cum oleis stillatitiis, ut in balsamo sulphuris anisato, terebinthinato instantia est, in quibus totum sulphur raro dissolutum adinvenitur. Ad hæc valde inflammabile sulphur est, accensum flamma cærulea ardet, cum halitu sulphureo suffocante, igne liquefcit, & funditur, dein vero inspissatur; destillatione non resolvitur, licet contendat SEEHL Anglus, addito sale tartari, & calce viva obtineri spiritum sulphuris, qui potius tamen urinofus sit, VOGEL.

USUS MEDICUS internus inutilis, quod in nostris humoribus sulphur non solvatur, etiam in secundas vias non transeat, CARTHEUSER. Experimenta tamen efficacem enunciant. In acrimonia alcalina obvolvens, demulcens sulphur, BOERHAAVE, in
mor-

morbis cutaneis, rheumaticis, arthriticis, diaphoreticum, incidens, alii conspicuo effectu deprehendunt. Vim addidit in *Quæst. octava* pro vacante cathedra medica Monspelienfi Cl. ESTEVE. Sulphure assumpto perspiratio fœtida est, sulphur solutum olens, & argentum nigro colore inficiens. Agit etiam cinnabaris, IDEM. *ibidem*. Præterea assumptum sulphur olidissimas fœces facere COMMENT. Tom. IV. testatur *Illustr.* van SWIETEN, an nostris humoribus sulphur non solvitur?

Externe in scabie, cutis defœdatione repercuiens, noxium sæpe: forma balnei a *Magnif.* archiatrorum olim Comite de SORBAIT multum laudatum in arthriticis omnibus malis, articulorum nodis &c. Est vero thermalis huius balnei hæc præscriptio. R. Calcis vivæ, sulphuris apyreti, ana libram unam, aquæ dulcis, vel Danubianæ libras triginta, præmissa unica ebullitione, extrahatur per noctem lixivium, altera die fiat balneum plenum cum aqua fluentè, ad cuius refrigerium lixivium factum decantetur, remanente in fundo pulvere, & sic balneum factum est, in quo pro regula ordinaria balneare potest æger. His speciebus, scilicet huic in ollæ fundo relicto pulveri, denuo superaffundatur aqua ex balneo, & calefacto reliquo, pro refrigerio reaffundatur, atque ita idem balneum quater usurpari potest ante specierum renovationem. Hoc balneum naturali vix cedit, quia imo secundum indicationes, pro hoc, vel illo infirmo augeri, vel diminui potest, secus in altero, tantæque virtutis est, ut expertum nunquam fefellerit, quo tot paralytici iterum se movere potuerunt, tot claudi ligati, & nodosi ambulare didicere, tot arenosi, calculosi, & nephritici a suis malis liberati, tot hysteriæ mulieres
fa-

lanata &c. GREISEL in tractatu de cura lactis Viennae Austriae 1670. Quæ cum ita sint, facile iudicatu est, an recte ad quæstionem secundam, an ex Sulphure cum calce & salibus alcalinis fixis elici possit aliquid, quod aquarum thermalium vim referat, aut ei lucem aliquam affundat? pro régia cathedra medica in universitate Montipeliensi vacante propositam, responsum, dum negando resolveretur? tamen simile iam balneum etiã recommendatum legimus ab Archiatro Regis Poloniæ CHAMBON, in ulceribus, scabie, rheumatismo, tumoribus scrophulosis &c. *Traité des Métaux & des Minéraux & des Remedes qu'on en peut tirer.* Paris 1750.

PRÆPARATA.

FLORES SULPHURIS nihil aliud sunt, quam sulphur commune depuratum sublimatione, tenerius: dosis a granis sex ad quindecim.

MAGISTERIUM SULPHURIS inutile, ni ob maiorem, quam etiã præ floribus possidet, subtilitatem, vasa facilius permeare minima velis, & adhuc sale instructum dicas. Magisterium sulphuris, in vitro ad ignem fufum, in verum redit sulphur, priori, ex quo confectum fuit, simillimum, sed impurius MEYERS, qui etiã optimam medicamenti præparandi methodum assignat.

SPIRITUS SULPHURIS per Camp. accenso sulphure in aere aperto sub campana vitrea collectus, acrimoniæ alcalinæ, morbis putridis, dissolutioni humorum, adversus, additur potentis, mixturis, ad gra-
tam

tam aciditatem; etiam in artuum tremore nonnullis laudatur, & in Tympanitide COMBALUSIER *Pneumat. path.* Externe purus applicatus urit, verrucas cum cautela applicatus destruit. Ultimo etiam recensendum illud Cl. CLUTTON novum febrium acutarum specificum, quod recipit oleorum, sulphuris per campanam, vitrioli rectificati, salis, anaticas portiones, quibus spiritus vini rectificatissimi triplum additur, per mensem digeruntur, ad siccitatem destillantur, tum duabus libris, rad. angelicæ, serpentariæ virginianæ, feminum cardamomi, ana drachmæ sex, adduntur, ut tinctura extrahatur, quæ ad gratam aciditatem aquæ instillatur, pro potu ordinario: sex libræ intra viginti quatuor horas sufficiunt, ut æger sudoribus a febre liberetur. *Method. of curing continued fevers 1729.*

SULPHURIS BALSAMI.

ANISATUS.

IUNIPERATUS.

Cum oleo nucum.

TEREBINTHINAT.

Nihil aliud sunt, quam flores sulphuris oleis pressis, stillatitiis, soluti, redacti in consistentiam balsami: pro indole olei diversis in casibus laudantur, ita *anisatus*, carminativus, anticolicus; *iuniperatus*, etiam diureticus; *terebinthinatus* absterisivus, in ulceribus renum, vesicæ; sed calidi sunt, unde scrupulose dandi, a guttis

tis tribus ad sex pro dosi. His addi possunt alii spiritus acidi.

SPIRITUS NITRI Acidus.

Dulcis p. 103.

SALIS Acidus.

Dulcis p. 109.

VITRIOLI p. 58.

LIQUOR ANODYNUS MINERALIS

SPIRITUS FORMICARUM Acidus.

ACRIMONIÆ MURIATICÆ
CONTRARIA.

VICTUS Inulsus. Iuscula ex oryza cocta.

POTUS Aquosus.

MEDICAMENTA Emollientia omnia p. 3. sq.

Inviscantia.

Lixiviosa.

CALX VIVA *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis Artefactorum. Ordo Terreorum. *Germ.*

Kalch. *Gallis* Chaux. *Anglis* Lime.

Licet nomen genericum Calx, multis substantiis datum chemicis, hic loci pro producto calcinationis lapidum, & terrarum calcarearum maxime sumitur, quanquam tamen adhuc ex partibus animalium, & vegetabilium, ut ossibus, cornu, conchyliis, plantis
Crantz. M. M. T. II. K sub-

submarinis, lithophytis, calx paretur. Corpus est friabile album, aut gryseum, leve, siccum, saporis acris, caustici, ex lapide calcareo, aut alio quocunque corpore mediante igne productum, in aqua effervesces, cum hac, & sabulo, unione satis tenaci concretescens.

Habet calx dotes alcalinorum fixorum: docet eius fixitas, solubilitas per acida, quanquam ea specialis, & viscedinis particeps, sapor urens, avida aquosi indoles, partium animalium exustio, actio in materies sulphureas, oleosas, pingues, resinosas, bituminosas, mercurii sublimati flava præcipitatio, præcipitatio substantiarum metallicarum, acidis suspenfarum.

Habet dotes calx alcalium terreorum: docet fusionis difficultas, opacitas, lacteus, quem vitris conciliat, color, calces per salia alcalina tam fixa, quam volatilia præcipitatio, qualitas illa singularis *Cl. PORT* detecta, qua regulum antimonii calce paratum disponit, ut amalgama solidum cum mercurio constituat: adhuc alcalina volatilia præcipitat, & ab his præcipitatur, quæ reciproca actio ordinem affinitatum alcalinorum cum acidis *Cl. GEOFFROY*, destruit. Habet dotes proprias, quod cum aqua, aliis liquidis plus minusve effervescat, vapores dimittat causticos, cum vino, & vini aceto sulphureos, in aere exstinguatur, sales alcalinos causticos magis reddat, ut a plurimis substantia, inter terras absorbentes, & alcalina fixa, media dicta sit, & inde famosum illud de sale calcis, adeo chemicis exagitatum problema natum.

Neque ultimo id ignorandum, simplicissima operatione ope calcis vivæ oleum aceti propelli, dum hæc aceto destillato saturata igni admovetur *GEOFFROY Acad.*

Acad. des Sciences 1746, & ex lixivio nitri fixi tartaro parati calce viva corrosivo magis facto, evaporatione sale[m] obtineri transparentem, causticum minimo calore liquescentem, animales absumentem & liquantem partes, & cum his saponis liquidi constituentem speciem, quæ in spiritu vini instar saponis vulgaris solubilis sit, IDEM ibidem; adhæc calcem in aere exstinctam non eodem modo agere in sale[m] ammoniacum, ac vivam, priore sale[m] ammoniacum semper sublimari, posteriore id nunquam fieri: ipsam calcem vivam rectificandis spiritibus ardentibus nunquam adhibendam, quod igneis calcis vivæ partibus pars oleosa horum amburatur, & sic empyreuma semper sapiant, IDEM ibidem. Id etiam in aquis stillatitiis obvenire IDEM. Tum etiam calcem sive vivam, sive delapsam cum sulphure in hepar abire, quod nec creta nec aliæ terræ, quas alcalinis adscribunt, faciant. SPIELMANN.

Aqua calci vivæ superfusa quia lactescit, lac calcis dicitur, eadem tamen brevi clarescit crystallina, iterum præcipitata ad fundum calce, & supernatante pellicula opaca salina; hæc cremor calcis dicitur, difficulter in aqua solubilis, ablata renascens pertinaciter; in hac sal calcis quæsitus, qui compulsis omnibus experimentis naturæ mediæ, qualis in selenite est, affirmatus MALOUIN: acidus, naturæ salis marini basi terræ iuncti, DU HAMEL: nitrosus NAUDOT. Reptitis vero experimentis, etiam novis institutis, sal nullus in calce est, MACQUER, & indolem salinam solum acquirit aquæ iuncta calx, STAHL. Difficilis conceptus!

Nunc vero absoluto de calce viva tractatu, demonstravit industrius vir MEYERS, pelliculam hanc nec gypsum, nec selenitem esse, cum spiritu falis in integrum solvatur, quod gypsum non facit, sed terram calcaream tenuissimam aqua saturatam, ipsumque lapidem calcareum Osnabrugensem, nec in se alumen, nec sulphur, nec vitriolum, nec horum acida in se continere, nec illud nitri, aut falis, neque etiam hæc calci vivæ inesse: sed calcem vivam præcipue consistare

I Terra calcarea.

II caustico, seu acido pingui.

A secundo hoc principio potissimum, tum etiam a primo quandoque pendere ait omnes adeo mirabiles calcis proprietates, eas scilicet, quas cum alcalinis communes habet, tum etiam eas, quas proprie possidet; indeque explicat phænomena chemica plurima, quorum pauci mentionem injecere. Quare librum hunc summopere meis recomendo discipulis, ut veram per experimenta captam multarum rerum explicationem hauriant, viri ingenium, viresque merentur, & nunc, licet id plurimis forte displiceat, aperte dicam, nec academicorum ullum, nec ullum medicorum, adeo solide, adeo geometrice aliquod pertractasse argumentum, ut quidem laboriosissimus Vir faum.

Aqua calcis in usum medicum adhibita primaria, vel secundaria est, posterior priori non imbecillior *Essays d'Edimburg* T. I. etiam decimæ, 20. 30. infusionis, eiusdem virtutis est, ac primæ, *Cl. ALSTON Dissert. sur la chaux vive*, & calcis in aqua solubilis pars una 1500. etiam 1800. partes aquæ imprægnare

re

re valet, IDEM, & 30. grana calcis vivæ tanto fenore aquam calcis largiuntur, ut hæc 92. vicibus pondus calcis superaret, licet essent solum 10. grana calcis solutæ in eadem hac aqua, IDEM.

Centum quinquaginta mensuræ aquæ calcis, circiter libram unam terræ largiuntur, hinc uncia una aquæ habet $1\frac{1}{4}$ granum, quod tamen adhuc aqua imprægnatum sit; notatu enim dignum est, ponderis non exiguum augmentum calcem vivam in aqua suscipere, quod iterum experimentis industrii MEYERS debetur; dum enim uncias calcis sedecim, quater consecutive coqueret cum aquæ mensuris sex, tum demum ficaret remanentem a viginti quatuor mensuris aquæ, ad pulveris siccitatem calcem, invenit eam, quæ residua esset, viginti uncias cum dimidia habere. At unde hoc ponderis augmentum, dum tamen viginti quatuor mensurarum decocta calcis vi saturata fuere? ab aqua est IDEM, idque confirmat exsiccati pulveris calcinatio. Cæterum ipsa decocta vix non eandem calcis quantitatem suspensam tenebant: primum nempe drachmam cum granis quindecim habebat, secundum, tertium, quartum aliquot solum granis destituebantur, cuius rei comprobationem dabat præcipitatio oleo tartari per deliquium facta.

Est vero sequens aquæ calcis vivæ conficiundæ optimus modus. Calcis vivæ libra una in octo, decem aquæ pluvie mensuris, continua agitatione, ut tota deliquescat, exstinguitur; colata vasis plenis obturandis infusa servatur ad usus; in aere aperto servata imbecillis est, hinc etiam minus plenæ lagenæ inefficaces sunt, quæ tamen cito animentur admixta nova nondum exstincta calce.

VIS MEDICA ad plurima utilis: laudatur in acido ventriculi, fluore albo, dysenteria, BURLET, ulcere interno, MORTON, acrimonia muriatica, scorbuto ab eadem causa, BOERHAAVE, lacte, syrupis, herbis mucilaginosiis aliis, temperata; etiam ad scrophulas aquam calcis vivæ, aqua fontana, in qua pugillus summitatum roris marini decoctus fuit, paratam, laudat FAVNE. *Recueil des pieces qui ont concourru pour le prix de l'Acad. de Chirurg.* T. III. Si maciem inducit, alvum exsiccat, parcius utendum, temperanda magis; datur ad uncias quatuor, quinque, unam, duas libras de die, idque per menses, cum æquali portione, etiam maiori, lactis, prout æger facilius fert; dari adhuc in potum ordinarium potest.

Laudatur etiam in calculo, tum ea, quæ ex lapide calcareo confecta est, tum quæ ex ostracodermatum calce præcedenti duplo efficacior est, sive per os assumpta sit, aut in vesicam injecta, de qua re legi merentur pulcherrima tentamina BROWNE LANGRISH *Physical experiments upon Brutes in order to discover a Safe and easy method of dissolving the stone in the Bladder by injections*, London 1756. & WILLIAM BUTTER *a Method of Cure for the stone chiefly by injections*. Verum repetitis experimentis, thermis Carolinis prærogativam in dissolvendo calculo, præ aqua calcis vivæ tribuit SPRINGSFELD. Cæterum adhuc ad febres intermittentes valere ALSTON, MENZIES apud eundem, diureticam esse, etiam anthelminticam, alios reliquisse tenendum.

Externe aquam calcis ita temperatam, ne exulceret, contra vitiliginem, & lepram HIPPOCRATES, ad

ad ulcera plorantia, fistulas, tineam, sirones, forma lavamenti chirurgi feliciter adhibent, adhuc nuper ulcus scorbuticum rebelle percuratum hac, *Medical observations*. Cum oleo olivarum, amygdalarum, subacta linimentum constituit, contra ulcera plorantia & ambusta laudatum; cum sapone veneto, & lixivio calcis vivæ factum linimentum, ad scrophulas claufas calide applicatum, egregium, FAVNE *l. c.* cum mercurio sublimato aquam phagedænicam facit, flavam, exsiccantem, quæ spiritu vini camphorato imprægnata vulneraria habetur LEMERY. Aqua calcis spiritu vitrioli dives, antiseptica dicitur GEOFFROY; Vitriolo veneris infecta, saphirina, collyriis, saccharo saturni imprægnata lactescens, erysipelati, scabiei, ulceribus malignis, fotu utilis habetur. Laudat adhuc linimentum ex calce viva, & melle paratum, ad dolores scorbuticos, & arthriticos FULLERUS. Simile exsiccans, cum calce lota, quæ non amplius rodit, alii extollunt. Viva venenum est, quod vel ædificia recenter exstructa docent, ut inde paralyfis, rheumatismi, apoplexia, mors.

Calx testarum ovorum princeps ingrediens est lithontriptici illius anglicani; ex hac cum sapone massam lithontripticam gratiorem conficit HARTLEY *Gentleman's Magazine 1752. 1753.* ℞. Saponis Hispanici rasi libras quinque, ostrearum calcis unam, superfunde aquæ mensuras quinque, coque in vase stanneo ad saponis solutionem, effundantur in vas terreum crusta vitrea obductum, aeri libero exponantur, agitentur, donec sapo lenis sit, & consistat forma, ad pilulas apta; ubi consistentiam non habet, inspissari in vase stanneo ad ignem potest; ubi acrior est, aqua lenire debet: sumi ad unciam unam, & ultra de die

K 4

potest.

potest. Vix vero adeo liberaliter procedendum post monitum *ÆSCULAPII Angli HUXHAM*, dum phthisim, scorbutum liberalius assumpta familia inducunt.

SALIA ALCALINA VOLATILIA oleosis inquinata partibus a nonnullis in hanc indicationem plurimum laudantur.

ACRIMONIÆ OLEOSÆ,
BILIOSÆ PUTRIDÆ
CONTRARIA.

VICTUS ex farinosis, acefcentibus plantis.

POTUS ex iisdem, vel ex fructibus horæis decoctis.

CASSIA FISTULA vide *Purgantia*.

MANNA vide *Purgantia*.

MEL vide *Antidota*.

SACCHARUM *Off. Classis Arte productorum.*

Ordo Vegetabilium gramineorum. *Germ. Zucker. Gallis Sucre. Anglis Sugar.*

Ex arundine saccharifera pressus, coctus, mediante lixivio ex cineribus & calce viva facto, sæpius despumatus, inspissatus, insolatus succus, saccharum dicitur, licet etiam ex aliis paratum tale vocetur: ita ex betæ albæ, rubræ, dauci, fîsari, radicibus, saccharum paratum, *MARGGRAF Acad. de Berlin 1747.*
Ex Apocyni specie *Acad. des Sciences 1703.* ex acere
Ame-

Americano, *Memoires, de Mathematique & Physique presentées a l'Acad. Royale des Sciences* T. II. cuius vis bechica, demulcens, in tussi, raucedine, utilis. GAUTIER. *ibid.* ex acere campestri GRUNER. *Franconica collect.* Vol. IV. Adhæc ex lacte saccharum lactis officinis receptum, acrimoniis utile, conficitur.

Sacchari variæ species sunt, variis etiam dotibus præditæ. Est vero saccharum sal essentialiale inflammabile oleo acido & terra constatum.

SACCHARUM CRUDUM, etiam THOMÆUM nonnullis vocatum, oleosum, pingue, in aere humescens, impurum, omni acrimoniæ, præterquam oleosæ conveniens. Interne raro datur, in clysmatibus, solvendi, & demulcendi scopo præscribitur vilissimum, ab uncia una, ad duas.

SACCHARUM *Pyramidale*, niveum, læve, sæpius rafinatum, in aere siccum manens, aqua statim solubile, salis alcalini acido temperati magnam vim in se recondit, docet sal ammoniacum saccharo hocce tritum. Id saponaceum magis, olea aquis miscibilia reddit, magis abstergit, ut in hac acrimonia oleosa princeps; hinc in febribus acutis, ubi plethora oleosa pessima mala minatur, adeo utile, L. B. van SWIETEN maxima dosi exhibitum. Etiam acre dentes exedit, oculorum pannos absumit pulveratum, calamo inflatum; a corruptione plantas, succos harum præservat, artificio in confervis, & syrupis noto: adhæc antidotum est veneni, quo Americani tela sua imprægnant, & valens in scorbuto medicamentum habetur, BISSET. *Treatise on the*
K 5 *Scur-*

154 *INSPISS. ACR. OLEOS. CONTR.*

Scurvy 1755, & in incipiente hydrope oxi saccharum, quo alimenta præfertim animalis generis condiantur, egregium TYSSOT de hydrope.

SACCHARUM *Candum* ad funiculos crystallifatum, angulosum, album, & flavum est, præcedenti demulcens magis, magis oleosum, in potibus theiformibus ad morbos pectoris asperos priori præferendum. **BOERHAAVE.**

SACCHARUM *Rosaceum* in phthisi pulmonali ab omni tempore proficuum fuit allicuo usu,

CLAS-

CLASSIS OCTAVA
EVACUANTIUM.

I. SUDORIFERA.

Quæ insensibilem perspirationem, visibilem, aquosam, efficiunt, talia dicuntur.

Usum hæc habent in miasmate quocunque maligno suscepto, pestifero, venenato, venereo subtiliori nondum fixato, in constitutione epidemica cognita, in morbis subcutaneis, scabie, psora, lepra, lue Gallica, ulcerosa, tum in incipiente sudore critico; non tamen omnia promiscue adhiberi debeat, his enim casibus, aliis alia magis præferuntur.

Contra indicantur vero I. a crassitie sanguinis, ab inflammatione obstructione graviore. II A nimia humorum solutione corporis debilitate, ut in hectica &c.

Cæterum disposito corpore sudorifera petuntur

1. Ex potu aquoso calido.
2. Acidis. Aceto simplici
destillato, quæ optima.
3. Ex antimonialibus, ut sibi diaphoretico non
abluto &c.
4. Ex stimulantibus P. I.

- 5. Ex

5. Ex aromatibus, acri, & subtili acrimonia præditis. In hanc classem veniunt

ABSINTHII *infusio calida* P. I. p. 129, seq.

ABROTANI *infusio calida* P. I. p. 128.

AGERATUM exoletum.

ALLII omnes species.

ANISUM P. I. p. 134.

ANGELICA P. I. p. 133.

CALENDULA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Ringel-Blümlein. *Gallis* Souci. *Anglis* Marygold.

CALENDULÆ *feminibus radii cymbiformibus, echinatis, disci bicornibus,* flores nobis solum officinales, acre, amarum, aroma habent, in potum calidum elicitum, sudoriferum: acetum calendulæ egregium, alexipharmacum. DIEMERBROEK.

CALAMINTHA P. I. p. 136.

CARDIACA, tanto nomine indigna, exoleta.

CARDUUS BENEDICTUS *Offic. Botanicorum.* CNICUS. Classis Naturalis Compositarum Capitatarum. *Germ.* Cardobenedict. *Gallis* Chardon benit. *Italis* Cardo benedito. *Anglis* Holy thistle.

CNICUS *caule diffuso, foliis dentato-sinuatis.* Amarissima planta, sale communi dives, *Acad. de Ber-*

Berlin, 1747. tartaro ammoniacali GEOFFROY, officinis herbarum, flores, femina, largitur.

In decocto calido, scopo sudorifero, quem certo attingit, datur convenientissime manipulus semis, unus: In peste recommendat PALMARIUS, addito aceto. Pulvis ad drachmam semis datur languenti ventriculo, quem roborat. Succus subemeticus, uncia unius, duarum dosi, decocto, aqua stillatitia dilutus, febribus intermittentibus, viscerum obstructionibus, ictero utilis. Externe ad fugillata formentum ex hac planta, aut ex contusa planta cataplasma, aqua marina dives, valet. Inestne plantæ vis antipleuritica?

PRÆPARATA.

Conserva cardui benedicti, drach. I. aliquoties de die egregii usus. *Extractum* valens, scrupuli unius mole, quod cum laudani opiatu momento potissimum sudoriferum, ETTMULLER habet. *Syrupus* bonus. *Aqua* stillatitia aliis laudata; *Sal* essentielle, & fixum, digestivum, incidens.

CARDUUS MARIÆ *Offic. Botanicorum.*
 Classis Naturalis Compositarum Capitatarum.
Germ. Mariendistel. *Anglis* Milk-Thistle.
Gallis Chardon de notre Dame.

CARDUUS *squamis calycinis margine apiceque spinosis*, in amarore præcedenti remissior, ad eadem fere laudatur: salem enixum in planta suspicatur TOURNEFORTIUS, speciem tartari *Acad. de Berlin* 1747. Sudores, urinas movet, viscerum infarctus solvit. Semen in hydrophobia specificum proposuit LINDANUS, experimento nondum obfirmatum; an in pleuritide pro-

prodest? ut certum etiam hodie proponit UNZERUS *Promptu. Hamburgicum XI. Tom.* Externe decoctum, aqua stillatitia, ulceribus erodentibus utilia dicuntur.

CARLINA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Capitatarum. *Germ.* Eberwurtz. *Gallis* Carline. *Anglis* Carline Thistle. *Italis* Carlina.

CARLINÆ caule unifloro, graveolens, amara radix, sola adhibetur. Datur in pulvere a scrupulo uno, ad drachmam semis, in infuso ad unciam semis, scopo sudorifero, alexiterio. Ad magicos usus alii valere volunt, in hysterica passione, scabie, L I N N E U S,

CARYOPHYLLATA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis, Calyciflorarum. *Germ.* Benediktenwurtzel. *Gallis* Galiot. *Anglis* Avens,

CARYOPHYLLATÆ pinnis paucioribus, rhomboideis, tubarum sine uncinato, radix, & folia, officinalia sunt. Radix caryophyllorum saporem cum adstrictione habet: vis totius plantæ balsamica, roborans, in vinum elicita, ad ulcera scorbutica, aquosa, ichore diffuentia, ad fistulas, gingivas scorbuticorum laxas, præstans: foliorum recentium in podagra infusum commendatur, quod sub debito regimine sudoriferum. Dosis non est limitata. Aphrodisiacam radicem observavit OVELGRUN. *Act. Phys. Med. Acad. N. C. Vol. V.*

CEN.

CENTAURIUM MINUS *Offic. Botanico-*
rum. GENTIANA *Classis Naturalis Pauci-*
flam. *Germ.* Tausend-Gulden-Kraut. *Gallis*
petite Centaurée. *Anglis* Lesser Centaury.

GENTIANA *foliis trinerviis, ovatis, floribus*
umbellatis, tubo strictissimo; amarissima planta, sto-
 machi vitia emendat, febres intermittentes pellit, sudo-
 rem movet: præscribitur ipsa herba, vel eius summi-
 tates infundendæ: plantæ unc. semis, vel summitatum
 pugilli duo, tres, in infuso semivinoso ob amarorem:
 pulveris scrupulus, dosis. Decoctum externe trau-
 maticum familiare.

PRÆPARATA.

Conserva non multum in usu. *Extractum* efficax,
aqua stillatitia vix laudabilis, *sas* inutile.

CHINÆ RADIX *Offic. SMILACIS Botani-*
corum. *Classis Naturalis Incompletarum.* *Germ.*
Pockenwurtz. *Anglis* China.

SMILACIS *caule aculeato, foliis orbiculato-ova-*
tis, inermibus, quinquenerviis; radix, sola officina-
 lis, decoctum dat demulcens, saponaceum tamen, in
 acrimoniis laudatum, adhæc sanguinem mundificat,
 lvi veneræ, arthriticis, rheumaticis, & podagricis
 affectibus prodest: in decocto inspidæ uncia semis,
 in substantia drachma semis, una, datur. In dispo-
 sitis calidæ plantæ sorbitio sudorem movet.

CON.

CONTRAYERVÆ RADIX *Offic. Botanicorum* DRAKENA. *Classis Naturalis* . . .
Germ. Giftwurtz. *Gallis* Contrajerva. *Anglis*
 Counterpoison.

DRAKENA *scapis radicatis*, alexiteria, sudorifera, ubi exstimulanda natura in febribus, magni usus: laudatur etiam in peste, miasmate in sanguine vago, nondum fixato, ut alia sudorifera: adhæc stomachica est, carminans. In infuso dosis uncia semis, in pulvere scrupulus. Tinctura spirituoſa multum movet.

COSTUS dicitur inter *Diuretica*.

DICTAMNUS CRETICUS P. I. p. 145.

ALBUS P. I. p. 145.

ENULA CAMPANA. P. I. p. 146.

EUPATORIUM vide *Diuretica*

HYSSOPUS P. I. p. 148.

LAURUS P. I. p. 151.

LEVISTICUM *Offic. Botanicorum* LIGUSTICUM. *Classis Naturalis* umbelliferarum.
Germ. Liebſtöckel. *Gallis* Levelſche. *Anglis*
 Lovage.

LIGUSTICI *foliis multipartitis, foliolis superne incisis*, herba, radix, semina, officinalia habentur: vis plantæ grata, alexiteria, sudorifera; in infuso foliorum manipulus semis, seminis vel radicis uncia semis; dari etiam in pulvere possunt radix, & semen, gran:

gran: quindecim dosi ad viginti, scopo eodem, vel carminante. Succum foliorum recentium ad scopum emmenagogum suppressis menstruis specificum habuit FORESTUS, ad uncias tres exhibitum. Est etiam succus radices summe solvens, ut gummi-resinosi non cedat, BOERHAAVE. Semen masticatum, deglutitum, vel cum foliis aqua, & vino coctum, potenter iuvat suffocatione hysterica correptas, HAMNERIN *Dissert. C.*

MARRUBIUM ALBUM. *Vide Emmenogoga.*

MELISSA. P. I. p. 117.

MENTHA. P. I. p. 154.

NASTURTIA & omnes antiscorbuticae p. 81. seq.

ORIGANUM VULGARE *Offic. Botanico- rum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ* Wilder - Majoran. *Gallis* Origan. *Anglis* Origane.

ORIGANUM *spicis foliosis coloratis, umbellatis, odorata, subacris, sudorifera est, etiam morbis pituitosis pectoris dicata, incidens, melle diluta.*

Forma infusi vel electuarii. Infunditur manipulus semis, vel ut thea usurpatur cum melle.

ORIGANUM CRETICUM *Offic. Botanico- rum.* Classis Naturalis Ringentium.

ORIGANUM *spicis tetragonis, præcedenti calidior, odoratior, etiam stimulantior est, majorum vi-*
Cranz *M. M. T. II.* L rium,

rium, minori dosi danda. Oleum stillatitium gossypio exceptum, denti carioso inditum, odontalgix medetur destructione nervi; at in hac re nihil peculiare est, faciunt id alia calida plurima.

PETASITIS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Pestilentz-Wurtz. *Gallis* Herbe aux Tigneux. *Anglis* Butterburre.

PETASITIDIS *floribus spicatis, flosculis omnibus androgynis* HALLERI, radix acris, aromatica, amara, exliccata carbonibus iniecta scintillat, & inflammatur, HILL *de Diaphoreticis*, etiam destillata oleum, & spiritum inflammabilem largitur, IDEM. Sic etiam extractum resinofum totum comburitur, IDEM. Radix sudorem pellit, alexipharmaca: uncix semis pondere in anaticis partibus aceti, & vini infusa calide cochleatim sumpta, vix fallit; adhuc stimulans, potenter incidens, in asthmate BUCHWALD, etiam in epilepsia L. B. van SWIETEN, uncix pondere in hydromellis libra una infusa, & aliquot uncis matutino tempore ieiuno stomacho diu sumpta, dato bis terve in mense purgante. Externe valet ad bubones in peste adhibitum cataplasma, HALLERUS. Podagram etiam idem superavit. WOOD.

PEUCEDANUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Saufenchel. *Gallis* Queue de porceaux. *Anglis* Sovvfennel.

PEUCEDANI *pinnis duplicatis pinnatis, foliis latiusculis, longe trifidis*, radix, calida, acris, ad asthma mucosum, difficilem expectorationem, paralyfism, strangulatum uteri, commendatur, uncix semis, unius dosi

dosi in infuso. Vulneratum peucedanum lacrymam stillat aromaticam, nondum probatam.

POEONIA *Offic. Botanicorum.* Classis Multiflam. *Germ.* Gichtwurtz. *Gallis* Pivaine. *Anglis* Peanie.

POEONIA quoad varias partes, variis celebrata, etiam multis officinis recepta, non tamen omnibus habetur. Flores sopotiferi plurimis desiderantur: radix antispasmodica, antiepileptica multis, sudorifera aliis, veneni suspicionem incurrit apud HALLERUM. Semina eadem vi gaudent. Datur radix in pulvere a granis decem ad triginta; in decocto a drachmis duabus ad unciam semis. Seminis eadem dosis in pulvere, emulsione, infuso.

ROSMARINUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Rosmarin. *Gallis* Rosmarin. *Anglis* Rosemary. *Italis* Rosmarino.

ROSMARINUS gravi, & penetrante est odore, sapore acri, subamaro. Totus excitans, nervinus, in syncope, passione hysterica, vertigine senili, apoplexia, paralyfi, lethargo, & aliis morbis frigidis, instar thee sumptus, etiam vinis medicatis ad manipulum semis infusus, aut pulvere ad grana quindecim datus. Flores per excellentiam *anthos* dicuntur, ex his conferva feni ob debilitatem drachmæ unius, duarum ponderis, semper matutino tempore sumpta, superpota aqua stillatitia, conveniens.

Aqua stillatitia, spiritus vulgo aqua Regina Hungaricæ dictus, oleum stillatitium, efficacia remedia: Oleo

roris marini in immani coccygis dolore, parti illito, æger convaluit HANNÆUS *Ephem.* N. C.

RUTA P. I. p. 157.

SABINA 158.

SAMBUCI *Flores* P. I. *Roob.* p. 58.

SANTALUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflor. *Germ.* Sandelholz. *Anglis* Sanders. *Gallis* Santal.

SANTALA tria sunt; *citrinum, album, rubrum;* citrinum fragrantissimum, odore ex moscho, & rosis composito, ob oleum essentielle plurimum, sapore amaro, multum resinoso, ut inde principia pateant calida. Album in omnibus debilius est: rubrum utroque potentius adstringens: his etiam alia ligna substitui solent.

VIS MEDICA stimulans, balsamica, fudorifera, citrini, & albi rasorum, in infusis drachmarum trium, uncix semis pondere, non spernenda. Rubri fixioris adstringens, roborans vis, coctione elicitur, fudores, hæmorrhagias compefcit, uncix semis dosi in libra una aquæ; sed eur in his subvenenatam vim, & ut novis nominibus loqui amat, synochizantem culpat LINNÆUS? An ex BONTIO? Gratum, reficiens, ex santalo citrino destillatione obtinetur, oleum nempe quod paucis notum. GODFREY.

SASSAFRAS P. I. p. 127.

SCABIOSA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Comp. Aggregatarum. *Germ.* Grind-Kraut. *Gallis* Scabieule. *Anglis* Scabious. *Italis* Scabiola.

SCABIOSA *corollæ quadrifidæ, corollæ radiatis, caule hispido,* amara, & bechica multum recom-

men-

mendatur BOERHAAVE, seu in decocto, seu in succo sumpta. Multum saponacea absque multo motu resolvens, in ulceribus venereis etiam utilis, BUCHWALD. *Extractum* probandum: aqua stillatitia haud laudabilis. Nec plantæ, nec præparatorum serupulosa dosis est.

SCORDIUM *Offic. Botanicorum.* CHAMÆDRIS. *Classis Naturalis* Ringentium. *Germ.* Lachen. Knoblauch. *Gallis* Germandre d'eau. *Anglis* Garleke mandoc.

CHAMÆDRIS *foliis ellipticis, mollibus, verticillis inter folia paucifloris*, odore alliato, gravi, sapore amaro, acri, inter alexiteria, & antigangranosa primaria, BOERHAAVE. Ad manipulum semis pro usu interno infusa, manipulum unum, unum semis pro fomento, vel cataplasmate cocta. Sudorem certo movet, etiam ad pestem laudata, morbos ischiadicos, rheumaticos tollit, potu, & fotu.

PRÆPARATA.

Aqua scordii composita, efficax, sudorifera, *conserva, extractum*, valentia, *electuarium* diascordium opio dives, in dysenteria laudatum. *Syrupus*.

SERPENTARIA VIRGINIANA *Off.* ARISTOLOCHIA *Botanicorum.* *Classis Naturalis* fructiflorarum. *Germ.* Spanisch - Schlangenkraut. *Gallis* Viperine. *Anglis* Snake-root.

ARISTOLOCHIA *caule anguloso, floribus solitariis, recurvis*, sudorifera omnium observatione, antiseptica, FRINGEL *Philosoph. Transact.* antifebrilis SYDENHAM, etiam contra pestem laudatur, & in si-

ne morborum acutorum, ubi materia cocta per sudorem expellenda, in convulsivis motibus, WILLIS. Purgantium vim infringere HARTMANN. Datur in infuso a drachmis duabus ad unciam dimidiam, in pulvere a scrupulo ad drachmam semis.

SERPENTUM RADIX *Off.* OPHIORRHIZA L. Classis Pauci-stam.

OPHIORRHIZA vix multis officinis recepta, nec iis, quibus recepta, sincera, DARELLUS: colubrini ligni optima & præstantissima species, ad febres intermittentes, morsus serpentum, & vermes valet, IDEM. Dosis uncia semis ad summum in decoctis, vel drachma semis in essentijs: ligna enim rarissime in substantia propinari debent, IDEM. Ex hoc cum alijs fit lapis de GOA, LOCHNERUS. Ad hydrophobiam etiam laudat LINNÆUS. Cæterum sudoriferum est egregium, ut & lignum colubrinum vulgare.

SILER *Off. Botanic.* TORDYLIUM Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Sefel. *Gallis* Sermontaine. *Anglis* Siler.

TORDYLIUM *involucris partialibus longitudine petalorum, foliis ovatis, laciniatis; semen creticum inter sudorifera, carminantia, laudatur scrupuli, vel drachmæ semis dosi.*

TANACETUM *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Nudarum. *Germ.* Wurm-Kraut. *Gallis* Tanaise. *Anglis* Tanfy.

TANACETI *foliis pinnatis, pinnis pinnatifidis, serratis, herba, flores, semina, omnia balsamica, sudorifera, stomachica, anthelmintica, emmenagoga sunt,*

font, hydropicis, & hysteriis utilia, LINNEUS. Flores pulverisatos drachmæ pondere, pro egregio antihysterico, alii recommendant. Herbarum dosis in infuso in nupulus semis, florum pugilli tres, qui & instar thee sumi possunt. Seminum in pulvere dosis drachma semis, una. *Aqua stillatitia laudabilis, oleum destillatum potens.*

VALERIANA. vide *diuretica.*

VERONICA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Ehrenpreis. *Gallis* Veronique. *Anglis* Speedwel.

VERONICA *spicis lateralibus pedunculatis, caule procumbente,* calide instar thee pota, multis sudorifera habetur, licet hanc vim nec eminentem, nec certam habeat: blande adstringens est, in ulceribus viscerum internorum conveniens, etiam in phthisi, BRESLAV. Cæterum & succum ad uncias duas de die potum podagræ mederi, BOERHAAVE; in infuso manipulus semis, ad libram unam aquæ.

VINCETOXICUM *Off. Botan.* ASCLEPIAS. Classis Pauciflorum. *Germ.* Schwalbenwurtz. *Gallis* Domte venin. *Anglis* Swallow-wort.

ASCLEPIAS *foliis ex ovato lanceolatis, glabris, floribus racemosis, albis.* HAL. Recens veneni criminatur ob familiam, aliis alexipharmaca censetur, externe ad glandulas induratas, ulcera fordida, tumores mammarum. TOURNEFORT. Dosis in decocto uncie semis, unius: in pulvere scrupulus unus, etiam duo, dantur.

VIRGA AUREA vide *Diuretica.*

L 4

ARTE-

ARTEFACTA COMPOSITA.

FULIGO *Off.* Combustibile omnium, ignis aperti ope, vernicis specie caminis inhærens, productum, ingrati odoris, saporis nauseosi amari, destillatum dat primo aquam pellucidam, fetidam tamen, tum copiosam lacteam, pinguem, tum salem flavum volatilem, alcalinum, oleosum, atrum crassum causticum oleum in collo retortæ, sal ammoniacum. Fuligo omnibus patet mensuris tam aquosis quam spirituosis.

USUS MEDICUS ipsius fuliginis satis rarus, licet potenter incidat, & stimulet in frigidissimis morbis; optato sæpe successu in catapotia cogi **BOERHAAVE**. Sunt qui etiam fuliginem in scabie retropulsa magnarum virium habent, hi solum præscribunt, alii momento camphoræ actuatam. Tinctura fuliginis non in omnibus officinis habetur, gutt: quadraginta dosi, bis terve in die, in Nosocomio Regio Edinburgenfi, exhibetur.

MITHRIDATIUM & omnia Theriacalia.

SALIA VOLATILIA rectificata, vel sola, vel mutata, in salem medium.

SPIRITUOSA STIMULANTIA vehiculo calido excepta.

OLEA EMPYREUMATICA. Ita oleum animale **DIPPELII**, quod ad guttas tres infusum uncie dimidiæ spiritus vini, quatuor hominibus datum, uberimum sudorem provocavit. **HOFFMANN. CARTHEUSER.**

SPI-

SPIRITUS VINI VAPOR nudo corpore lineo cerato undique tecto susceptus, profundissimos sudores facit, robustissimis etiam periculosos si nimis protrahantur.

PHOSPHORUS *Offic.* Classis arte productorum.

PHOSPHORUS glaciale est ex urina præparatum, quod expositum aeri in tenebris lucet, & ardet: Hoc ex urina putrefacta primo, dein etiam ex aliis substantiis productum; ita ex feminibus sinapi albi, & nigri, ex feminibus Nasturtii hortensis, ALBINUS, ex fecali tritico, aliis POTTIUS vidit, quæ omnia etiam MARGGRAFIUS obfirmavit, qui insuper quibus ex substantiis parari vere possit, quibus non liceret, reliquit, optimamque methodum parandi phosphori communicavit.

De Noctiluca huius aereæ ex urina paratæ PRINCIPIS non unus omnino est omnium consensus: de Phlogisto quidem dubia haud sententia est, sed præcipua de Natura acidi eius controversia est; Nam & huic salis inesse acidum HELLOT, MACQUER, & duplici acido, hoc vitrioli, illo salis cum terra vitrescibili & phlogisto exurgere Phosphorum MULTI ALII. Ex Acido urinæ proprio & inflammabili constare principio HANCKEWITZ *Phil. Transact. abridged.* Vol. IX. MARGGRAF *Scriptis Chemicis*, & qui illos hodie sequuntur non pauci dicunt. Expendenda Argumenta sunt.

Ea sunt HELLOTII quæ primo probent destillati Phosphori omnia producta, acidi salis manifesta habere indicia; Nam & Sal ammoniacus, paulo antequam

prodeat Phosphorus, in collo sublimatur, etiam evaporata ampullæ aqua a tartari adiecto sale habetur, nares volatili urinoso odore feriens, qui in alio experimento sublimari possit: Caput mortuum elixiviatum, inspissatum calcinatum nihil nisi salem marinum exhibet, & idem caput mortuum methodo *glauberiana* oleo vitrioli concentrato tractatum salis dat spiritum volatilem, calidum aurum solventem: Adhæc Phosphori in aere deliquescentis acidum liquorem non præcipitare Calcis oleum, argentum vero spiritu nitri solutum in veram lunam cornuam agere plurimis in *Acad. Reg. Scient.* 1737. probavit.

Sunt vero non pauca alia, quæ ex ipso MARGGRAFIO adiici momenta possunt. Sal urinæ fusibile quod Phosphori in se continet Acidum, destillatione ammoniacale largiri sublimatum in Eiusdem viri experimento p. 86. æquales salis ammoniaci & fusibilis salis portiones destillatas nullo modo tentari aut mutari in alio p. 105. urinæ salem in spiritu nitri solutum præcipitare argentum p. 107. nec adeo vehementer aut certo salis in sale marino acidum expelli a Phosphori acido ut non plurimum in crystallos cubicas denuo concrevens supersit p. 104. & etiamnum certum est sine salis acido, nunquam Phosphorum in compendioso & fructuoso, quem adeo laudat, processu parasse MARGGRAFIVM, quin massæ ex inspissatis urinæ libris decem pulveratorum carbonum libræ dimidiæ compositæ semper addiderit saturni cornui *acido salis bene saturati* libras tres p. 62. & ex alijs Eiusdem viri experimentis evidens est solam urinam absque acidi salis interventu minorem semper Phosphori quantitatem dedisse, salis addito acore maiorem p. 72. Cæterum *Cl. MARGGRAFII* & experimenta & contrariæ expendendæ rationes sunt qui-

quibus tamen compulsis omnibus ultimo clucescat Phosphori acidum salis quidem esse posse, sed in hoc multum immutatum p. 74. ut ultimo sit fere unus omnium consensus.

PROPRIETATES lucidi huius corporis sunt in aere libero deliquescere, accendi flamma in loco obscuro conspicua cærulescente, in vacuo non extinguenda, quæ contra vividior in rationeeducti aeris increfcatslare *Philos. Transact. abridged.* Vol. III. solvi leviter in aqua & spiritu vini HOMBERG. *Acad. des Sciences* 1711. & solum post multos annos, exigua in superficie inutatione animadversa HELLOT *Acad. des Sciences*, ita tamen ut liquida hæcce acida sint HOMBERG l. c. solvi in omnibus oleis pressis interveniente calore, etiam in ipso Petræ oleo & æthereis: Aquam in qua coctus est Phosphorus luminosam reddere ut & olea in quibus solutus est. In aere aperto combustum, caput mortuum relinquere, rubrum, tenax, ceræ simillimum SLARE l. c. FROBENIUS HANCKEWITZ Vol. IX. adeo acidum, ut stupefaciat dentes, ferrum dissolvat SLARE l. c. Vase calido exceptam unciam Phosphori & sub campana deflagrantem in flores sublinari albissimos drachmarum decem ponderis, ut igitur duarum drachmarum ponderis accesserit augmentum HANCKEWITZ l. c. Aeri expositos flores resolvi in liquamen oleo sulphuris per Campanam simillimum uncias quatuor cum duabus drachmis ponderans IDEM: crudum caute rasum orbi vitreo impositum in aere humido in liquamen resolvi ter superans primitivum pondus SLARE l. c. fere octies HANCKEWITZ l. c. Gustu spiritum sulphuris aut salis referens SLARE & priori liquori florum simillimum, qui etiam vitrificari possit in vitrum cæruleo viride duritie fere ad
amau-

amantinæ HANCKEWITZ l. c. Cæterum cum sulphure communia multa Phosphorus habet, qui etiam in id sublimari possit IDEM, est tamen in aliis multis distinctus a sulphure Phosphorus.

USUS MEDICUS gr. II. III. dosi diaphoreticus, analepticus, vel solus, vel theriacæ iunctus. Sunt etiam qui ad dolores Rheumaticos laudent & Miliaria, & Morbillos & Inflammationes. Sal essentielle urinæ maxime diureticum habet BOERHAAVE, in asthmate; fluore albo alii recommendant dosi gr. V. X. aliquoties de die. Sed officinæ non habent. An liquamen Phosphori calculos solvit?

SUDOREM NIMIUM INHIBENTIA.

1. Aer frigidior.
2. Incrassantia.
3. Adstringentia, & roborantia.

CORTEX PERUVIANUS p. 35. fq.

SALVIA in spiritu vini infusa P, I. p. 159. fq.

CLAS.

CLASSIS NONA.

EVACUANTIUM

II. DIURETICA.

Quæ medicamenta efficiunt, ut lotium maiori reddatur copia, quam cæterum absque horum auxilio reddita fuisset, DIURETICA vocantur. Hæc vero vel aquosi laticis copiam augent, & maiorem quantitatem humorum subministrant, vel motum humorum in has partes, manente eadem laticis aquosi quantitate determinant, vel demum obstacula, aut secretionem ipsam, aut secreti humoris effusionem impediunt, tollunt, quo casu, Incidentia, Anodyna &c. sæpe Diuretica habentur.

Indicantur

1. a signis coctionis.
2. a fluxu critico.
3. a materie peccante salina, saponacea, scorbutica, purulenta. BOERHAAVE, exanthematica MAUCHARD ex CL. SIGWARD, cum optima purpuram tractandi methodus fit diuretica nitrosa, non calefaciens IDEM.
4. a loco affecto.
5. a constitutione epidemica.
6. a temperie ægri auscultante huic evacuationi, vel assueta.

Inter

Inter hæc primaria aqua, & omnia aquosa, maxime salibus alcalinis, neutris, actuata. Serum lactis, lac acidum, ebutyratum &c. cum regimine frigido.

VEGETABILIA.

ALKEKENGI *Offic. Botanicorum.* PHYSA-
LIS Classis Pauci - stam. *Germ.* Iudenkir-
schen-Kraut. *Gallis* Coqueret. *Anglis* Win-
ter-Cherry.

PHYSA LIS *foliis cordatis, calyce rubente, baccæ*
subamaræ, vi diuretica iam olim laudatæ; contra cal-
culum renum in se ipso probavit CRUGERUS Ephem.
N. C. Decad. 3. Anno 7. 8. unciarum duarum con-
tufarum pondere, in libra una vini, & aquæ frago-
rum, addita roob cynosbati, syrugi fragorum uncia una,
spiritus salis drachma semis, & iam recommendavit
RAIUS.

ANTISCORBUTICA omnia. LINNÆUS.

APIUM P. I. p. 18.

ASPARAGUS *Offic. Botanicorum.* Classis Na-
turalis Liliorum. *Germ.* Spargen. *Gallis* Asper-
ge. *Anglis* Asparagus. *Italis* Sparagi.

ASPARAGUS *foliis setaceis, caule herbaceo, sa-*
ponacea est, plurimum diuretica, ut inde urina semper
foeteat. Ex turionum liberaliori usu mictus cruentus,
SCHULTZ. An inde aliquid in calculo ab hoc me-
dicamento sperari potest?

ASA-

ASARUM diu coctum. vide *Emetica*.

BALSAMA liquida P. I.

BARDANÆ semen.

BETULA *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Birkenbaum. *Gallis* Bouleau. *Anglis* Birch-Tree.

BETULA *foliis acuminatis, serratis, incisa vere*, magnam vim succi fundit, multum diureticam, HELMONT. etiam posterioribus experimentis, SPIES, ut diabetem fecerit; valet etiam ad morbos cutaneos, dosis unc. quatuor, sex, matutino tempore succi in media arboris altitudine stillantis, qui enim ex vulnere inflictio parti radicis propiori stillat, minus efficax est, tumque continuatur eius per aliquas septimanas usus, & id potissimum regimen adhibetur, quod in curatorium scopum collimet.

CURCUMA *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Gilbwurtz. *Anglis* Turmerike.

CURCUMÆ *foliis lanceolatis, utrinque acuminatis, nervis lateralibus, numerosissimis, amara radix*, incidens & resolvens, in ictero specifica LINNEO: Urinam etiam, quam luteo colore tingit, pellit, hydropicis multum utilis. Dosis in pulvere drachma femis, bis de die, in infuso uncia.

DAUCUS *Vulgaris* P. I. p. 28.

Creticus

EQUISETUM. Specificum diureticum vide p. 23.

ERYN-

ERYNGIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Manstreu. *Gallis* Panicaut. *Anglis* Sea Holly. *Italis* Iringio.

ERYNGII *ramosissimi, pinnis foliorum alatis pinnatis*, herba, & radix habentur diuretice, ad præcavendum calculum *BAGLIVIO* laudatæ. Radix aphrodisiaca magni hodie in Anglia usus *ALLEYNE*: cur in gonorrhœa demulcens, & prostatae erosionem impediens, *EIDEM?* Radicis recentis dosis in decocto uncia semis, una, conditæ drachma una, duæ.

EUPATORIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Nudarum. *Germ.* Odermenig. *Gallis* Aigremoine. *Anglis* Waterhemp.

EUPATORII *foliis digitatis*, amara cum aromate folia, saponacea, nauleosa sunt: vis ad obstructions viscerum, icterum, morbos cutaneos, in serum lactis tracta, haud debilis, etiam ex febribus intermittentibus hydropicis efficax cum eryngio. Dosis manipulus unus, duo. Radix purgans specificum *LINNEO* habetur, quod negat *CHOMEL*. Repetenda experimenta.

FOENICULUM *Offic. Botanicorum ANETHUM.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Fenchel. *Gallis* Fenouil. *Anglis* Fenchel.

ANETHUM *fractu ovato*, admodum aromaticum, gratum, in omnibus partibus præstans, maxime inter carminantia, resolventia, interno usu laudatur, etiam inter diuretica militat: dantur semina in pulvere ad
feru-

scrupulum, drachman semis; radix in infuso ad unciam unam.

PRÆPARATA. *Confectio ex feminibus. Extractum inutile, aqua stillatitia. Oleum stillaticium. Spiritus.*

FRUCTUS horæi P. I.

HERNIARIA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *German. Harnkraut. Gallis Turquette. Anglis Rupture-wort.*

HERNIARIA *calycibus bractea nudis*, ob herniarum curationem nominata, subsalsa, vim diureticam promittit. Diuresim etiam vehementer ciere, idque cum noxa, CHOMEL: Ad urinam propellendam, & promovendas in renibus arenulas, instar thee assumi potest: etiam pressæ succus ad unciam unam. Oculariam, quod hebetatam lectione visus aciem redderet, dici debere, contendit GRUHMANN.

IRIS NOSTRAS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Palmarum. *Germ. Beilwurtz. Gal- lis Flambe. Anglis Flour de luce.*

IRIS *corollis barbatis, caule foliis longiore, multiflora.* Acris est, quandoque ventriculum subvertit, quandoque alvum ducit, absque his effectibus urinam movet, unde hydropicis commoda, quibus LINNÆO habetur specifica. Datur succi uncia, etiam plus in syrupo purgante. Succus radicis iridis palustris ad guttas octuaginta omni hora, tum bihorio, in syrupo rhamni cathartici datus, hydropico mirum profuit, RAMSAY *Society of Edimburgh* T. V. Ad quinquaginta *Crantz M. M. T. II.* M gin

ginta, sexaginta dies, radices comedendas strumosis præbuit ZAPATA in certissimam curationem.

MEUM *Offic. Botanicorum* LIGUSTICUM.
Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Beerwurtz. *Gallis* Fenouil Sauvage. *Anglis* Spignel.

LIGUSTICUM *foliis capillaribus.* Planta, fœniculo longe valentior, acrior, in omnibus morbis frigidis efficax, etiam emmenagoga est. Semine ad febres intermittentes utuntur Angli, BLAIR, radice ad asthma humorale, mucum ventriculi, alii. Dosis in pulvere scrupulus, drachma semis, radice in infuso uncia semis, scopo diuretico.

ONONIS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Papilion. *Germ.* Hauwseesel. *Gallis* Arreste bæuf. *Anglis* Camosche.

ONONIS *floribus subsessilibus, ramis in spinam terminatis,* specificè diuretica LINNÆO, hydropicis & calculosis convenit in decocto data: dosis uncia semis, una, in libra aquæ, pulveris, drachma semis.

PAREIRÆ BRAVÆ Radix *Offic. Botanicorum* CISSAMPELOS. Classis Naturalis. *Germ.* Americanische Griefswurtzel.

CISSAMPELOS *foliis peltatis, emarginatis,* radicem officinis largitur multum diureticam, quam adhuc specificam in calculo habet LINNÆUS: contradicit GEOFFROY, & solum in dolore nephritico, & urinæ suppressione a causa frigida prodesse vidit: etiam in asthma humorali cum successu probavit

IDEM,

IDEM, tum & in podagra, gonorrhœa adhiberi LINNEUS. Specificam quoque in fluore albo CARLIUS deprædicavit; itidem icterus felleus hac superatus habetur in *Acad. des Sciences 1710*, quem hoc medicamento a scirrhuso hepate curare non potuit GEORFROY. Cæterum tam blande, tam leniter vires suas exerit, ut sine omni metu in omni morbi occasione exhiberi possit, LOCHNERUS *Ephem. N. C.* Dosis drachmæ tres, uncia semis, una, in decocto, in pulvere a granis quindecim ad triginta.

○ PRÆPARATA. *Essentia laudabilis,*

PETROSELINUM *Offic. APIUM Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Petersill. *Gallis* Persil. *Anglis* Parsley.

APIUM *foliis caulinis linearibus*, venenum avibus SAUVAGES *Acad. des Sciences 1739*. Culinis ob gratum odorem, & saporem, notum, plurimum medicamentosum, resolvens, discutiens, diureticum. Folia in cataplasma contusa, cum urina cocta, luxationibus conducunt, & tumoribus a casu, ictu; etiam sanguinem extravasatum dividunt. Succus pellendis pediculis polychrestus *Act. N. C.* adhæc vulnerarius, morfibus apum, vesparum utilis, etiam diureticus cochlearium aliquot dosi. In officinis radix habetur; sunt etiam femina. Inter præparata *aqua stillatitia* numeratur.

POLYGALA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Papilion. *Germ.* Kreutzblume. *Anglis* Milkwort.

I. POLYGALA *senega, floribus imberbibus spicatis, caule erecto herbaceo simplicissimo, foliis lato-*
M 2 lan-

lancoelatis, definitur planta in Virginia, Pensylvania, Marilandia crescens, cuius radix ab aliquot hinc annis in usum in nonnullis officinis trahi cœpit, quæ tamen nostris adhuc invisa sit. Radix ipsa acris, urensque, acido singulari temperata evacuationes fere omnes adaugere solet, maxime vero diuresim & expectorationem; quandoque etiam vomitum, aut alvinam purgationem ciere.

USUS MEDICUS in ictu erotalophori specificus Americanis inventus, spem facit in nostrarum viperarum moribus prodesse posse; deinde TENNENTIO specifica inventa radix in Pleuritide, & Peripneumonia, tum aliis in Hydrope, Arthritide, Podagra, Rheumatismo, incipiente Phthisi non sine successu probata est. Dabatur medicamentum forma pulveris granorum XXXV. dosi; forma tincturæ vinosæ, dum unciz IV. infunderentur libræ I vini canariensis, starentque per tres dies in digestionem in loco calido, & colaturæ darentur cochlearia III pro dosi; forma decocti, dum unciz III in libris II aquæ fontanæ coquerentur ad tertiz partis consumptionem, & colaturæ cum expressione factæ, cochlearia III exhiberentur tepide.

II. POLYGALA *vulgaris, floribus cristatis racemosis, caulibus herbaceis simplicibus procumbentibus, foliis lineari-lanceolatis*, nostrarum regionum incolata planta, priori ab aliquibus sublicita fuit; sed imbecillior deprehensa est, & cum bono effectu data in Pleuritide *Acad. des Sciences 1740.* & nuper non sine successu phthisi opposita fuit in nosocomiis nostris. Eadem est ac prioris forma, & dosis, tum etiam in alias formas facile cogi potest.

POR.

PORRUM p. 82. Quod, ut & succus promptissimum est diureticum. *Ephem. N. C.*

RIBIUM *baccaæ nigrae* P. I. p. 55.

RUBIA tinctorum p. 29.

RUSCUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Ital.* Brusco. *German.* Bruschken. *Gallis* Brus du Fricon. *Anglis* Kneeholly.

RUSCUS *foliis supine floriferis, nudis, micro-natis, succo acri, amaro, styptico gaudet.* Radix diuretica, emmenagoga, in decocto rarioris est usus, militat inter radices quinque aperientes maiores; efficax medicina radix in urinæ difficultate, nephriticis symptomatibus, vesicæ calculis, ZANNICHELLI *de Rusco.* Baccas instar Coffe ustas, & simili potu sumptas, urinam multum movere IDEM, qui hanc præparationem baccarum aliis præfert.

SAXIFRAGIA *Offic. Botanicor.* SAXIFRAGA Classis Pauci-stam. *Germ.* Weisser Stein-Brech. *Anglis* White Saxifrage.

SAXIFRAGA *radice granulosa, foliis reniformibus, lobatis, acris, multum diuretica habetur, sed quod infida, exoleta.* LINNÆUS.

SCILLA. p. 83.

SUCCI Acidi Citri P. I. p. 39.

Limoniorum P. I. p. 47.

Ribesorum P. I. p. 55.

VALERIANA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Baldrian. *Gallis* Valeriane. *Anglis* Valerian. *Italis* Valeriana.

VALERIANÆ *floribus triandriis, foliis omnibus pinnatis, ut & Valerianæ floribus triandriis, foliis caulinis pinnatis, radicalibus indivisis, radices officinis receptæ sunt: prioris præstantiores, LINNÆUS, posterioris Phu dictæ, exoletæ.*

Succus expressus evaporatus dat sal crystallinum. *HILL de Diaphoreticis.* Aliquid narcotici habet, cum aromate penetranti, in epilepsia maxime laudata olim, etiam hodiernis experimentis comprobata est *CRUGERO. Ephem. N. C. Decad. 2. Anno 7.* in epilepsia ab ira, & alia a terrore, drachmæ dosi in aqua cardui benedicti, theriaca divite, sumpta. In epilepsia ex retentione mensium, *LENTILLIUS Ephem. Decad. 3. Anno 3.* etiam in inveterata epilepsia drachmæ unius, unius semis, duarum dosi probata *MARCHANTIO Acad. des Sciences.* Ad unciam semis, bis, ter in die datur in Nosocomio Regio Edimburgensi. In convulsionibus, passione hysterica, etiam laudatur, *BRADLEY a Course of lectures upon the Materia Medica,* tum demum peculiariter in debilitate visus *EIDEM* extollitur.

VINA tenuia acida

Austriaca.

Mosellana

Rhenana.

VIR-

VIRGA AUREA *Offic. Botanicorum* SOLIDAGO. Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Gulden-Wunderkraut. *Gallis* Verge d'or. *Anglis* Golden-rod.

SOLIDAGO caule erecto, racemis alternis erectis, balsamica planta, inter vulnerarias princeps, PARACELSUS, RAIUS, BUXBAUM, PONTEDERA. Ad viscerum ulcera, maxime renum, vesicæ, urethræ, quod has vias affectet, laudatur omnium consensu, quin etiam in febre hæctica, NENTERUS. In experimento adhuc deprehenditur diuretica, ut ob hanc vim calculo adhibita, BEVEROVIC. GRULING. Trium drachmarum pondere, intervallo octo horarum, sumpta calculum pepulit GERLI, & unam drachmam per triduum in vino sumptam supra fidem acerbissimum morbum sefellisse iam BERCLAUS, tum integra capita cocta specificè ad aquam inter cutem valere PONTEDERA; etiam faucium ulceribus SCHWENCKFELD, laceratæ in partu vesicæ mederi TETTELBACHUS; extractum, quod in officinis desideratur, in ischuria, calculo, ulcere renum, & vesicæ, multum valere, ZORN.

URTICA *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Nessel. *Gallis* Ortie. *Anglis* Nettles.

URTICA foliis oblongo-cordatis, urinas pellit, & præstans est remedium aninephriticum in decocto SPIES, ad rupturas vasorum internorum etiam hodie in succo adhibetur, in hæmoptysi LASERME probavit. Porro externe rubefaciendi vim habet, urens

tactu planta, & notæ sunt familiares veteribus paralyticorum membrorum urticationes, quarum successum in paralyfi *Acad. des Sciences* 1741. recentissime haufit.

ANIMALIA ET ALIA.

LAPIDES Cancrorum

OSTRACODERMATA } acido soluta. p. 131. sq.

MILLEPEDES *Offic. Histor. Natur.* ONISCUS. Classis Insectorum. Ordo Apteriorum. *Anglis* Sow-Bugs. *Germ.* Keller-Würme.

ONISCUS *cauda obtusa, bifurca*, multo sale volatili gaudet, diuretico, stimulante, incidente, in incipiente cataracta plurimum laudato, sive in sacco, sive in pulvere: etiam inventus in suppressione urinæ a causa mucosa, in ipso calculo utilis, LAUREMBERGII propria experientia. Dosis pulveris scrupulus unus, drachma femis, aliquoties de die. Numero decem ad centum in mortario cum vino contunduntur, ut inde succus proliciatur, qui pulvere efficacior sit. Examen chemicum ex Millepedibus etiam alia producit sic Millepedum libra una, spiritus alcalini uncias tres, olei empyreumatici unciam, salis volatilis drachmas quatuor cum dimidia præbuit, carbo uncias decem æquans calcinatus, edidit drachmas tres salis alcalini fixi, levis, suavi odore nares ferientis. SPIELMANN. l. c.

Huc etiam faciunt

SUCCUS *Conchyliorum.*

Ostreorum.

Millepedum.

His

II. DIURET. ANIM. ET ALIA. 185

His omnino & ex fossili materie addi plurima possunt, & salia pæne omnia & aquæ medicatæ plurimæ; his in casibus admodum familiares, & acidi

SPIRITUS *Vitrioli*

Salis

Nitri.

DIURESIM SISTENTIA.

1. Adstringentia, Roborantia p. 13. sq.
2. Mucilaginosa p. 9. &c.
3. Opiata alibi dicenda.
4. Sudorifera. p. 155. &c. cum Reginine calido.

M 5

CLAS-

CLASSIS DECIMA

EVACUANTIUM.

III. EMMENAGOGA, ET
ARISTOLOCHICA.

Quæ menstrua movent, EMMENAGOGA, quæ lochia, ARISTOLOCHICA dicuntur. Horum varia est pro varietate causæ materia: si enim in fibrâ maior rigiditas, tensio, elasticitas, spasmus, refundi possit, Emollientia, Laxantia, Antihysterica, tum Emmenagoga, & Aristolochica sunt; si sanguinis adsit penuria, hæmatopoiesin augentia; si abundantis tenacitas, spissitudo peccet, Diluentia, Saponacea; si demum mucosi visciditas culpari potest, Incidentia, Stimulantia, auxilio sunt.

Indicantur 1mo ab ætate,
2do a Plethora,
3tio a morbo hinc pendente.

Præter illa, quæ inter cardiaca stimulantia dicta, etiam inter sudorifera relata varia forma sumpta, potu, vapore, fotu, incessu speciatim huc spectant

ARISTOLOCHIA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Osterluccey.
Gallis Aristolochie. *Anglis* Birthwort.

ARISTOLOCHIA *caule ramoso, floribus solitariis, erectis.* Duas una definitione, officina aristolochias

chias complectitur, *rotundam* nempe, & *longam*: utraque aromatica, amara, acris est, rotunda tamen efficacior longa, morbis uteri frigidis dicata, ut etiam epilepsie ab utero profit, SCHONBORN, FERNEL, suppressioni mensium a mucositate medeatur, asthma humorali, orthopnoeæ obveniat, FERNEL. Specificum in podagra medicamen alii voluere, sed experimenta non respondent; antiarthritica tamen adhuc video laudari tincturam, & extractum, granorum quindecim dosi *Ephemerid.* N. C. Externe carnem mortuam corrodit pulvis, sive in ulcere, sive fistula, FALLOPIUS, & hodie ubique adhibetur. Pulvere aristolochiæ longæ in aqua veronicæ cocto, & cum petiis applicato, ulcus tibiæ cacoethes, quod anni spatio frustra chirurgus obligarat, paucorum dierum spatio consolidavit SIM. PAULI, & ad genitalium ulcera laudat TRAGUS. Interne utraque in pulvere datur, a scrupulo ad drachmam semis, in decocto drachmarum duarum, trium pondere, sed amarum est: in usum externum uncie semis dosi præscribitur. Aristolochia vulgaris hodie non est magni usus.

ARTEMISIA P. I. p. 128.

CHAMÆMELUM *Offic. Botanicorum* MATRICARIA. *Classis Naturalis Compositarum Radiatarum.*

MATRICARIA *foliis pinnatis, pinnis latis, capillaribus, multifidis*, odorata, amara est, uterina, carminans, antinephritica, in balneis, clysteribus, sæpius recepta.

CHA.

CHAMOMILLA *Offic. Botanicorum* CHAMÆMELUM. *Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. Germ. Camillen. Gallis Camomille. Anglis Cammomile.*

CHAMÆMELUM *foliis lanuginosis, pinnatis, pinnis capillariter multifidis, præcedenti efficacius, menses pellit, dolores uteri spurios, intestinorum colicos, sopit. Externe potenter resolvit, discutit, lenit, tumoribus applicatum: familiari in usu est. In pulvere scrupulus unus, drachma semis datur, in infuso manipulus semis præscribitur, maiorem quantitatem cataplasma deponit.*

CANCROCORUM LAPIDES aceto saturati.

CROCUS P. I. p. 114.

DICTAMNUS P. I. p. 154.

GUMMI RESINOSA Corpora & his affinia.

ASA fetida.

AMMONIACUM.

BDELIUM.

OPOPANAX.

MYRRHA.

SAGAPENUM.

FERRUM p. 65. sq.

MARRUBIUM album *Offic. Botanicor. Classis Naturalis Ringentium. Germ. Andorn. Gallis Marrubin. Anglis Horehound.*

MARRUBIUM *denticulis calycinis setaceis, uncinatis, in decocto sanguini mixtum, hunc rubicundiorum,*

rem, & fluidiorem, quam spiritus falis ammoniaci reddit, SCHWENKE, ut deobstruens, attenuans egrégium in infarctu viscerum, hæmorrhoidibus: prodesse in eductione puris tenacis cum melle incoctum, imo etiam valere expressum succum, BOERHAAVE probavit, confirmavit LOESEKE. Scirrhum hepatis etiam dissolvere posse, CHOMEL. Cæterum inter emmenagoga non infimum locum habet BORELLO, & aliis. Ptyalismum mercuriale in iuvare LINNEUS.

Prostat aliquibus in officinis *Syrupus* de prasio.

MATRICARIA *Offic. Botanicorum*, Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Mutter-Kraut. *Gallis* Matricaire. *Anglis* Feverfew.

MATRICARIA *foliis pinnatis, ovato-incisis, pedunculis ramosis*, multi aromatis, singularis tamen planta, iustero dicata est, menses evocat, uterum purgat, dolores a partu sopit, potu, fotu, clysmate. Datur in pulvere ad scrupulum, drachmam semis; succus etiam ad unciam unam: ad libram aquæ herbæ manipulus semis infunditur, etiam instar Theæ comæ, seu fuminitates fumuntur. Debilior chamæmelo est HAL- LERO. Scopò carminante clysteribus etiam sæpius recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua stillatitia, oleum stillatitium.*

MELISSA P. I. p. 117.

MENTHA. P. I. p. 154.

MERCURIUS sexies sublimatus.

MEUM. p. 178.

PULEGIUM. P. I. p. 157.

PUR:

PURGANTIA ita inter purgantia uterina primum locum occupat Aloe sed refracta dosi & sæpius data ad grana tria vel quatuor vel mixta cum gummi aromaticis. Valent etiam in eandem rem eius Composita ut Elixir proprietatis vel massa pilularum Ruffi refracta dosi data. Iuvant pariter Bryonia & Colocynthis & horum composita causa frigida suppressionem Mensium faciente, maxime vero Hellebori nigri vis; & imperatur tincturæ Hellebori nigri cochleare minimum ex aquæ tepesactæ haustulo aut alio modo medicamentis aliis mixta.

ROSMARINUS p. 163.

RUTA P. I. p. 157.

SABINA. P. I. p. 158.

SALIA ut Borax alia.

Hæc vero medicamenta plurima adiuvant adminicula & motus & frictio & Cucurbitæ & admitti in genitalia vapores &c.

ANTI-EMMENAGOGA, ET ANTI-ARISTOLOCHICA.

1. Revellentia Chirurgica.
2. Adstringentia.
3. Inviscantia.
4. Opiata.
5. Repercutientia frigida.

CLAS.

CLASSIS UNDECIMA.

EVACUANTIUM

IV. APOPHLEGMATISONTA

SIVE

ERRHINNA, & PTARMICA.

Quæ in nares immiffa, vel hauffa, medicamenta mucum maiori copia eliciunt, fternutationem movent, talia habentur. Hæc petuntur

I. Ex aromaticis ftimulantibus, ut

MAIORANA. P. I. p. 152.

MARUM. P. I. p. 153.

SALVIA P. I. p. 159.

II. Ex antifeorbuticis. p. 78. feq.

III. Ex acribus.

ASARI pulvis ad grana tria, quatuor, in Cephalgia prodeft, PITT. SCHULZE. In cafu materiæ purulentæ in capite collectæ DESMARS *Recueil periodique d'observations.* T. VII.

NIGELLA *Offic. Botanicorum* Classis Multiflam. *Germ.* Narden - Saamen. *Gallis* Niefle. *Anglis* Nigella. Feenelflower.

NIGELLÆ *petalis fubtricuspidatis, foliis fubpilo-
fis*, femen, acre, aromaticum, fuaveolens, interno

vix

vix receptum usu, licet ad lochia promovenda laudetur, inter sternutatoria acriora reponitur pulveratum. An rabiem caninam tollit? Confirmatio deest.

TABACUM *Offit. Botanicorum* **NICOTIANA** *Classis Pauci-flam. Germ. Tabac. Gal-
lis Tabac.*

NICOTIANÆ *foliis lanceolatis*, solum naribus admota, sternutatoria omnibus nota efficacia est, attracti pulveris notior. Venenatam plantam experimenta probant, ventriculum subvertentem, vomitoriam, etiam externe in cataplasmate applicatam epigastrico, **STEDMANN** *Society of Edimburgh* T. II. in fomento, brachiis, cruribusque, impositam **MARRIGUES** *Recueil periodique d'observations* Tom. VII. etiam narcoticam aliorum pericula habent. Repetita coctione ex emetica purgans fit, tum demum diaphoretica, diuretica, etiam pectoralis, **IENSENIUS** *Prod. Art. Havniens.* Decoctum aquosum ulcera mundat, cataplasma tumores aquosos potenter discutit, alios simul rubefacit; fumus hystericas movet, licet in corrigendo miasmate pestifero utilis.

Tabacæ fumus per fistulam in anum iniectus, in pertinacissimis alvi constipationibus, ileo, colica, herniis incarceratis, etiam tympanitide efficax, reseratione alvi; masticatio, fumi suctio, multis in usu sialagogo utilis, maxime vero laxis & udis corporibus. Profruit asthmaticis, hinc inde etiam quos extenuavit obesitas. Est tamen quotidianus usus tantum non semper damnosus, & ex fumi suctione Tabes, Apoplexiæ, Epilepsiæ, Pectoris, Hepatis, Ventriculi vitia plures observarunt: nec qui seaverit fumiphilum meminit **TYSSOTUS** *de Apoplexia.*

PTAR-

IV. APOPHLEGMATISONTA, 193

PTARMICA *Offic. Botanicorum* ACHILLEA *Classis Naturalis Compositarum Floribus Radiatis. Germ. Wild-Bertram. Anglis Sneere-wort.*

ACHILLEA *foliis integris, minutissime serratis, ubique fere obvia, acris, errhinna, sternutatoria est. Tota herba una cum radice contra mictum cruentum, aut uteri profluvium, in decocto in Sibiria assumitur. Clar. Gmelin. Fl. Sibirica T. II.*

IV. Ex Fortissimis.

Pulvis Rad. HELLEBORI albi. vide *Venena.*

EUPHORBII. *ibid.*

STERNUTATIONEM
INHIBENTIA.

LAC tepidum naribus attractum.

DECOCTA, vapores plantarum emollientium.

MUCILAGINUM *Ufus.*

SEMINIS CYDONIORUM.

GUMMI TRAGACANTHÆ &c.

Suffimigia, quæ debilitatâs ab acris partes firmanat.

FLORUM BALAUSTIORUM.

MASTICHIS.

OLIBANI.

Crantz *M.M. T. II.*

N

SIA-

SIALAGOGA.

Quæ salivam maiori quantitate eliciunt, SIALAGOGA dicuntur.

Indicantur in lue Venerea & morbis ab ea dependentibus ut Scabie, Lepra venereis &c.

Contra indicantur vero a leviori gradu luis a temperamento sicco & calido, a viribus ægri consumptis seu ab ipsa lue, seu ab aliis morbis. Gravidis non nisi artis Magistri mercurialia sialagoga exhibere debent.

Cæterum in tres Classes commode revocantur

I. Ea, quæ sanguinem ad hanc excretionem disponunt, qualia

Decocta attenuantia p. 72.

Diluentia imprimis

SCABIOSÆ p. 164.

BARDANÆ p. 72.

CHINÆ p. 159.

PARIETARIÆ p. II.

Decocta SARSAPARILLÆ p. 125.

SASSAFRAS. P. I. p. 127.

SANTALORUM p. 164.

II. Ea

IV. APOPHLEGMATISONTA. 195

II. Ea, quæ organa salivalia magis irritant ad excretionem salivæ. Quo spectant

Collutiones ex acribus, vel vapores ex iisdem.

MAIORANÆ.

NIGELLÆ.

ROSMARINI.

SALVIÆ.

SERPILLI.

TABACI.

THYMI.

Masticatio, ASARI p. 191.

PIPERIS. p. 82.

PYRETHRUM *Offic. Botanicorum* BUPHTHALMUM. *Classis Naturalis Compositarum Floribus Radiatis. Germ. Bertram. Gallis Pyrethre. Anglis Berthram.*

BUPHTHALMUM *caulibus simplicissimis, unifloris, foliis pinnato-multifidis, acrem, igneam, officinis radicem exhibet.*

USUS MEDICUS, radice, in aceto coctæ, denti carioso inditæ, in odontalgia non infimus, ab omni tempore laudatus, etiam nuper a Cl. DELAITRE forma elixir, dum radici pyrethri superfunderetur aqua vitæ, lavendulæ, addereturque aliquid salis ammoniaci, datum remedium, in humorum in gingivas decubitu dolente, deprædicatus *Recueil periodique &c.*

N 2

T. VIII.

T. VIII. Caterum masticata radix vel sola, vel aliis intrita, sialagoga, multum etiam linguæ paralyfi proficua, inventa fuit.

Masticatio ZINGIBERIS, aliorum, mastiche exceptorum.

III. Ea, quæ proprie *Sialagoga* dicuntur.

MERCURIUS *Offic. Mineralogicæ* HYDRARGYRUM. Classis Naturalis Minerarum. Ordo Semimetallorum fluidorum. *Germ.* Quecksilber. *Gallis* Mercure. *Anglis.* Quicksilver.

HYDRARGYRUM *nativum* W. fluidum, maxime divisibile, colore argenteo, in igne volatile, eodem nec calcinabile, nec vitrificabile, licet per se calcinatum in lentis maioris foco vitrescat, GEOFFROY. Metalla attrahit, & solvit, maxime aurum, argentum, plumbum, stannum, zincum &c. a spiritu nitri facile solvitur.

PRINCIPIA mercurii difficilia dictu, nec patere magno BOERHAAVE, 500. vicibus materiem vexanti; terra vitrescibili, volatili, GEOFFROY, seu principio mercuriali mercurificante constare BAS. VALENTINUS.

VIS MEDICA, in morbis manifeste veneris, ut & huius prolapix larvatis, magnæ famæ; inunctus in Gallis, in aliis regionibus præparatus, per os sumptus mercurius, utroque modo humores solvens, & per glandulas salivales fœtidos educens. Sed an per salivationem venenum mercurius expellit? an iam sit corpore domat? Quæstio hæc exagitari in Gallis cœpit

pit post visa experimenta TORRES, qui venereos omnes absque salivatione restituit. Experimenta huius viri decretoria sunt; salivatio ad curationem contribuit nihil, quin haud periculo, minus adhuc incommodo vacat, ut sanis & venereis salivam Mercurius solvit, acrem, rodentem exulcerantem facit. Ut demum ultimo in arcanam mercurium præparandi TORREANAM methodum sudatum, & statutum, depuratum artificiis BOERHAAVIO descriptis mercurium, tum demum extinctum, inunctum salivationem amplius non movere, hanc vel TORREANAM methodum esse, vel illi analogam. Experimenta ipse vidi, tum etiam mercurium dulcem camphora nuptum salivationem non movere QUINCY; etiam decem uncias mercurii camphorati venereo, quem restituere, exhibitas absque salivatione, recentissime testatur RAISIN *Recueil périodique* &c. Tom. V. & mercurium luem veneream per diuresim curasse, GMELIN *iter per Sibiriam*,

Sed etiam contraria experimenta monenda sunt, testatur repetitis de industria experimentis constare CL. ASTRUCIUS *Traité des Tumeurs* Paris 1759. Resuscitatum ex æthiope antimonii Mercurium, dein lotum & in aceto destillato coctum, extinctum, affricatum æque salivationem ac alium excitasse: & unguentum mercuriale camphoratum hanc æque ac non camphoratum movere.

Ultima demum in hanc rem Quæstio: an mercurii extincti inunctio, an præparati per os assumptio potior, discutienda est; utraque suos fautores habet. Est tamen mercurii depurati, salivationem non excitantis, inunctio præferenda, aut demum suffitus, hoc enim feliciorum & tutiorem quam inunctione mercuriali salivante,

vante, morbi venerei curationem tentari posse Parisien-
 sium Medicorum plurimi nuper statuere, imprimis
 THIEVLLIER in *sua de hac re thesi* 1752. Parisiis defensa.

Mercurio nec scirrhus, nec carcinoma, ni a causa
 venerea orta sint, unquam curatur, DARAN. *Acad. de*
Chirurgie T. III. Canibus rabidis ad salivationem
 usque datus profuit ROB. JAMES *Biblioth. Britan.*
 T. XIV. p. 238. datus etiam hominibus a canibus de-
 morfis, prodest. IDEM. Adhæc etiam mercurii alka-
 lizati dotes probavit nuper in aliis morbis tutissimas
 HUXHAM *de morbo colico Damnoniorum.*

Cæterum crudus purus etiam aliis morbis adhibitus:
 Ad enecandos vermes *aqua decocti mercurii* laudata,
 cuius effectum anthelminticum repetitis experimentis
 BURSERIUS observare non potuit in praxi, nec in
 aqua solvi Mercurium in experimento physico CL.
 MENGHINUS in *Bonomiens. Scient. & Art. Institut. &*
Acad. T. II. P. I. tamen ita epilepsiam a vermibus fa-
 navit HEISTER, febres, pestem ab iisdem SCHREI-
 BER. Ad pertinaces alvi constipationes, intestinorum
 intus susceptiones, ileum, quotidiano usu unciarum
 sex, octo, decem pondere, in oleo datur. In aliis
 casibus non semper tuta experimenta sunt, noxas enim
 post se relinquit sæpius assumptus. Calamo coercitum,
 e collo suspensum, lac abigere puerperis, plurimorum
 testimonia affirmant; hæc methode ad abigendum ex
 mammis lac feliciter usus DEGNERUS *Acad. N. C.*
Vol. V. Terebinthina extinctum purgantibus, Rheo,
 Agarico, Aloe succotrinæ mixtum, & in formam pilu-
 larum redactum Epilepsiæ feliciter opposuere TRO-
 CHER, BORSIERI *Gazette Salut.* 1762. N. XVII.

Un-

IV. APOPHLEGMATISONTA. 199

Unguentum mercuriale vulneri a rabido animali il-
lato affricatum, cum interno usu turpethi mineralis,
multos ab hydrophobia fervavit, DARLUE *Recueil*
periodique T. III. casus alios iterum, T. IV. & T. XV.
1761 *mens. August.* hac methodo aliquos fervavit HOIN,
licet tamen alii interierint pacati, paralytici, imo un-
guentum diu absque interruptione affricandum ad sali-
vationem usque, quam etiam fovendam aliquo tempo-
re monet, *ibidem* & eadem se, qua alios servavit me-
thodo, curavit; ab initio vero statim hæc medicina
adhibenda est, cum indurato malo sero paretur, IDEM,
Journal de Medecine T. XIV, Avril 1761.

Cæterum in Gallia primus malo hoc remedium
adhibuit DESSAUT; tumque cum thurbito minerali
in canibus fecerat experimenta, evulgavit in Anglia IA-
MES, ultimo etiam commentarium Academiae Tolosa-
næ de veris remediis antidotis mercurialibus misit Cl.
SAUVAGES. Sed iam dudum ante clarissimum hunc
medicum tum purgationibus, tum inunctionibus mer-
curialium, trecentos restituit Frater DU CHOISEL
S. I. vide *Nouvelle Methode sure courte & facile pour*
le Traitement des Personnes attaquées de la Rage par
le frere Claude du CHOISEL de la Comp. de Jesus
Apothicaire de la mission de Pontichery. Paris 1756.
Et quia in gravissimo hoc morbo non satis ea recen-
seri possunt, quæ hinc inde laudantur, illud etiam di-
cam, quo 500. vel 600. curati, in *Journal Encyclo-*
pedique T. II. Part. II. *Mars.* 1757. quod recipit
pulveris reginæ prati, polypodii quercini, centaurei
minoris, absynthii, hyperici, plantaginis, rutæ, be-
tonicæ, artemisii, melissæ, botrios ambrosioidis, sal-
viæ, verbenæ, menthæ, ana partes æquales, pulv.
ostrea-

ostracodermatum calcinatorum triplum. Dosis drachma una in vini albi vitro.

Unguentum mercuriale aliud morbis cutaneis rebellibus inunctione utile nuper MALOUIN confecit, dum æquales mercurii, spiritus nitri, olei olivarum partes, puta unciam semis aut unam calidis digereret cineribus, donec mercurius solveretur.

PRÆPARATA.

CINNABARIS ANTIMONII, fit ex sulphure antimonii, & argento vivo, dum acidum mercurii sublimati mercurium relinquens regulum rodit, & derelictus mercurius cum sulphure antimonii combinatur.

VIRES magnas habet, lenientes, & nervorum tremori medentes, HUNDERTMARCK de Saccharo Saturni. Datur a granis quinque ad scrupulum unum. An cinnabari vulgari præstantior? multi affirmant, multi negant.

CINNABARIS FACTITIA vulgaris ex æthiope minerali, vel sine igne, vel cum igne confecto, sublimationis beneficio obtinetur, non caste, quod sulphuris quantitas in æthiope maior operationi impediementi, & sublimato nigredinis causa, MACQUER. Sulphuris quantitas in cinnabari ad quantitatem mercurii est ut 1. ad 7. LEMERY. Factitiam hanc vulgarem a nativa haud distinctam fere omnes consentiunt; fit tamen alia etiam tenerior longe, farinosa, pulchrior hoc modo, via humida, dictante SCHULZIO. R Mercurii currentis optime depurati q. v. puta drachmam semis,

IV. APOPHLEGMATISONTA. 201

femis, huic in vitro angustissimi orificii affunde tincturam sulphuris volatilis, sive liquoris permeantis BOYLEY, vitroque, quod ultra medietatem repletum esse non debet, bene munito, creberrima agitatione sæpius de die reiterata, mercurium in atomos redige, sic ipse primo nigrescet, continuata vero per vices conquassatione, leni caloris digestionem accedente, intra dies aliquot in pulverem rubicundissimum convertetur. *Ephem. N. C. decad. 2. Anno 6.* An ab hac aliquid in usum medicum sperari possit? Experimenta desunt.

CINNABARIS NATIVA *Offic.* HYDRARGYRUM *Mineralogiae.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Semimetallicarum. *Germ.* Cinnober. *Gallis* Cinabre. *Anglis* Cinnabar.

HYDRARGYRUM, *sulphure mineralisatum, minera rubra* WALLERIO definitum, purum, unam septimam sulphuris, sex vero, etiam plures partes mercurii habet, IDEM; septem octavæ mercurius sunt, MACQUER. Unde & gravis, & volatilis cinnabaris, sublimationis beneficio a mercurio absque intermedio non facile separatur, IDEM, quo tamen in minera Almadensi Hispaniæ non opus, IDEM. Optima cinnabaris nativa Hungarica, QUINCY.

USUS MEDICUS ab omni tempore multus, improbatum Cl. CARTHEUSERO, quod nostris humoribus non solvatur, an convincente argumento? an non idem de mercurio, activo tamen, dici potest? Contra epilepsiam, obstructis minimis vasis, expertus laudat CRATO, physicam in hoc casu actionem illustravit QUINCY, ALLEYNE. Valet etiam in morbis

venereis certissimo experimento, QUINCY, ALLEY-NE; hac nihil efficacius in morbis cutaneis, lepra, IIDEM: ad alia alii laudant. Dosis a granis quinque, ad decem, viginti.

ÆTHIOPS MINERALIS, trito cum sulphure mercurio fit. Pulvis primo fuscus, dein nigerrimus, duplici methodo obtinetur, vel simplici, non interveniente igne, triturationis conuubio, *apyros* dictus, vel dum fuso ad ignem sulphuri in pluviam mercurius immittitur, & ut dispareat interitur: sunt qui hanc adhuc pastam, ut totum in auras disperdatur sulphur, accendant, alii vero sine ulla nova combustionem iam servant.

Virtutem medicatam quod spectat, non unus est, idemque omnium consensus, dum iners medicamentum, & forte solum ad vermes utile habent post BOERHAAVE, HUNDERTMARCK & pauci hinc inde alii, quod LEMERY observare non potuit, & multum negat SCHULZIUS *Praelect. in Dispen. Brandeb.* est quidem ad usum internum *apyros*, igne parato imbecillior IDEM & LEMERY, & *Act. Acad. N. C. Vol. I.* non ideo tamen iners æthiops, sed solum maiori dosi dandus a gr. X ad XXX. Pro usu externo vero in suffitu hic aptior, dum nempe æthiopsis mineralis, ex una Hydrargyri libra & florum sulphuris unciis quatuor, trituratione per undeviginti horas in mortario vitreo instituta, confecti drachmam carbonibus iniectam, vaporis forma, ore, & oculis clausis, suscipit venereus pallio ad hanc rem apto bene tectus, ut valide sudet; deprehensum enim est & tutam hanc curandi rationem esse & multis profuisse.

Æthiops

Æthiops mineralis igne paratus, & in Asthmate, & in Scrophulis, & in Rheumatismis, LEMERY laudatus, in glandularum Colli, Maxillarum, Parotidumque tumore inveterato, & fistula SCHULZ efficax visus, & in quartanis & in glandularum intestinorum, Mesenterii, morbis aliis, contra vermes, & humorum acrimoniam infallibile habet BRADLEY a *Course of Lectures upon de Materia Medica. London 1730.* dosis gr. X. XV. XX. Cæterum ipsi viderint, qui cinnabari vires nullas tribuentes, æthiopi minerali concedunt, ut sibi constent, dum sua ipsi argumenta enervant, an in aqua solubilis æthiops? an non cum fæcibus & hic, ut cinnabaris excernitur? citius actum per intestina facere utrumque, & æthiopem, & cinnabarim, iam Cl. BOERHAAVE vidit, & tamen hæc sola contra cinnabarim momenta sunt: sed æthiopem mineralem ptyalismum quandoque excitasse hi viderunt, & cinnabarim factitiam alii.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS RUBER.

Est calx mercurii spiritu nitri abstracto superstes, externis tantum usibus, absumendis excrecentiis, dicata.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS.

Est mercurius spiritu nitri igne solutus, solutione salis communis, vel spiritu salis, vel salis ammoniaci, præcipitatus, edulcoratus, siccatus. Non semper tutum medicamentum est, salivationem etiam movens assiduo usu, a granis duobus ad decem; externe pomatis miscetur ad morbos cutaneos; cum subtilissimo auri croco permiscebatur FR. HOFFMANNO, & enixe laudabatur in lue venerea, & lymphæ, & glandularum morbis in *Dissert. de Selectioribus Medicamentis.*

Etiam

Etiam in carie ossium laudavit RUYSCHIUS; & nuper grani unius saccharo permixti, per unum mensuram, dein duorum per alterum, dosi, cariem ossis sanantam vidit *Clar. FVVN Comment. Societ. Scient. Harlemens. P. II.*

MERCURIUS PRÆCIPITATUS FLAVUS seu TURBITH minerale, est massa flavescens, oleo vitrioli ab hydrargyro abstracto, residua, & tum valentior; debilior, si fiat præcipitatione cum oleo tartari per deliquium; utraque rari usus. Dosis grani unius, duorum. Laudatur turpethum minerale tam canibus, quam hominibus rabidis utile maiori dosi, in hydrophobia *Philosoph. Transact. Nro. 441.* dato, & interposito sæpe vomitorio, si a medicamento vomitus nullus. Hæc formula præfertur. ℞. Turpethi mineralis grana duodecim, rad. contraïervæ drachmam unam, theriacæ Androm. q. s. ut fiat bolus, Fiant tales tres, & unus sumatur semper ad noctem, superbibendo sudorifera. Turbith mineral. gr. VII, micæ panis q. s. alii imperant, & inde vomuisse canes & abundanter salivasse testatur TYSSOT, etiam multos evasisse dum tribus diebus consecutivis, dein per septimanam bis sumerent *Avis aux peuple.*

MERCURIUS PRÆCIPITATUS VIRIDIS. Ex mercurio, & cupro in spiritu nitri solutis, evaporatione, & digestionem cum aceto paratur, periculosum per superiora, & inferiora movens medicamentum.

MERCURIUS SUBLIMATUS CORROSIVUS. Nihil aliud est, quam mercurius acido salis concentrato dives, sublimatus. Ob id diversis modis para-

paratur, vel ex mercurio vivo, sale communi, nitro, spiritu nitri; vel ex præcipitato rubro, & sale communi, spiritu falis; vel ex eodem sale communi, vitriolo calcinato, oleo vitrioli. Vix interest, quæ intermedia sint acida fortiora, cum eius compositionem non ingrediuntur, nam si in sublimatione mercurii corrosivi etiam duplices quantitates falis marini & vitrioli sumantur, næ ideo mercurius maiorem quantitatem acidi suscipit *Acad. des Sciences 1754.*

Non exiguam tamen in his differentiam esse pro præparandi mercurii sublimati corrosivi facilitate iam dudum BOULDUCCIUS *Acad. des Sciences 1730* monuerat, & tam in his acidis quam in Encheiresibus artificium, quo maiore falis acidi quantitate imprægnari mercurius possit, nuper MALOUIN *Chymie*, sed etiam ante hos demonstravit *Acad. des Sciences 1709* LEMERY, cum sale decrepitato solo, & mercurio, sublimatum corrosivum obtineri iñtius. Caterum terribile venenum est, a cuius interno usu fere semper abstinere medici, licet iam olim in Germania magna satis dosi in aqua solutum exhiberent alii; sublimati corrosivi ut in officinis habetur granum dimidium in uncia una spiritus frumenti, hinc grana duodecim in uncis viginti quatuor solvit L. B. VAN SWIETEN; dedit de die unum, duo, tria etiam cochlearia, superpotando decoctum hordei, bardanæ, maxima copia, & pertinacissimos morbos venereos, etiam alios, persanare docuit. Confirmantur curationes *Medical observations and inquiries by a Society of physicians in London Vol. I.* etiam *Journal de Medecine Chirurgie & Pharmacie. T. XIV. 1761. a Cl. MARTEAU.* Quoniam vero adeo ingratum medicamentum spiritus frumenti est, an non liceret id adhibere artificium, quod *Abt. Acad. Mogunt. Tom. I.*
pro-

proponitur, scilicet, ut spiritus frumenti a cineribus clavellatis rectificatus, cumque edulcorata atra illa, a destillatione liquoris anodynii mineralis massa residua, iunctus, per viginti quatuor horas digeratur, tum demum destilletur, quo spiritus ille, odore, & sapore, gallico similis redditur, & æquali puræ aquæ quantitate permixtus potari possit. Aliquam mercurii sublimati partem, cum pinguedine coctam, in summo luis gradu a Sibirizæ incolis sumi cum lethali eventu GMELIN *Floræ* T. 2. Sublimatus corrosivus in lacte feli datus intra quinque horæ minuta animal rapuit, cani, quod sæpius evomuerit, non obsuit. SPROEGEL. Funestæ tragædiæ a mercurio sublimato recensentur WEDDELIO, FR. HOFFMANNO, ubi legi possunt. Salus in alcalinis tam fixis quam volatilibus; ita decocto albo SYDENHAMI, aquis destillatis anodynis oleo tartari remixtis, symptomata gravissima profligavit KRAMMERUS *Commer. Litt. Norimb. 1735*; quid quod etiam butyrum antimonii cum alcali medicina fiat. Cæterum adhuc sal commune aqua solutum epotum in hoc casu laudant Medici Angli.

In mortario marmoreo teri nunquam debet mercurius sublimatus, quod pharmacopœis inculcandum.

MERCURIUS DULCIS, seu CALOMEL Anglorum, ex mercurio sublimato, & mercurio vivo intritis, & sublimatis sæpius, exurgens, maxime familiare est mercurii præparatum, in 1100. partibus aquæ ferventis solum solubile, ROUELLE *Acad. des Sciences 1754*. tam ad luen venericam, quam alios rebelles morbos per salivationem, vel etiam sine hac exstirpandos valet. In obstructione viscerum abdominalium, glandularum, BRUNNERUS, in febribus quar-

IV. APOPHLEGMATISONTA. 207

quartanis curandis, SCHULZE, in aliis rebellibus corporis humani morbis FR. HOFFMANN, refracta dosi, ut salivationem non excitaret, multum usi sunt, qui etiam ad scrophulosos tumores, & ulcera, multum laudant, & adhibent: In hac vero curatione ab acidis cavendum, corrosivus enim evadit acido occurrens, VESTI. Cavendum a salibus, maxime ammoniacalibus, & alcalinis, quibus commixtus salivationem & alia pessima symptomata facit. FR. HOFFMANN. Neque cum salibus neutris facile maritandus, WEDELIUS. Mercurium dulcem cum camphora mixtum, in angina gangranosa, cortice peruviano non curanda, feliciter adhibuisse DOUGLAS, *Medical observations and inquiries* &c. legimus.

Est adhuc id tenendum, huius parcum usum alvum solvere, frequentiorem salivam movere, sæpius sublimati sudorem facere. Cæterum salivandi scopo continuæ doses dantur, granorum quatuor, sex, per aliquot dies, cum æquali quantitate pulveris absorbentis, sensim augendo dosim mercurii grano uno. Infantibus recens natis lue infectis, grana tria in lacte cum saccharo, per viginti, triginta dies, exhibentur. Externe cum saturni saccharo coniunctus, ulcera penis venerea, titillatione, pruritu, dolore stipata feliciter percurare solet; ignorari tamen non debet mercurialia præparata longo usu externe applicata inducendo scorbuto aptissima esse.

PANACEA mercurii, est mercurius dulcis sæpius sublimatus, & ad ultimum cum spiritu vini rectificatissimo abstractus.

Cæ

Cæterum etiam contra luem veneream a KALMIO, tum LINNÆO laudatæ radices, Lobeliæ, Ceanothus, & Diervillæ: ulteriora tentamina desunt, expectantur.

SALIVATIONEM INHIBENTIA.

Decocta blandâ inviscantia

ALTHEÆ

MALVÆ

LIQUIRITIÆ.

Emulsiones blandæ oleosæ, anodynæ.

Purgantia per os assumpta, per anum injecta.

Vesicatoria, ubi suffocatio timenda etiam nonnullis
in usu sunt.

V. EME-

V. E M E T I C A.

Quæ medicamenta ventriculum subvertunt, & in eo contenta per os expellunt, VOMITORIA dicuntur.

Indicantur

1. In casu assumpti veneni, in ventriculo adhuc hærentis.
2. ab amarore oris, ructu, nausea, ventriculi morfu.
3. a spontaneo, eoque facili vomitu.
4. a saburra mobili.
5. a natura generali morbi, vel epidemica: ita in febre variolosa, ubi pustulæ stato tempore non apparent, vel sub cute depressæ manent, emetico nihil melius. HUXHAM *essais sur les fievres.*

PRÆPARATIO fit per salia digestiva, per lubricationem viarum, per venæ sectionem in plethorico.

Excitatur 1. Mechanica irritatione fancium.

2. Idea ingrata.
3. Agitatione non consueta, ut in mari &c.
4. Tepidis aquosis, oleosis, per observationes.

Crantz. *M. M. T. II.*

O

ASA.

ASARUM *Offic. Botanicorum.* Classis Natur.
 Incompletar. *Gallis* Cabaret. *Germ.* Hasel-
 wurtz. *Anglis* Asarabacca.

ASARI *foliis petiolatis, subcordatis floribus trifidis*, acris, amari, tam radix, quam folia, vomitum, & secessum movent. Radix quidem pulverata drachmæ femis, infusa unius pondere, folia infusa Nro quinque, sex, septem. Est vero in hanc rem attentione dignum, infusiones aquosas vix emeticas, aut purgantes, solum alterantes, in febribus intermittentibus utiles, HELMONT, vinosas ventriculum, & alvum sollicitare constantius. De aliis viribus alibi dictum inter diuretica.

CATAPUTIÆ minoris

maioris *semen.* Vide *Venena.*

EBULI *Cortex* p. 73.

ELATERIUM vide *Venena.*

ESULA vide *Venena.*

EUPATORII *Radix* p. 176.

EUPHORBIIUM vide *Venena.*

GENISTA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis
 Papilion. *Germ.* Ginster. *Gallis* Genest. *Anglis* Broom. *Italis* Genestra.

GENISTÆ *foliis lanceolatis, ramis teretibus, striatis*, femina, gustu ingrata, nauseosa, vomitum saepe & alvum, neque tamen id semper, movent. Planta in vino cocta utilis hydropicis, GEOFFROY, MOEHRING, pulvis feminum in hydromellite, RA-
 IUS.

ius. Ad calculum valere observavi drachmæ feminæ do-
si, bis ter de die, cum leni plantæ decocto.

HELLEBORUS vide *Venena*.

S P E C I F I C A E M E T I C A.

IPECACUANHA *Offic.* LONICERA *Bo-*
tanicarum. Classis Naturalis Fructiflorarum.
Germ. Gold-Ertz.

LONICERA caule procumbente, repente, foliis
obverse ovatis, acutis, scabris, radicem exhibet, fami-
liare, & tutum emeticum, vix fallens, operationem
suam citius tartaro emetico expediens, FR. HOFF-
MANN. *de Selectior. Medic.* nec maiori dosi molestum
L. B. van SWIETEN. Praxis scopo emetico in pulve-
re scrupulum unum, duos, adulto imperat: Infanti-
bus cum saccharo grana tria, quatuor dantur, in infu-
so adultis drachma una, duæ. Ea formula, quæ hu-
ius radice, ut & rhabarbari electi ana grana octo reci-
pit, laudatissima, semper satisfacit SPIERLING, BUCH-
WALD, IENSENIUS *Prod. Art. Havniensium*, &
nuper Cl. Vir SAMUEL PYE minimas ipecacuanhæ,
doses exhibendas esse commentario monuit, adiectis
plurimarum observationum tabulis, quibus comproba-
ret, grana II aut demum IV illi constanter suffecisse.
Medical observations and inquiries by a Society of phy-
ficians in London Vol. I. Quondam in dysenteria ha-
bebatur specificum, sed præ aliis emeticis nihil habet, &
dysenteriam emetica ideo tantum tollunt, quod morbi
fomitentem ex ventriculo evacuent, & motum antiperi-
stalticum augeant. Sed est etiam adhuc roborans ipe-
cacuanha, & minori dosi data multum incidens pitui-
tam. Cocta parum purgat, magis diuretica, sudorife-

ra, emmenagoga evadit, LINNÆUS *dissert. circa Vi-
res plantarum* scribens.

SYRUPUS emeticus	}	vide <i>Antimonium</i> .
TARTARUS emeticus		
VINUM emeticum		
VITRIOLUM album p. 57.		

VOMITUM SEDANTIA.

1. Diluentia.
2. Saponacea.
3. Oleosa.
4. Acida.
5. Opiata.
6. Specifica. Mentha, & eius præparationes.

VI. PURGANTIA.

Quæ in ventriculo, & intestinis contenta, ut etiam corporis humores per alvum educunt, PURGANTIA sunt.

Indicantur

1. a fluxu alvi non colliquativo.
2. a saburra ibi loci.
3. a natura singulari, generali epidemica morbi.
4. a coctione.
5. a revulsione.
6. In colica pictorum cum anodynis. GRASHUIS, HUXHAM.
7. In vermibus.

Petuntur hæc ex diluentibus, simul leniter stimulantibus, magna copia, ieiuno stomacho, in frigore moderato haustis.

AQUÆ MEDICATÆ *Offic. Hydrolog.* Sapidæ. Classis Naturalis Aquarum terrestrium Ordo Sapidarum. *Germ.* Gesundbrunn, Bäder. *Gallis* Eaux medicinales. *Anglis* The medicinal or mineral waters.

AQUÆ hæc a connubio mineralium minerales, a salutari effectu foteriæ, & ab acido acidulæ dictæ, ratione interni, vel externi usus in aquas medicatas, vel thermas dividuntur. Quod harum dotes spectat, sunt aliis potabilibus aquis graviore, quanquam simul spi-

rituosiores existant, featurientes dirissimo frigore in glaciem difficilius concedunt, multa cura asservatæ corruptioni resistunt, neglectæ vero maiorem quam aliæ concipiunt, quam acidum fossile minima quantitate additum prævertit. Hæ principiis variis constant, in omnibus eminentia dicam.

AQUÆ ANTONIANÆ spirituosæ, spiritu & sapore & odore acidulo mobilissimo instructæ, gratæ, temperatæ, nec alvum nec urinam nimium movent, præter spiritum mineralem, alcalinam terram, & sal commune continent. Hystericis, & hypochondriacis cum effectu dantur, etiam acute decumbentibus porriguntur.

AQUÆ EGRANÆ, sale mediæ naturæ vero **GLAUBERI** imprægnatæ, magis purgantes, infarctus viscerum multum levant.

AQUÆ CAROLINÆ sal medium cum magna quantitate alcali & terra calcarea possident, alvum & diuresim movent, in saburra atrabiliaria pulchre profunt, **L. B. VAN SWIETEN.**

AQUÆ PIPERINÆ. Simplicissimæ, spirituosæ, in simplici humorum dilutione, etiam acrimoniæ muco-riaticæ e sanguine elutione, conveniunt.

AQUÆ PYRMONTANÆ, spirituosæ, ferratæ, penetrantes specie salis mirabilis **GLAUBERI** & plurimis aliis constantes, maximam vim habent in morbis chronicis & rebellibus.

AQUÆ ROITSCHENSES, ferratæ. Labefacta post febres intermittentes, præmissis præmittendis, viscera firmanant.

AQUÆ

AQUÆ SELTERANÆ sale alcalino divites, lixiviosæ mites, diuresim magis quam alvum sollicitant, in phthisi incipiente cum lacte utiles **ZAFFIUS**, in cacochymia purulenta **L. B. VAN SWIETEN**, item in acido austero in corpore prædominante **IDEM Comment. T. III.** Tum in Mania, & dementia repetito experimento probavit **BONEKEN Gazette Salut. Nro. I. 1762.**

AQUÆ SCHWALBACENSES ferratæ, inter Egranas, & Pymontanas quasi mediæ, licet Egranis magis spirituosæ hypochondriacis, & hysteriis suadentur.

AQUÆ SEDLICENSES salem neutrum, alvum sollicitantem, habent.

AQUÆ SPADANÆ, martiales, cum spiritu minerali acido sulphureo & spirituoso, levissimæ, alvum adstringentes, **DE PRESSEUX** in roborando venere exhaustos reliquis omnibus palmam præcipiunt multiplici experimento **TYSSOT.** Fons *Geronsterinus*, paralyfi, atrophix a colica pictonum utilis, **IDEM:** in scorbuto *Savenirium* laudat, in ulceribus ex *Pouhontio* lotionem, clysinata etiam ex *Pouhontio* in vermibus utilia habet, **IDEM;** & quod mirum! omnia insecta, ranæ, pisces, hos fontes nunquam attingunt, attingentes moriuntur. Potantur in chlorosi, mensium defectu, & excessu, licet cæterum instantibus, vel etiam fluentibus non sumendæ. Non utilis hypochondriacis, scirrhotis, fons *Geronsterinus*, **ZAFFIUS;** neque plethoricis, morbis capitis laborantibus. **DE PRESSEUX.** Convenit e contra pallidis, pituitosis, ad motus convulsivos, & leipothymiam proclivibus, **IDEM;** aliis *Savenirius*, & *Pouhontius* prodest.

Sub harum vero aquarum acidularum usu, tum ab alimentis alcalinis, tum ab eiusdem indolis medicamentis, etiam a saponibus abstinere convenit; contra vero indulgere motu. Assumuntur unius, duarum, trium, quatuorve librarum mensura per diem, oportet enim his ventriculum affluere, summa enim illico dosi periculosa foret.

EX SALINIS SEU NATRIS.

NATRUM improprie quidem nonnulli hodie vocant, ex foteriis fontibus eductum sal medium, quod in longas quadratas & compressas crystallos coit, amarum sit, igne facile fundatur, & multa facilitate ad aquales fere portiones etiam in aqua frigida solvatur. Acidum eius vitriolicum est, basis terrea, aut illi magnesiæ similis, aut terreæ salis communis. Ex hisce vero clarum sit, Natrum hocce, Natrum veterum non esse. Cæterum illius species sequentes sunt.

SAL CATHARTICUM AMARUM, s.

SAL ANGLICUM, aut **EPSOMENSE**, quondam ex fonte, ad lapidis ab urbe Epsom distantia, factum ex muria aquæ marinæ, post marini salis crystallisationem residuum hodie potissimum paratur, & in omnibus aliis regionibus æque parari ac in Anglia possit. Hic dicitur constare acido vitriolico, & basi magnesiæ simili; illis iisdem ac Sal Glauberi principiis, dum perhibent ex sale Epsomenfi fieri sola dissolutione in aqua, & nova crystallisatione sale Glauberi, & vicissim ex soluto Glauberi sale, interrupta crystallisationis regularitate, sale obtineri Epsomensem. Cæterum in exigua aquæ quantitate hic sal facile solvitur.

SAL

SAL SEDLIZENSE quod ex libra vulgari aquæ
II. drach. pondere elicitur.

SEIDSCHUTZENSE.

ELSTERANUM.

EGRANUM.

THERMARUM Carolinarum.

Scopo purgandi a drachmis duabus ad drachmas sex,
unciam unam, exhibentur in libra semis, una aquæ,
adiecta quæ palato grata fit aqua aliqua stillatitia. Sco-
po diuretico vero aut minor falis, aut maior aquæ fu-
mitur quantitas, imperato simul regimine. His addi
possunt

MAGNESIA alba. Terra calcarea est, acido ni-
tri parum imprægnata, dicta p. 102.

SAL MIRABILE GLAUBERI.

EX LUBRICANTIBUS LENITER
ACRIBUS SIMUL.

CASSIA FISTULA. *Offic. Botanicor. Claf.*
fis Pauci-flam. *Germ. Cassen-Röslein. Gallis*
Casse. *Anglis Cassia,*

CASSIA *foliis quinque pinnis*, in filiqua pulpam
demulcentem, leniter eccoproticam habet, multum
laudatam, per setaceum traiectam puram, mundatam,
etiam infantibus a drachma semis ad scrupulos duos,
adultis a drachmis duabus ad unciam unam semis, cui
& alia purgantia addi possunt: In decocto tota ab un-
cia una ad tres datur, in clystere pulpa ad uncias duas

O 5

prä-

præscribitur: cum pulpa tamarindorum, sale medio, purgans antiphlogisticum concinnari solet, in initio morborum acutorum utile: optimum pariter gravidarum purgans est. Iam olim ad nephritidem calculosam, calculum, laudata cassia, multis adhuc in usu, & urinam viridi colore tingit.

MANNA *Offic. Botanicorum* FRAXINI fucus. Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Manna. *Gallis* Manne. *Anglis* Manna.

FRAXINUS *floribus completis*, sponte, vel per vulnus lacrymam melleam, subdiaphanam fundit. Optima alba est, Calabrina. Hæc in aere humido liquefit, in aqua solvitur, & interveniente caloris beneficio etiam in spiritu vini; in aqua soluta, & in priorem consistentiam redacta, obscurioris coloris est, unde haud depuranda.

Cæterum specificum eccoproticum est hoc medicamentum iunioribus unius, duarum drachmarum pondere solutum, adultioribus etiam duarum, imo trium unciarum mole exhibendum per se, minori vero dosi additis aliis, uti tartaro solubili, sale polychresto, cremore tartari, cassiæ, ut & Tamarindorum pulpa, quibus fatua mannæ dulcedo corrigatur; hocque modo conficitur remedium purgans antiphlogisticum nulli grave. Ipsa manna etiam in asthmate humoralis, & in morbis hypochondriacis, utilis habetur; contra calculum in se ipso expertus SYDENHAM.

PRÆPARATUM. *Syrupus Mannatus.*

MEL vide *antidota*.

MYROBALANI p. 18.

PO.

POLYPODIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo filicum. *German.* Engelsfus. *Gallis* Polipode. *Anglis* Polypodie. *Italis* Polipodio.

POLYPODIUM *fronde pinnata, pinnis lanceolatis, alternis, connato-sessilibus, radicem dulcem, subnauseosam, alvum leniter moventem, infusis laxantibus plerumque addendam, officinis subministrat: uncix semis, unius dosi, purgandi, drachmæ unius infuso, referandi, aperiendi scopo utilis dicitur, ut etiam efficacissima in podagra, arthritide habeatur, & in mania MALOUIN Acad. de Paris 1751. laudet.*

SACCHARUM p. 152. sq.

SYRUPUS Rosarum solutivus.

RHABARBARUM MONACHORUM *Offic. Botanicorum* RUMEX. Classis Natur. Pauciflam. *Germ.* Mönch-Rabarber.

RUMICIS *floribus hermaphroditis, valvulis integerrimis, tunica granulo notata, amaricans, aufera radix, eccoprotica, raro hodie interno dicatur usui; decoctum ulcera mundat, adstringit, uncix unius, unius semis dosi.*

RHAPONTICUM *Off. Botanic.* RHEUM. Classis Pauciflam. *Germ.* Rapontik. *Gallis* Rapontic.

RHAPONTICUM *foliis glabris radicem amarā, subadstringentem, purgantem, largitur, hodie exoletam.*

RHA.

RHABBARBARUM Verum *Off.* RHEUM
Botanicorum. Classis Pauci-flam. *Germ.* Rha-
 barber. *Gallis* Rhubarbe. *Anglis* Rhubarbe.

RHEUM *foliis subvillosis*, usitatissimum, etiam innocuum purgans, pueris, ob mucii copiam, quam detrahit, & fibrarum robur, quod addit, maxime conveniens: datur a granis octo ad quindecim in pulvere, in infuso ad drachmas duas: cæterum minori dosi datum, & aliis iunctum, roborantem virtutem habet, non tamen ullam ad alios morbos specificam. Torretur etiam in alvi fluxibus, ut magis roboret, minus purget.

PRÆPARATA. *Extractum* Rhabbarbari: dosis scrupulus, drachma semis. *Tinctura* rhei aquosa. Dosis unc. duæ, tres, cochleatim sumendæ, guttis XXX. XL. liquoris anodyni mineralis remixtæ.

TAMARINDI *Offic. Botanicorum* Classis Pauci-flam. *Germ.* Tamarinden. *Gallis* Tamarins. *Anglis* Tamarind.

TAMARINDUS TOUR. SLOAN. fera utriusque Indiæ, Ægypti, Arabiæ arbor, fructus filiquosus pulpa, cui semina insunt, fæctos gignit. Pulpa ipsa in Medicinam adhibetur, alia abiiciuntur. Est vero pulpa, grata plurimis fermentatione perdenda aciditate prædita, non exigua salis essentialis & mucilaginis vi temperata, docet experimentum; nam & salein essentialem colore rufum, sapore acidum ex Tamarindis primus extraxit BAUME *Pharm.* hic sal aqua frigida lotus saporem fere omnem & aciditatem amittit, calida solutus crystallisatus albus insipidus est, miræ tamen adhuc naturæ phænomena tartari exhibens plurima

rima & acidi salis; nam & in igne ut tartarus ardet, halitum etiam eundem fundit, solutionem Mercurii acido Nitri factam albo coagulo præcipitat, dum nec salium tyrannus, nec vitrioli concentratus aut dilutus acor illum minime mutat aut thalamo suo dissolvit, IDEM, inaudito fidelitatis exemplo.

USUS MEDICUS ad alvum laxandam multus, tum alias tum maxime in Saburra alcalina biliosa, quam pariter invertit utilis; quare & ructibus nidorosis & colicæ biliosæ, & diarrhœæ & dysentericæ, & aliis ab eadem causa exortis morbis Tamarindi auxilio sunt. Decoquantur uncia semis unius dosi ut forma haustus, apozematis adiecto tartaro vini vel sale acetosellæ vel Anglicano, aut Sedlizeni exhibeantur; alias etiam coctis in aqua Tamarindis senna Rheumve infunditur, ut inde vis purgans actuetur. Datur pariter pulpa Tamarindorum drachmartum trium uncia semis pondere cum salibus modo memoratis in lactis sero diluta. Cæterum electuarii commoda forma est nec gravidis nec iuvenibus exosa aut periculosa, dum Cassiæ & Tamarindorum iunctæ pulpæ Rheo & sale imprægnantur.

EX ACRIBUS.

GUMMI AMMONIACUM.

GALBANUM.

OPOPANAX.

SAGAPENUM, maiori assumpta dosi.

ALOE *Offic. Botanicorum* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Aloe. *Gallis* Aloe. *Anglis* Aloe.

ALOE *foliis spinosis, confertis, dentatis, vaginantibus, planis, maculatis*, tres sub se varietates complecti-

plectitur, vulgarem *Hepaticam* officinis, floribus suave rubentibus, *Succotrinam* officinis, Guinensem maculatam, *caballinam* demum officinis. Rarioris usus caballina, nigrior, impurior, frequentioris hepatica, & succotrina puriores, purissima ex succotrina lucida facta.

Est vero Aloe officinarum expressus & inspissatus succus aloes, odoris nauseosi, saporis amarissimi, calidi, mirum corpus absque multa resina tenacissimum maximeque glutinosum, septimam sui ponderis partem vix resinofam habens, tamen omnium optime in spiritu vini rectificato, tum in spiritu vini, aqua, minime vero in vino albo solubile *Pharmacien moderne* l. c. tum ad ignem paulo longius decoctum enervatur & plane inefficax fit, ni dosis eius intendatur *HOFFMANN Observat. Physico-Chem.* ut & inde de infuccatis Aloes præparatis facilis sit censura.

VIS MEDICA alvum movens, purgans nota, granorum quindecim, viginti, triginta dosi; aperiens, obstructions, icterum solvens, a granis quatuor ad decem non infima. Notari meretur crebriorem eius usum ad hæmorrhoides disponere, & hæmorrhoides suppressas hoc medicamento revocari, tum non per se solam exhibendam Aloem esse, sed continuo cum aliis tenacitatem eius dividentibus præscribendam, quæ res nonnullis arcana est; & inde encomia pilularum *Francosurtenfium aloeticarum*, ut & *anglicarum*. Corpora vero, quæ aloes gluten dividant, sunt sal tartari, sapo venetus, saccharum, Manna, Mel, Bilis, ovorum vitellus: omnium optime Aloe cum bile animalium, & sapone veneto præscribitur. Anthelmintica non est, ex experimentis **RHEDI**, quibus constat, aloem, Colocyn-

cynthidem, pluraque alia amara hac destitui efficacia, absynthium tamen, & corticem peruvianum hac haud carere. IDEM. Cæterum noxia dicitur Aloe biliosis & ad Hemoptoen dispositis.

Externe vis balsamica in multa utilis, in conditura cadaverum, in absterfionem fordidorum ulcerum, ossium cariosorum curationem, adhuc ulceribus finuosis, fistulis, soluta iniicitur. Multi exigua dosi collyriis etiam addunt.

PRÆPARATA esse possunt *Tincturæ* aloes aquosæ, vel spirituosæ extemporaneæ, fistulis utiles; *Elixir* proprietatis PARACELSI, aloen, crocum, myrrham, recipiens. *Pilula* RUFFI elixir proprietatis ficum: alia præparata aloes infuccatæ suis placent Autoribus.

MERCURIUS dulcis grosso modo tritus. Lactantibus grana quinque, decem, pueris scrupulus datur.

EX ACRIORIBUS.

AGARICUS *Offic. Botanicorum* FUNGUS.
Classis Naturalis Fungorum. *Germ.* Lerchenschwam. *Gallis* Agaric. *Anglis* Agarike.

FUNGUS *laricis*, acer, nauseosus, vim exiniam eccoproticam habet, drachmæ semis, unius dosi, in pulvere, drachmarum duarum ad quatuor in infuso.

ASARUM p. 210.

CARTHAMI femina

HERMODACTYLI vide *Venena*,

IA.

IALAPPA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflor. *Germ.* Ialappen-wurtz. *Anglis* Ialap. *Gallis* Ialap.

IALAPPA *floribus congestis terminalibus erectis,* familiare purgans; infantibus grana duo, tria, quatuor, pueris debilibus grana sex, decem, adultis dimidia drachma, scrupuli duo conveniunt. Ialappa nulla indiget emendatione, *GEOFFROY Mat. Med.* & nulla huius medicamenti præparatio melior, quam ipsamet eius substantia, *IDEM. BOULDU. QUINCY.* L. B. *van SWIETEN T. IV.* maxime si saccharo teratur ut eius tenacitas resinosa, a qua imprimis metuentum videtur frangatur. Tutum est anthelminticum. Nec resina uberius evacuat, imo sæpe minus, & semper cum molestia & torminibus *GEOFFROY,* ut in plurimis Chemica arte carere medicina possit & debeat *Pharm. moder. l. c.* dum enim in extractionem resinæ impensa cura fuit, in correctionem eiusdem nova impendi debet *QUINCY.*

PRÆPARATA. *Extractum* ad scrupulum. *Resina,* quam copiosam largitur, ad grana decem, duodecim, cuius tenacitas amygdalis dividenda, vel forma pulveris, vel emulsi dari potest, etiam spiritu vini soluta cum syrupo violarum: vis resinæ salibus multum acuitur; viginti alvi deiectiones, a semi drachma cremoris tartari, & duobus resinæ ialappæ granis *PECHLINUS* habet, haud familiari eventum.

MECHOACANNA *Off. Botan.* CONVULVULUS. Classis Pauci-stam. *Germ.* Mechoacan. *Gallis* Mechoacan. *Anglis* Mechoacan.

CONVOLVULUS *Mechoacan,* subinspidus, inodorus, eccoproticus, infantibus haud incommodus grano-

granorum quinque ad decem, adultis drachmæ unius in pulvere, in infuso vero drachmæ unius ad quatuor pondere. Decoctione eius vis purgans perit. Hæc purgatio plurimum laudatur in catarrhosis, & frigidis affectibus epilepsiæ, asthmatis, arthritidis, strumarum.

SCAMMONEUM *Offic. Botanicorum* CONVULVULUS. *Classis* Pauci-stam. *Germ.* Scammonien. *Gallis* Scammonee. *Anglis* Scammony.

CONVOLVULI, *foliis sagittatis, postice truncatis, pedunculis ramosis, bifloris*, gummoso-resinosus succus, amarus est, purgans, sanguinem solvens, exiguis dosibus venenatus. L. B. van SWIETEN. Purgandi scopo a granis quinque ad quindecim exhibetur saccharo subiectum scammonium. Diagrydium, & aliæ correctiones, inutiles. Resina laudabilis, a granis quinque ad decem in spiritu vini exhibenda. Cæterum acuendi intentione aliis purgantibus grana duo, tria adiciuntur. Sincerum habetur, quod cito solvitur in aqua, quam lactescere cum virore facit. RUSSEL *Medical observations and inquiries by a Society of physicians in London* Vol. I.

SENNÆ *Offic. Botanicorum* CASSIA. *Classis* Pauci-stam. *Germ.* Senes-Blätter. *Anglis* Sene. *Gallis* Senné.

CASSIA *foliolis subovatis*, trium quatuor parium, & Sennam Alexandrinam, & Italicam species, completitur. Alexandrina folia & folliculos, Italica sola folia largitur. Sintne folia sennæ Italicæ Alexandrinis
Cranz M. M. T. II. P inf-

inferiora? LINNÆUS negat, ut folia Alexandrina per excellentiam male præscribantur, & frequentius adhibeantur. An stipites tormina faciunt? L. B. van SWIETEN observare non potuit. Id decoctio efficit, ut etiam hypercatharsin excitent, HEISTER, sed etiam pulvis hæc facit, GEOFFROY. Cæterum antiquissimum purgans, datur forma pulveris a scrupulo ad drachmam semis, in infuso a drachmis duabus ad unciam semis, vel solum, vel cum aliis. Ingratum fennæ saporem folia scrophulariæ corrigunt, MARCHAND. *Acad. des Sciences*. Dosis dimidium ponderis fennæ ad hanc correctionem adæquata est, maior enim laxantem vim frangit *Acad. N. C. Vol. X. Cl. RITTER*. Senna decoqui non debet, nec Rheum nec Myrobalani, nec alia purgantia non acida, cæterum roboratura magis, purgatura minus.

SOLDANELLA *Offic. Botanicorum*. CONVULVULUS. *Classis Pauci-flam. Germ. Meerwinde. Gallis Chaux de Mer. Anglis Seecole.*

CONVOLVULUS *foliis reniformibus*, drasticum, hydragogum medicamentum est, hydropicis utile, tam in succo lacteo ad semi unciam, unam, dato hydropicis, quam in decocto, infuso, aut pulvere. Folia quinque in infuso theiformi dedit puellæ L. B. van SWIETEN, vigesies quinquies purgata est. Cæterum soldanellæ pulvis a scrupulo semis ad scrupulos duos, in infuso a drachma semis ad drachmas duas datur. Recentia folia œdemati applicata saluti sunt.

SYRU.

VI. PURGANTIA. 227

SYRUPUS, infusum florum Perficorum P. I.
P. 51.

TURPETHUM *Offic. Botanicorum* CON.
VOLVULUS. *Classis Pauci-flam. Germ.*
Turbitb. *Gallis* Turbitb. *Anglis* Turbitb.

CONVOLVULUS *foliis cordatis, angulatis,*
caule membranaceo, quadrangulo, gummosus est, tar-
dus purgat, in hydrope, arthritide utilis: pro pur-
gante a granis septem ad decem, triginta, quadragin-
ta, in pulvere, a drachma semis, ad tres in infuso da-
tur. Rarioris est usus.

TURIONES SAMBUCI P. I. p. 57. sq.

EBULI p. 73.

E X A C E R R I M I S.

BRYONIA *Offic. Botanicorum. Classis Naturalis*
Incompletarum. Germ. Stickwurtz. Gallis
Colovrec. Anglis Bryonie.

BRYONIA *foliis quinquangulis, scabris, acris,*
amara, nauseosa, saporem, & odorem opio analogum
habet, ut instar opii agere videatur, NICOLAI. Ta-
men valide corpus mutat, acriter purgat, ut hydro-
picum etiam emungat, & mania opposuerit SYDEN-
HAM, epilepsia alii. Parca quantitate emmenagogis
additum mire eorum actionem iuvare solet. Radix
pulverata ad scrupulum, drachmam semis, pro dosi
sumitur: drachmae unius, duarum pondere, in vino
P 2 pro

pro haustu coquitur. Succus raro datur; qui drachmæ unius dosi syrupo immisceri pro haustu posset. Extracti dosim drachmæ unius facit LINNÆUS. Externe potenter discutit cataplasma radicis recentis crudum, siccatæ coctum, addito vino etiam sale ammoniaco, & tum pariter strumis utile. Fœcula inutilis.

COLOCYNTHIS *Offic. Botanicorum* CUCUMIS. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Coloquinte. *Gallis* Coloquinte. *Anglis* The bitter Gourde.

CUCUMERIS *foliis multifidis, pomis globosis, glabris*, amarissima pulpa, maxime drastica, ut etiam inflammet, exulceret, epilepsiæ opposita, LINNÆUS. Interno usu cautissime danda, & monet *Illustr. van SWIETEN* parcissima dosi datam pulpam egregium emmenagogum esse; dum V. G. illius pulvis aliis pulveribus ita additur, ut omni trihorio vel quadrihorio grani octava pars assumatur, aut etiam alia ratione pilulas ingrediatur.

Externe clysmatibus ad lethargum, apoplexiam ferofam, maxime adhibetur hodie, ad drachmam unam. Præparata multis magis usitata sunt, ut

TROCHISCI ALHANDAL. Colocynthidis pulpa gummi arabico temperata, securior est simplici. Dosis a granis duobus ad decem; loco stimuli a grano uno, ad tria. *Extractum* habetur: est etiam *Acum.*

ELA-

ELATERIUM. vide *Venena*.

ESULA. vide *Venena*.

EUPHORBIIUM. vide *Venena*.

GRATIOLA *Off. Botanicorum*. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Wild-Aurin. *Gallis* Gratiolle. *Anglis* Hedge-Hyslope.

GRATIOLA *floribus pedunculatis, foliis lanceolatis, serratis*: amara planta non solum alvum, sed etiam vomitum movet. Hydropicis convenit, & datur pro purgante in pulvere a granis quindecim ad triginta, in infuso a drachma una, ad duas, sed validum corpus requirit, *CHOMEL*. Est etiam purgans radix, quam pulverisatam a scrupulo semis ad drachmam semis *MORELLUS* exhibet, & idem prestare in dysenteria ac ipecacuanham, *BOULDUCC* affirmat, qui etiam insignem vim anthelminticam in ea lacti infusa invenit *Acad. des Sciences 1705*. Extractum non proflat.

GOMMI GOTTE *Offic.* CAMBOGIA
Botanicorum. Classis Multi-stam. *Gallis*
Gomme gutte. *Anglis* Gamboge.

CAMBOGIA succum fundit resinoso-gummosum, hydropicis utilem, scopo purgandi, a granis duobus ad quatuor, a quatuor ad decem; sæpe etiam vomitum movet; in hoc medicamento id tenendum, quod licet emeticum, bis tamen lotum purgans placidum fiat, *IENSENIUS Prod. Act. Med. Havniensis*, & a granis quinque incipiendo, sensim ascen-

dendo ad grana quindecim, exhibendo alternis diebus, hydropicos curaverit. *Ibidem Observat. V.* licet dosi minori etiam sufficere NICOLAI reliquerit, scilicet gr. quatuor cum pulvere radicis squillæ & vinetoxici. Sed forma pulveris haud adeo conveniens ALLEYNE, nec sine lixivioso sale vel saccharo facilis, IDEM, optima pilularis vel boli. Multum salis habet hoc medicamentum, qui diureticus sit. BOULDUAC *Acad. des Sciences.*

HELLEBORUS niger vide *Venena.*

IRIS p. 177.

MERCURIUS præcip. Albus

Flavus

Ruber p. 196. sq.

ROSÆ PALLIDÆ

SYRUPUS Rosarum solutivus.

SPINA CERVINA *Offic. Botanicorum.*

RHAMNUS. *Classis Naturalis Incompletarum. Germ. Creutz - Beer. Gallis Neprun. Anglis Buck - thorn.*

RHAMNUS *spinofus, foliis ovatis, acuminatis, ferratis*, baccas habet nauscosas, amaras, purgantes, in arthritide utiles. Baccæ viginti, triginta numero, succus a drachmis duabus ad unciam semis, & syrupus uncie dosi, alvum fatis movent. Usitatissimus est syrupus inde confectus, de *spina cervina*, vel etiam *domesticus* dictus, qui & infantibus datur drachmæ unius,

VI. PURGANTIA. 231

unius, duarum pondere, adultis unciæ unius, duarum mole.

VERATRUM vide *Venea*.

PURGATIONEM
INHIBENTIA.

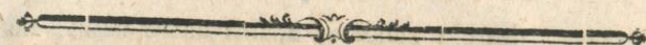
1. Oleosa.
2. Acida.
3. Adstringentiã, Simarouba.
4. Opiata.
5. Vomitoria.

P 4

CLAS

CLASSIS DUODECIMA

ANODYNA

ET

NARCOTICA.

Quæ dolorem in toto vel parte leniunt, demulcent, mutando, vel tollendo causam, ANODYNA, atque hæc quidem varia ex materie peti possunt. Quæ vero solam animam captivant, & quasi inebriant, insensilem reddunt, NARCOTICA, & maiori gradu STUPEFACIENTIA dicuntur.

Indicantur ad mitigationem symptomatum

1. Doloris.
2. Vigiliarum nimiarum a nimio motu spirituum.
3. In excretionibus nimis.
4. In convulsionibus.

LENIORA.

CHAMOMILLA Nostras

Romana p. 187. sq.

CHAMOMILLÆ Romanæ flores decocti, decoctum admodum salsum efficiunt, adeo quidem, ac si

fi sal- culinare decocto infusum, SIMON PAU-
RI. Oleum stillatitium, ut millefolii, saphiri-
num.

MILLEFOLIUM *Offic. Botanicorum.*

ACHILLEA. *Classis Naturalis Composita-
rum Radiatarum. Germ. Taufend-Blatt. Gal-
lis Millefeuille. Anglis Yarrow.*

ACHILLEÆ *foliis duplicato-pinnatis, glabris,
laciniis linearibus, acute laciniatis, flores destillati oleum
dant saphirini coloris, sedans, antispasmodicum. In-
fusum florum in spasmis, doloribus post partum,
cardialgicis, colicis, hæmorrhoidalibus utile. FR. HOFF-
MANN de Præstant. Medic. Domestic. tum, & san-
guinis eiectionibus, hæmorrhagiis maioribus, a spa-
sticis viscerum contractionibus eximium, IDEM ibi-
dem, etiam in anxietate hypochondriaca, STAHL,
in nephritide calculosa, ZIMARA. Succus multum
vulnerarius ad uncias tres, quatuor, datur, flo-
res ad manipulum semis infunduntur, ad unum
herba.*

TILIA *Offic. Botanicorum. Classis Naturalis*

*Multi-flam. Germ. Linde. Gallis Tilleul.
Anglis Linden-Tree.*

TILIÆ flores suaveolentes, anodynæ sunt;
chronicam epilepsiam infuso florum sublata HOFF-
MANN habet, *de Præstant. Remed. Domesticor.* Cor-
tex itidem medius cum aqua in mucilaginem redactus,
ambustionibus, podagricis, & arthriticis doloribus,

præsentissime medetur, IDEM. Decocto vinoso corticis cachecticam in integrum sanatam vidit SCHRODERUS.

PRÆPARATA.

Aqua stillatitia, antispasmodica, antiepileptica, pueris datur.

VIOLÆ flores *Off. Botanicorum*. Classis Pauci-stam. *Germ.* Violen. *Gallis* Violette. *Anglis* Violets.

VIOLÆ *acaulis*, *stolonibus teretibus*, *reptantibus*, *pedunculis radicatis*, flores, suaveolentes, vim anodynam possident, ut etiam ad morbos convulsivos Specificos habeat BAGLIVIVS; in infuso theiformi sumi possunt. *Conserua* itidem drachmæ unius, duarum pondere, *Syrupus* haud limitata dosi. Notari meretur, semina vomitum, & diuresin movere, ideo nonnullis ad calculum laudari.

F O R T I A.

PAPAVERIS Capita, DIACODIUM.

Albi succus, vide *antidota*.

Vulnusculti a pungente ape facti dolorem mitigavit, & incommoda prævertit succo, DELISTRE *Recueil periodique* Tom. IV.

CYNO-

CYNOGLOSSUM *Offic. Botanicorum.* Clas-
 sis Pauci-stam. *Germ.* Hunds-Lung. *Gallis*
 Langue de chien. *Anglis* Houndstongue.

CYNOGLOSSI *foliis amplexicaulibus, lingula-
 tis, mollibus, hirsutis,* suspectam vim plurimi evul-
 gant, negat FULLERUS, cum adstrictione anody-
 nam ad hæmorrhagias, & alvi fluxus laudat GEOR-
 FROY. Repetenda experimenta sunt. Radix ad so-
 porem conciliandum inefficax, HAMNERIN *de vi-
 ribus plantarum indigenarum.* Massa pilularum de
 cynoglossa dosis gran. quinque, ad octo, non ratione
 cynoglossi, sed opii scrupulosa.

F O R T I S S I M A.

Tum ex animalium partibus sedativis, tum ex
 vegetabilibus petita.

CASTOREUM P. I. p. 194.

MOSCHUS P. I. p. 195.

CROCUS P. I. p. 114.

HYOSCIAMUS vide *Venena,*

OPIUM laud. liquidum.

SOLANA vide *Venena.*

STRAMONEUM vide *Venena.*

TABABUM p. 192.

His

His adnumerari merentur magnæ confectiones
opiatæ.

DIASCORDIUM.

MITHRIDATIUM.

PHILONIUM.

REQUIES NICOLAI.

THERIACA.

FINIS TOMI II.

1
6 +

